

Poslanica Efežanima

GER DE KONING

komentaribiblije.org

Poslanica Efežanima

Objašnjenje Pavlove poslanice

Ger de Koning

Autor: Ger de Koning

Poslanica Efežanima

Objašnjenje Pavlove poslanice

Naslov izvornika: Der Brief an die Epheser – Eine Erklärung des Briefes von Paulus speziell für dich. [Kingcomments](https://www.komentaribiblije.org/).

© Komentari biblije 2026.

Sadržaj

Uvod	4
Efežanima 1	7
1-2 Pošiljatelj, primatelj, blagoslov	7
3 Duhovni blagoslov	9
4 Izabranje	12
5-6 Predodređenje	14
7-9 Otkupljenje, oprostjenje, tajna njegove volje	17
10-12 Sve objedinjeno u Njemu	19
13- 14 Zapečaćeni svetim Duhom	22
15-17 Vjera i ljubav, mudrost i otkrivenje	24
18-20 Poziv, baština i snaga	27
21-23 Crkva/zajednica, njegovo tijelo	29
Efežanima 2	32
1 - 3 Mrtav u prijestupima i grijesima	32
4 - 6 Bog: bogat milosrđem	34
7 - 10 Milošću spašeni	37
11 - 13 Pogani	39
14 - 16 On je naš mir	42
17 - 22 Pristup Ocu	45
Efežanima 3	48
1 - 4 Kristova tajna	48
5 - 7 Subaštinci, sutijelo i sudionici	50
8 - 10 Neistraživo Kristovo bogatstvo	53
11 - 13 Krist Isus, naš Gospodin	55
14 - 17 Druga molitva (1)	58
18 - 21 Druga molitva (2)	60

Efežanima 4.....	63
1 - 2 Hoditi dostojno poziva.....	63
3 - 6 Jedinstvo Duha.....	65
7 - 10 Kristov dar	68
11 - 13 Cilj darova	70
14 - 16 Uzrasti ka glavi	73
17 - 24 Prije i sada.....	75
25 - 29 Novi čovjek.....	78
30 - 32 Budite ljubazni jedni prema drugima.....	80
Efežanima 5.....	83
1 - 8 Hoditi u ljubavi i svjetlu	83
9 - 16 Probudite se!.....	86
17 - 21 Budite ispunjeni Duhom	89
22 - 25 Žene i muškarci	92
26 - 33 Krist i crkva.....	94
Efežanima 6.....	98
1 - 4 Djeca i roditelji.....	98
5 - 9 Sluge i gospodari.....	100
10 - 13 Borba u nebeskim predjelima	103
14 - 17 Bojna oprema.....	106
18 - 24 Molitva i ljubav	108

UVOD

Poslanica vjernicima u Efezu vrlo je posebna poslanica. Razlika u odnosu na prethodnu poslanicu, Galaćanima, vrlo je velika. Zapravo, to je razlika između neba i zemlje. U poslanici Galaćanima Pavao je hladnim, gotovo činjeničnim tonom morao upozoriti vjernike iz Galacije na njihovo odstupanje od istine evanđelja. Ipak, između redaka možeš osjetiti njegovu veliku potresenost i njegovu duboku emocionalnu povezanost s njima. S obzirom na ono što je bilo na kocki, Pavao im je predočio koliko su bili u opasnosti da se liše svakog blagoslova u Kristu, pa čak i da otpadnu od milosti (Gal 5,4). Time što su zakonu ponovno davali mjesto u svojem životu, vjernici u Galaciji ponovno su davali prostora „počelima svijeta“ (Gal 4,3.9b).

Koliko je samo drukčiji sadržaj poslanice Efežanima. Ova ti poslanica kao kršćaninu pokazuje

1. *koji su tvoji pravi blagoslovi,*
2. *gdje ih se može naći i*
3. *odakle dolaze.*

Dok čitaš poslanicu, vidiš da su kršćaninovi blagoslovi

1. duhovni,
2. nalaze se na nebu i
3. imaju svoj izvor u Božjem srcu.

Međutim, u ovoj poslanici nećeš otkriti samo blagoslove *pojedinoa* kršćanina. Vjernici zajedno tvore Crkvu¹, a i crkva kao cjelina primila je silne blagoslove. O visini i dubini tih blagoslova Pavao također mnogo piše u ovoj poslanici. Crkva te blagoslove duguje svojem odnosu sa svojom proslavljenom glavom na nebu: Isusom Kristom. U 3. poglavlju ove poslanice apostol taj odnos naziva „tajnom“. Usporedba s poslanicom Rimljanima još jasnije pokazuje o čemu je riječ u poslanici Efežanima. U ovoj potonjoj poslanici, napisanoj otprilike 62. godine, kada je Pavao bio u zatvoru u Rimu, on govori o onome što u Rimljanima 16 naziva „objavom tajne“ (Rim 16,25).

U poslanici Rimljanima Pavao se nije mogao detaljnije baviti time; ipak je upravo na to htio upozoriti, naime da postoji nešto više od opravdanja na temelju vjere, o kojemu je opširno

¹ Autor koristi riječ koju se također može prevesti kao skupština ili zajednica. (Nap. prev.)

pisao vjernicima u Rimu. Zato se, prije nego što završi svoju poslanicu, još nakratko dotiče tajne. No u svojoj poslanici Efežanima Pavao tu tajnu obrađuje opširno.

To što jednu temu u jednoj poslanici spominje usput, a u drugoj je opširno obrađuje, povezano je s posebnom svrhom svake od tih poslanica. Poslanica Rimljanima poučava nas o tome što je Bog učinio kako bi odgovorio na nevolju u kojoj smo se nalazili zbog grijeha kao takvog i svojih grijeha. U toj je poslanici u središtu čovjek sa svojom nevoljom. Poslanica Efežanima pokazuje nam što je bilo i još uvijek jest u Božjem srcu. U njoj je u središtu Bog sa svojom namjerom i svojom željom da nas blagoslovi, a da za to nije trebao nikakav povod u čovjeku ili njegovoj nevolji.

Dok budeš čitao i onda opet ponovno čitao ovu poslanicu, sve ćeš više biti pod dojmom veličine Božjega srca. Nitko osim Boga nije mogao zamisliti da grešnike, koji su bili duhovno mrtvi i živjeli u pobuni protiv Njega (vidi Ef 2,1.2), blagoslovi nikada prije poznatim bogatstvima, umjesto da ih uništi svojom pravednošću i svetošću. Jedno od tih bogatstava sastoji se u tome što smo obukli novoga čovjeka, „koji je po Bogu stvoren u istinskoj pravednosti i svetosti“ (Ef 4,24). To je nešto sasvim drugo nego biti uništen njegovom pravednošću i svetošću!

Jedan primjer možda može jasnije pokazati što nam ova poslanica želi reći o Bogu. Bogat čovjek učinio bi veliku uslugu siromašnom dječaku s ulice kada bi za njega platio novčanu kaznu koja mu je bila određena zbog nekog prijestupa. To bi bilo vrlo ljubazno od toga čovjeka. Zahvaljujući toj ljubaznosti dječak bi također izbjegao kaznu koja slijedi ako ne plati novčanu kaznu. Ljubaznost toga čovjeka išla bi još dalje kada bi dječaku pomogao i da pohađa školu kako bi ga oslobodio njegova neznanja. Kada bi se čovjek pobrinuo i za njegovo uzdržavanje, dječak više ne bi bio siromašan. Sve bi to bila ljubaznost s obzirom na nevolju u kojoj se dječak nalazi. No kada bi čovjek dječaka primio za sina i time ga doveo k sebi u blizinu te kada bi mu uz to pomogao da stekne bogatstvo i utjecaj, to ne bi imalo nikakve veze s nevoljom u kojoj se dječak nalazio. To samo pokazuje kakav je sam bogati čovjek, kakvo je njegovo raspoloženje i u čemu nalazi svoju radost. Eto, tako je Bog predstavljen u poslanici Efežanima. Sve u ovoj poslanici polazi od Boga, od njegovih misli i nauma. Ono što je čovjeku potrebno ili što bi želio imati potpuno se ostavlja po strani.

Postoji još jedan primjer koji pojašnjava čemu nas Poslanica Efežanima želi poučiti. Taj primjer nalazimo u Starom zavjetu, u putovanju koje izraelski narod poduzima iz Egipta kroz pustinju do obećane kanaanske zemlje. U Izlasku vidiš „slikovito“ ono čemu nas želi poučiti poslanica Rimljanima. U Egiptu je Božji narod u ropstvu i nakon proslave Pashe biva iz njega

oslobođen. To oslobođenje ponovno nalazimo u poslanici Rimljanima. Ondje nam je prikazan čovjek koji živi u ropstvu grijeha i koji je od njega izbavljen krvlju i križem Isusa Krista. Nakon Pashe narod izlazi iz Egipta i preko Crvenoga mora dolazi u pustinju. Ondje narod dobiva šator sastanka, u kojemu Bog prebiva usred svojega naroda. Istodobno dobiva žrtvenu službu, po kojoj se narod može približavati Bogu i ostati u zajedništvu s Njim. To je opisano u Levitskom zakoniku. Nakon Levitskog zakonika dolaze Brojevi, knjiga u kojoj je opisano putovanje kroz pustinju i sredstva koja Bog daje narodu za to putovanje. Slike iz Levitskog zakonika ponovno nalaziš u Novom zavjetu u pouci poslanice Hebrejima, a slike iz Brojeva ponovno nalaziš u dvjema poslanicama Korinćanima.

Prije nego što narod uđe u obećanu zemlju, još neko vrijeme ostaje na području Moaba. Ondje Mojsije održava svoj veliki govor. Njega nalaziš u Ponovljenom zakonu. U prvim poglavljima te knjige osvrće se unatrag. No nakon toga gleda naprijed, prema svemu što narod očekuje u obećanoj zemlji. U Novom zavjetu tada dolaziš do Poslanice Filipljanima. Ta poslanica govori o kršćaninu koji se, doduše, još nalazi na zemlji, ali je cijelim svojim srcem usmjeren prema nebu. Nakon Ponovljenog zakona dolazi Jošuina knjiga. Narod je prešao preko Jordana i ušao u zemlju. U Novom zavjetu to ponovno nalaziš u poslanici Efežanima. Kao što je Izrael morao zaposjesti zemlju koju mu je Bog dao, tako te poslanica Efežanima poučava da zaposjedneš ono što je u duhovnom smislu tvoje vlasništvo u nebeskim prostorima.

Svi ti blagoslovi koji su predstavljeni u ovoj poslanici darovani su ti u Kristu. No tek onda možeš reći da su doista postali tvojim duhovnim posjedom kada si ih osobno, duhovno, dakle svojim srcem, prisvojio. Možemo reći da je neka istina naš duhovni posjed tek onda kada toj istini nismo samo dali mjesto u svojem srcu nego kada smo za tu istinu i iskazali štovanje Bogu. Upravo za tim Bog čezne u pogledu istina u poslanici koju sada imaš pred sobom.

EFEŽANIMA 1

1-2 Pošiljatelj, primatelji, blagoslov

Red. 1. Kao i u prethodne četiri poslanice, Pavao se i ovdje predstavlja kao „Apostol“ te kao i u poslanici Korinćanima s dodatkom „Krista Isusa po volji Božjoj“. U nekim poslanicama također spominje i suradnike, no ovdje to ne čini. Bog je obznanio Pavlu, i samo njemu, tajnu jedinstva između Krista i Crkve. S obzirom na svrhu ovog pisma, mora biti jasno i očito sa kojeg položaja Pavao zapravo govori. Zato se predstavlja kao apostol što znači „poslanik“. Time želi reći da dolazi u ime nekog drugog, nadređenog, te da dolazi s porukom tog nadređenog.

On je apostol Krista Isusa, koji je njegov pošiljatelj. Kako bi provodio svoje apostolstvo, njegove su oči neprestano usmjerene na Isusa Krista. Po Njemu, koji je proslavljeni Čovjek na nebu, on je također pozvan da bude apostol (Djela 9,1-18). Izvor je njegovog apostolstva u „Božjoj volji“, a ne u njegovoj vlastitoj volji ili volji bilo koga drugoga čovjeka. Bilo koje ljudsko postavljanje bilo je isključeno. Bog je imao namjeru upotrijebiti Pavla kao apostola i ono što Bog želi, bit će učinjeno. Pavlovo ovlaštenje za apostola obilježeno je, tako reći, potpisima i Krista Isusa i Boga. Stoga, ono što Pavao piše odjeveno je autoritetom dviju božanskih osoba.

Možemo istaknuti još jedan detalj Pavlova apostolstva. Postoji razlika između njegovog apostolstva i apostolstva dvanaestorice. Razlika je i u pozivu i u praksi. Dvanaesticu je pozvao Gospodin Isus dok je bio na zemlji (Lk 6,13). Pavla je pozvao proslavljeni Gospodin na nebu (Djela 26,16-18). Njemu je povjereno apostolstvo prema poganima, a dvanaestorici apostolstvo prema Izraelskom narodu (Gal 2,8). Poziv Pavla od strane proslavljenog Gospodina na nebu također objašnjava narav njegove službe. Ona je usmjerena na to da crkvi objasni njenu povezanost s Kristom na nebu i to je ujedno i tema ove poslanice.

Nakon pošiljatelja čitamo nešto i o primateljima. Poslanica nije napisana samo „crkvi u Efezu“, ovdje ima puno više od toga. Vjernicima u Efezu Pavao se obraća kao „svetima“ i „vjernima“. To puno govori o njihovom životu kao vjernika i o duhovnom stanju crkve u Efezu. To duhovno stanje je značajno s obzirom na ono što Pavao piše u ovom pismu. Bi li Pavao, da ih je morao nazvati „tjelesnima“ (1 Kor 3,1), mogao govoriti o takvim uzvišenim

blagoslovima? Da je napisao duboke istine Korinćanima, koje piše Efežanima, tada bi mogle postojati dvije moguće reakcije:

ili jednostavno ne bi razumjeli o čemu Pavao govori i odbacili bi to kao govor nekoga tko ima glavu u oblacima;

ili, ako bi intelektualno razumjeli Pavla, sigurno bi postali ponosniji. Već su se radovali mnogim darovima koje su primili, a ti blagoslovi došli su uz to.

To jasno pokazuje da svaka crkva prima pismo koje odgovara njenom duhovnom stanju. To stanje određuju ponašanje, stav i um pojedinih članova crkve. Zato je to također primjenjivo i na tebe i na mene kao pojedinačne kršćane. Kako bismo u potpunosti uživali u divnim stvarima koje Pavao otkriva u ovoj poslanici, ti i ja moramo biti u duhovnom stanju koje opravdava značajke „svetima“ i „vjernima“.

Što se tiče Efežana, ove značajke izražavaju stanje koje je potrebno ne samo za primanje poruke u ovom pismu, nego i za razumijevanje, uživanje i konačno hvaljenje Boga zbog nje. Nauk u ovoj poslanici također će oblikovati daljnju praksu njihovog života vjere.

Značajka „vjerni“ pokazuje da su bili vjerni Bogu i Gospodinu Isusu. Nisu odstupali od puta kojim je Bog htio da idu. Grčka riječ „vjerni“ također može biti prevedena kao „vjernici“. Vjernici u Efezu bili su vjerni i zato im je Pavao mogao pisati ovo pismo.

Također, dodatak „u Kristu Isusu“ je značajan. To ukazuje da je njihov posvećen i vjeran život ukorijenjen u položaju koji su imali u Kristu Isusu. Nije se radilo o njima, već o Njemu. Mnogo puta se pojam „u Njemu“ („u Kristu“) pojavljuje u ovoj poslanici. U ovom poglavlju to se pojavljuje osam puta. Stvarno vrijedi potruditi se i osobno se uvjeriti u to.

Pismo je napisano crkvi „u Efezu“. U Djelima 18-20 možeš pročitati puno o ovom gradu. Pavao je tamo propovijedao evanđelje. Tamo je ostao tri godine (Djela 20,31) i susreo se s velikim otporom (Djela 19,23-31). Kada je otišao odande, nije ih prepustio njihovoj sudbini. Pružio im je naknadnu skrb putem Timoteja (1Tim 1,3), a kada Timotej više nije mogao ostati tamo, poslao im je Tihika (2 Tim 4,12).

Pavao je također je doživio kako je na kraju crkva u Efezu odstupila od života koji je bio u skladu s posebnim privilegijama koje je imala. Osobno je osjećao bol jer su među onima koji su bili u Aziji i koji su se okrenuli od njega bili i vjernici iz Efeza koji je bio u provinciji Aziji (2Tim 1,15).

Posljednju napomenu o crkvi u Efezu nalazimo u poslanici apostola Ivana u knjizi Otkrivenja 2 (Otk 2,1-7). Ono što Ivan tamo piše pokazuje kako je započelo propadanje, propadanje koje će kroz stoljeća sve više i više prodirati u kršćansku crkvu, a danas je prodrlo gotovo u potpunosti. To se nadopunjuje s onim što je Pavao predvidio i protiv čega je upozorio crkvu u Efezu u Djelima 20 (Djela 20,29-30).

Pavao je sigurno to morao imati na umu kada je svetima i vjernima poželio „milost ... i mir“. Ne samo milost i mir, već „milost ... i mir od Boga Oca našega i Gospodina Isusa Krista“. U Djelima 20 ih također je povjerio „Bogu i riječi njegove milosti“ (Djela 20,32). Znao je da kada je riječ o zadržavanju divnih blagoslova koji su predloženi u ovoj poslanici, budućnost nije izgledala dobro. Ali ohrabrujuće je za tebe i za mene da će milost uvijek biti obilno prisutna.

Ako živiš u živoj povezanosti s Bogom kao Ocem i s Isusom kao Gospodinom i Kristom, možeš biti siguran da si okružen tom milošću. Rezultat je da ćeš doživjeti mir u svom srcu koji će ti dati svjetlo u tvoji najmračnijim danima. Poslanica započinje i završava s milošću i mirom (Efežanima 6,23-24). Nije li prekrasno vidjeti to da je ova poslanica zapravo uokvirena „milošću i mirom“?

Pročitaj još jednom Efežanima 1,1.2.

Što ti govore „milost“ i „mir“?

3 Duhovni blagoslov

Red. 3. Ovim retkom započinje duga rečenica koja traje sve do 14. retka. Od 3. retka nadalje slijedi neprekinuti niz blagoslova koji se izlijevaju na tebe. Kao da Pavao tek nakon 14. stiha zastaje kako bi udahnuo zraka. U ovom odlomku čitaš o izvoru, središtu, području, vrsti, početku i cilju tih blagoslova. Ovaj dio može se podijeliti u tri cjeline. Svaka cjelina završava hvalospjevom (ili blagoslovom) Božje slave (reci 6, 12, 14). Redak 6 zaključuje dio koji govori o Božjoj volji (reci 3–6); redak 12 zaključuje dio u kojem je u središtu djelo Sina (reci 7–12); redak 14 konačno zaključuje dio koji govori o Duhu Svetom (reci 13–14). Kao što vidiš, sve su tri osobe božanstva uključene u kršćanske blagoslove.

Kad Pavao nakon uvodnih riječi (reci 1–2) želi početi pisati o kršćanskim blagoslovima, iz njegova srca prvo proizlazi slavljenje Boga. Duboko je zadivljen svime što je on – i svaki

kršćanin – primio od Boga. Zbog toga slavi i časti Boga. Kakvog li divnog početka! Izrazom „blagoslovljen“ želi reći da se o Bogu mogu izreći samo dobre stvari. Blagoslivljati znači „govoriti dobro“.

Pavao ovdje Boga naziva „Bogom i Ocem našega Gospodina Isusa Krista“. Dakle, Bog je ovdje promatran kao Bog i kao Otac. To su dva odnosa koja On ima prema svom Sinu. To su također dva odnosa koja On ima prema vjerniku: On je također Bog i Otac svakog svog djeteta. Sin je „naš Gospodin Isus Krist“; Pavao ga naziva njegovim punim imenom. On je Gospodin: ima svaku vlast. On je Isus: to je ime koje je dobio kad se rodio (Mt 1,21) i izražava njegovo poniženje i poniznost. On je Krist, što znači „Pomazanik“: to ime izražava da će Bog u njemu ispuniti sve svoje naume, pri čemu titula Krist zauzima središnje mjesto.

Dva imena kojima se ovdje naziva Bog odnose se na njegov odnos prema Gospodinu Isusu. Za Gospodina Isusa kao čovjeka on je Bog. Gospodin Isus ga je na zemlji nazivao „moj Bog“. Za Gospodina Isusa kao vječnog Sina on je i Otac. U Ivanu 20 Gospodin Isus koristi oba imena te povezuje učenike sa sobom govoreći: „Uzlazim k Ocu svojemu i Ocu vašemu, Bogu svojemu i Bogu vašemu“ (Iv 20,17). Spominjući ta imena, Pavao nagoviješta posebne kršćanske blagoslove koji iz toga proizlaze.

Ta Božja imena, povezana s njegovim Sinom, predstavljaju polazište za poslanicu koju sada razmatramo. Naši blagoslovi povezani su s ta dva imena. Bog i Otac našega Gospodina Isusa Krista apsolutni je izvor svih naših blagoslova. Tim imenom starozavjetni vjernici nisu poznavali Boga. Tada još nije bilo govora o uskrslom i proslavljenom Gospodinu, a upravo su s Njim povezani blagoslovi ove poslanice. Uskrsl i od Boga proslavljeni Gospodin njihovo je središte. Mi smo dobili udio u tim blagoslovima putem naše povezanosti kako s Bogom Ocem tako i s Gospodinom Isusom Kristom. Imamo, dakle, udjela jer ti blagoslovi nisu samo obećani nego ih već posjedujemo. Ovdje ne piše da nas Bog njima želi blagosloviti nego da nas je njima već blagoslovio.

Sada možemo pogledati kakve su naravi ti blagoslovi. Piše da se radi o „duhovnim blagoslovima“. Što to znači postaje jasno kad ih usporedimo s Izraelovim blagoslovima. Kad bi Izrael bio poslušan, mogao je očekivati blagoslove koje bi crpio iz zemlje i tla (Pnz 8,7–10). Njihovi su blagoslovi dakle bili uvjetovani te materijalni – mogli su se opipati rukama. Kršćanski je blagoslov duhovan: ne može ga se dohvatiti rukama nego samo duhovno „uhvatiti“, to jest srcem (reci 17–18). Primanje toga blagoslova nije uvjetovano: „duhovni blagoslov“ bezuvjetno pripada svakome kršćaninu (kratki podsjetnik: ipak postoji preduvjet da ga mogu uživati samo sveti i vjerni – redak 1).

Usporedba s Izraelom također pomaže kada govorimo o području gdje se taj blagoslov nalazi. Izraelski blagoslov nalazio se na zemlji kojom su kročile njihove noge (Jš 1,3). Kršćanski blagoslov nalazi se u nebeskim mjestima ili predjelima uz dodatak „u Kristu“. Taj dodatak predstavlja srž svih primljenih blagoslova. Nijedan jedini blagoslov nije nam dan izvan Krista. Za Boga Oca sve je povezano s Njim – čovjekom Njegova u kojemu ima sve zadovoljstvo, koji je izvršio svu Njegovu volju. Sve što je svemogući Bog mogao zamisliti kao nagradu za ono što je učinio Gospodin Isus, Bog mu je to i dao (Mt 11,27; Iv 3,35; 13,3). Veliko je čudo milosti da svaki koji vjeruje u Njega (red 13) ima udjela u onome što je primio Gospodin Isus (Iv 17,22;26).

Postoji još jedna riječ na koju želim ukazati prije nego prijedemo na sljedeći redak – riječ „svaki“. Iako iz prethodnog stiha možeš zaključiti da Bog nije uskratio niti jedan jedini blagoslov, ova riječ „svaki“ još jednom to naglašava. Obilje blagoslova pripada svakome tko je „u Kristu“. Da se radi o obilju vidiš također po riječi „blagoslov“ koja stoji u jednini. Puninu tog obilja možeš sažeti izrazom: vječni život. Svatko tko vjeruje u Gospodina Isusa primio je vječni život (Iv 3,14–16). U Prvoj Ivanovoj poslanici piše za Gospodina Isusa: „On je istiniti Bog i život vječni“ (1 Iv 5,20). Dakle svatko tko ima vječni život ima Sina kao svoj život te sudjeluje u svemu što Sin ima.

Ako usporedimo način na koji Ivan govori o blagoslovu s načinom na koji Pavao to čini, onda ćemo primijetiti razliku: Ivanu je važno da život – Sin – prebiva u nama; Pavao pak govori da smo mi u Sinu – u Kristu – te da smo u tom položaju primili naše blagoslove. To nije proturječje nego nadopuna.

Na kraju ovog odlomka želim ukazati na činjenicu da mnogi kršćani nisu svjesni bogatstva koje imaju u Kristu. Oni nalikuju nekoj starijoj gospođi koja je od sina iz inozemstva primila ček u velikom iznosu, ali onda nije znala što bi s njime učinila pa ga je objesila na zid kao lijep papir za koji zna od koga dolazi, od njezina sina, ali ne zna koja je korist toga papira. No želja je njenog sina bila je da zapravo unovči taj papir kako bi dalje mogla bezbrižno živjeti. Ovaj primjer možda nije najbolji, ali ipak jasno pokazuje kako mnogi kršćani gledaju na blagoslove koje nam je Bog podario.

Od srca se nadam da kod tebe nije tako, nego da uživaš sve što ti je Bog dao u Kristu – a ono što ti je dao, to iscrpno opisuje upravo ova poslanica!

Pročitaj još jednom Efežanima 1,3.

Na što pomisliš kada čuješ ime „Bog“, a na što kada čuješ ime „Otac“?

4 Izabranje

Red. 4. Nakon što je Pavao u trećem retku općenito govorio o blagoslovu, u četvrtom ga retku počinje detaljnije objašnjavati. Ovaj stih najprije spominje vječnost koja je iza nas („prije postanka svijeta“), a završava vječnošću koja je pred nama, kada ćemo biti kod Boga („pred njim“). No, ovaj redak vrijedi već i danas. Kada ovdje piše „da budemo sveti i bez mane pred njim u ljubavi“, to znači da nas Bog već sada takvima vidi. Tako On gleda na nas. Tako je Bog želio, takav je Njegov naum i tako se dogodilo.

Ali, kakav je povod Bog imao da tako odluči i tako djeluje? Povod nije pronašao u nama. Drugo poglavlje kaže da smo bili mrtvi zbog svojih prijestupa i grijeha (Ef 2,1), a s mrtvim se čovjekom ništa ne može započeti. Dakle, povod nije pronašao ni u čemu ljudskome, ni u tebi ni u meni, nego u sebi samome i u svome Sinu. Bog nas je naime izabrao „u Njemu“, to jest u Kristu. Krist je oduvijek bio radost Božja kroz svu vječnost. Sada se Bogu svidjelo da savršeno zajedništvo, koje je oduvijek postojalo između Njega i Njegova Sina, proširi uključujući i druge.

Njegova je namjera oduvijek bila da se može radovati i u drugima, kao što se raduje u svome Sinu. To se nije moglo dogoditi bez sudjelovanja Sina. Zato je to moralo biti „u Sinu“. Kao što je svaki čovjek po prirodi „u Adamu“ – što znači da ga se promatra u tom prvom čovjeku, neraskidivo povezanog s njim – tako je Bog odredio da svaki vjernik bude neraskidivo povezan s Njegovim Sinom. To je odredio još u vječnosti, prije nego što su bili stvoreni nebo i zemlja. Tada nije bilo ničega osim Oca, Sina i Duha Svetoga te savršene ljubavi među njima. Gospodin Isus ukazuje na to te moli: „Oče! Hoću da oni koje si mi dao budu sa mnom gdje sam ja da gledaju moju slavu koju si mi dao jer si me ljubio prije postanka svijeta“ (Iv 17,24). Prije postanka svijeta Bog je izabrao ljude između svih ljudi koji će živjeti na zemlji kako bi ih imao uza se.

Razlog za ovo Božje djelovanje jest Njegova ljubav prema Sinu. To smo već vidjeli po izrazu „u Njemu“ na početku ovog retka. Kada razmišljaš o izabranju, mogu ti se javiti mnoga pitanja. Možeš se pitati: Zašto baš ja, a toliki drugi ne? Jesu li svi drugi onda izabrani za propast?

Nekoliko napomena moglo bi ti pomoći u pogledu toga. Prva je napomena da nitko nije izabran za propast. Svaki je čovjek ionako izgubljen te podliježe sudu zbog vlastitih grijeha: „...jer svi su sagriješili i lišeni su Božje slave“ (Rim 3,23). Ako Bog ipak neke ljude sačuva od suda, to nije nepravedno od Boga nego izraz Njegovog suverenog milosrđa.

Drugo: Pogledaj Izrael. Bog je taj narod izabrao između svih naroda da bude Njegov narod. Učinio je to isključivo zbog svoje ljubavi prema njima (Pnz 7,7–8). Znači li to da više nije želio imati posla s drugim narodima? Ne! Naprotiv, želio je upravo da Izrael bude svjedočanstvo drugim narodima kako bi i oni mogli doći do spoznaje jedinog pravog Boga. Pogledaj primjerice knjigu proroka Jone.

Izabranje dakle potpuno proizlazi od Boga te ne ovisi o stanju u kojem se čovjek nalazi. Moraš pripadati Bogu kako bi mogao razumjeti ovu istinu. Stoga ovu istinu mogu razumjeti samo vjernici. Nevjerniku treba reći da se mora obratiti jer će inače propasti. Evo primjera koji to ilustrira: Iznad vrata visi natpis koji poziva svakoga da uđe unutra kako bi primio veliki dar. Mnogi prolaze pokraj vrata; neki uđu unutra. Onaj tko je ušao unutra vidi iznutra, iznad vrata, natpis: „Ti si izabran.“ To jasno pokazuje da istina o „izabranju“ vrijedi samo za one koji su već „unutra“.

Vratimo se sada izrazu „prije postanka svijeta“. Činjenica da stvaranja svijeta tada još nije bilo za Boga nije nikakav problem niti prepreka – On je iznad vremena. Za Njega uvijek postoji samo sadašnjost. On točno zna što će se dogoditi za jedan sat ili za jedno stoljeće. Kada gleda u budućnost, za Njega je ta budućnost već sadašnjost. To je jednostavno jedno od Njegovih božanskih obilježja – On jest Bog: „...da sam ja Bog i nema drugoga; ja sam Bog i nitko mi nije sličan; ja od početka navješćujem kraj i od davnine ono što se još nije dogodilo“ (Iz 46,9–10). Za tebe i mene je to neshvatljivo – ali možemo vjerovati tome i diviti se tome.

Već sama pomisao na Božju veličanstvenost ostavlja snažan dojam, no još snažniji utisak dobivamo kada otkrijemo da je Bog u svojoj suverenosti mislio osobno na tebe i na mene kako bi nas imao za sebe! To se ne može objasniti, možeš jedino pasti na koljena pred Njim te ga štovati zbog toga, jer kako bi se inače moglo objasniti činjenicu da tebe među milijardama ljudi izabire za tako uzvišen položaj: „pred Njim“? To potpuno jasno pokazuje da ovaj blagoslov ima svoj izvor jedino u Božjem srcu.

Činjenica da je blagoslov izabranja određen prije postanka svijeta također znači da grijeh, koji je kasnije došao na svijet, ne može imati nikakva utjecaja na tu Božju odluku. Boga nije iznenadila činjenica što će ljudi koje On izabere postati grešnici – taj problem ovdje nije spomenut (premda će ga Pavao razmotriti kasnije u drugom poglavlju). Međutim, grijeh se ovdje očito podrazumijeva – vidimo to kada razmislimo o činjenici da nas Bog želi imati kao „svete i bez mane“ pred sobom. Tko dolazi u Njegovu prisutnost mora potpuno odgovarati onome što Bog jest u svojoj svetosti – bez ikakve mrlje grijeha.

Zato je On odredio da svi kojima će dati taj položaj budu „sveti i bez mane“. „Svet“ znači „odvojen sa svrhom pripadanja Bogu“. „Bez mane“ znači bez ikakva traga grijeha – savršeno prikladnost za prisutnost Boga koji grijeh ne može ni gledati ni podnositi. Time su zadovoljeni prohtjevi Božje svetosti i pravednosti. Način kako se to dogodilo vidjet ćemo kasnije u 7. retku.

Mogli bismo reći da ovaj dio Božjeg plana odgovara poruci koju apostoli navješćuju: „Bog je svjetlost i u Njemu nema nikakve tame“ (1 Iv 1,5).

No time Bog još nije zadovoljan; On ne želi samo ne imati ništa protiv nas, nego želi također da se osjećamo kod kuće unutar Njegove ljubavi! Uveo nas je u područje koje odiše čistom, božanskom, ljubavlju! Tek kada jasno dođe do izražaja činjenica da Njegov plan savršeno odgovara Njegovoj naravi koja je ljubav, tada će Bog biti i zadovoljan! Tko god dođe pred Boga može jedino vidjeti svetost i ljubav!

Pročitaj još jednom Efežanima 1,4.

Razmisli još jednom o tome zašto te je Bog izabrao i zahvali Mu što je to učinio.

5-6 Predodređenje

Red. 5. U četvrtom se retku radilo o položaju koji sada zauzimamo pred Bogom. Sada možemo bez straha stajati pred Bogom jer nas je On za to učinio prikladnima. On više ne vidi u nama ništa što bi bilo u suprotnosti s Njegovom naravi, koja je svjetlost, i s Njegovim bićem, koje je ljubav.

Redak 5 ide još jedan korak dalje. U njemu se radi o odnosu u kojem sada stojimo s Bogom, riječ je o posinjenju za koje nas je Otac unaprijed odredio, dakle prije postanka svijeta. Zato se može govoriti o „predodređenju“. Dok izraz „pred-“ zapravo potiče gledanje unatrag, izraz „odredio“ usmjerava nas prema naprijed. I upravo u onome što je naprijed ili ispred vidimo cilj Božjeg plana: On nas je želio imati kao sinove za sebe samoga. Riječ „posinjenje“ pojavljuje se također u Rimljanima 8 i 9 te Galaćanima 4 (Rim 8,15.23; 9,4; Gal 4,5) i znači „postaviti za sinove“. Bog te postavio pred sebe kao „sina“. U tom odnosu sada stojiš pred Bogom. Neshvatljivo, ali istinito!

Bog ima mnogo anđela oko sebe i oni mu služe. No Otac nikada u njima ne može pronaći radost koju je imao i ima u Sinu. Tu radost nalazi jedino u Sinu i u onima koji su povezani sa Sinom te stoje u istom odnosu prema Njemu kao i Sin. Obrati pažnju da ovdje ovaj put ne piše „u Isusu Kristu“, nego „po Isusu Kristu“. Kada se radi o odnosu u kojem stojimo kao sinovi pred Bogom, nismo jednaki Sinu. Uvijek će postojati razlika između Njega, koji je bio i jest vječni Sin, i nas koji smo postali sinovima jer to prije nismo bili. Ovu razliku vidiš također u Ivanu 20 gdje Gospodin Isus kaže: „Uzlazim k Ocu svojemu i Ocu vašemu, Bogu svojemu i Bogu vašemu“ (Iv 20,17), a ne: „Uzlazim k Ocu našem i Bogu našem.“

Time što nas Bog „posvaja“ kao sinove čini mnogo više od toga da odgovori na potrebu u kojoj si bio ili bila zbog svojih grijeha. Za ovo posljednje bilo bi dovoljno oprostjenje. Ali znaš već: ovdje se radi o željama Božjega srca, a ne o našoj potrebi. Kako bi ispunio tu svoju želju, On je „posvojio“ sinove. On je ljude koji nisu imali nikakva prava ni na što primio u svoju obitelj te ih postavio pred sebe kao sinove.

Osim činjenice da si sin ti si također i dijete Božje. Biti dijete i biti sin različiti su izrazi, no oba označavaju određeni odnos prema Bogu. Da bi bio „sin“, nije potrebno da budeš odrastao; od trenutka svoga obraćenja ti si istovremeno dijete i sin. Izraz dijete Božje označava da si rođen od Boga te da si primio Njegovu narav. U izrazu posinjenje vidimo Božju želju za time da ima zajedništvo sa svojom djecom. Sa svojom se djecom možeš radovati, ali sa svojim sinom razgovaraš o raznim stvarima. U poslovnom svijetu ponekad vidiš ime poput „Horvat i sinovi“, ali ne vidiš ime poput „Horvat i djeca“. Kod posinjenja se radi o tome da dijelimo iste interese. Upravo je na to Bog mislio kad nas je primio kao sinove.

Kada je to učinio, djelovao je „po dobrohotnosti svoje volje“. To je opet jedan tako lijep izraz koji pokazuje kako je Bog došao do toga što je učinio. Da je to učinio samo zato što je tako htio, naglasak bi bio stavljen na Njegovu suverenost. Ali tada bi Njegov unutarnji motiv ostao skriven. Zato se uz Njegovu volju povezuje Njegova „dobrohotnost“. To pokazuje radost s kojom je Bog izvršio svoju volju. Lijep primjer za ovu riječ pronalazimo u evanđeljima. Tamo više puta možemo čuti: „Ovo je moj ljubljani Sin! U Njemu mi je zadovoljstvo!“ (Mt 3,17; 17,5). Tako ovim izrazom čuješ ili vidiš koliko se Otac raduje zbog Njega. Otac je imao tu radost jer je Gospodin Isus kao jedini čovjek na zemlji savršeno činio ono što je On želio. Gospodin Isus kaže o tome: „Moja je hrana vršiti volju onoga koji me poslao i dovršiti njegovo djelo“ (Iv 4,34). Dakle motiv za djelovanje Oca nalazio se u dobrohotnosti koju je imao prema Gospodinu Isusu.

Red. 6. Pritom je Njegov cilj bio sljedeći: „...na hvalu slave svoje milosti“. Ne samo „svoje milosti“, nego „slave svoje milosti“. Njegova milost već bi bila vidljiva kad bi nam oprostio naše grijehе. Mi smo zaslužili sud – pakao. Budući da nas On ne prepušta sudu nego nas spašava od njega, već bismo mu zbog toga mogli vječno zahvaljivati i davati slavu. No kao što vidiš, On je s nama imao mnogo uzvišeniji plan: smijemo biti kod Njega kao sinovi! Zato ovdje više nije riječ samo o „njegovoj milosti“, nego o „slavi njegove milosti“.

Kao što smo već spomenuli u pogledu trećeg retka, ovime završava prvi dio odlomka stihova 1–14. Dio koji sada slijedi pokazuje što je Bog učinio kako bi nam dao ovo veličanstveno mjesto pred sobom te koje su odgovarajuće posljedice toga u budućnosti. Taj dio završava u 12. retku, ponovno izrazom „na hvalu njegove slave“.

Do sada si čuo o Božjoj namjeri (odluci). U dijelu koji slijedi Pavao pokazuje koje korake je Bog takoreći poduzeo kako bi izvršio svoju namjeru (odluku). Prvi korak jest taj da nas je On „učinio ugodnima u Ljubljenome“. Opet jedan veličanstven izraz! Izraz „učiniti ugodnima“ doslovno znači: učiniti prihvatljivima ili ugodnima pred sobom (usporedi Rim 5,1). Ti i ja sami po sebi nismo ugodni niti prihvatljivi; takvi smo postali zato što nas Bog tako promatra u svome Sinu kojega ovdje opisuje vrlo značajnim izrazom: Ljubljeni! Ovdje ne piše – kao u prethodnim stihovima – izraz „u Kristu“ ili „u Njemu“. To ovdje ne bi bilo dovoljno jasno jer ovdje nije riječ samo o položaju koji Gospodin Isus zauzima pred Bogom nego o tome tko sam Gospodin Isus jest za Boga.

Riječ „Ljubljeni“ pokazuje koliko posebno Gospodin Isus predstavlja predmet Božje ljubavi i zadovoljstva! Sva Očeva ljubav usmjerena je Njegovom Sinu! Tako je bilo već od vječnosti! A tijekom svog života na zemlji Gospodin Isus dao je Ocu još jedan dodatni razlog da ga ljubi! To čitamo u Ivanu 10: „Zato me ljubi Otac jer polažem svoj život da ga opet uzmem“ (Iv 10,17). Time Gospodin Isus misli na djelo koje će izvršiti na križu gdje će u potpunosti proslaviti Oca! To je za Oca bio novi razlog da ga ljubi! A mi smo blagoslovljeni upravo u Njemu – Ljubljenome od Oca!

U Starome zavjetu možeš pronaći jedan lijep primjer za to: U Levitskom zakoniku (Levitski zakonik 1) čitaš o žrtvi paljenici koja prikazuje Gospodina Isusa u njegovoj potpunoj predanosti Bogu! Zatim Levitski zakonik 7 kaže da koža žrtve paljenice pripada svećeniku koji prinosi žrtvu (Lev 7,8). Tu slikovito vidiš ono što čitamo u Poslanici Efežanima: svećenik dobiva kožu žrtve paljenice kojom se može obući! Tako je sada s vjernikom: svećenik prikazuje vjernika koji Bogu govori što mu znači djelo Gospodina Isusa (to danas razumijemo

pod pojmom žrtvovanje) a pritom vjernik smije znati da ga je Bog učinio sebi ugodnim – u Ljubljenome! Kada Otac gleda nas, tada vidi Gospodina Isusa!

Pročitaj još jednom Efežanima 1,5.6.

Zašto je Bog htio imati tebe kao sina?

7-9 Otkupljenje, oproštenje, tajna njegove volje

Red. 7. U recima 7–9 vidimo sljedeće korake koje je Bog poduzeo kako bi ostvario svoju namjeru. Već smo vidjeli da nas je Bog „učinio ugodnima u Ljubljenome“. Sada čitamo što smo dodatno primili u Ljubljenome, jer se na Njega odnosi izraz „u kojemu“ na početku 7. stiha. U Njemu imamo također „otkupljenje“ i „oprostenje“. Moglo bi se reći da su to sredstva kojima se Božja volja u pogledu nas mogla ispuniti. I oprostenje i otkupljenje ostvareni su Kristovim djelom i bili su potrebni zato što je grijeh ušao u svijet.

Otkupljenje je bilo potrebno jer smo bili potpuno pod vlašću grijeha. Nismo se mogli sami osloboditi. No otkupljenje je ostvareno Kristovom krvlju. To je vrlo lijepo prikazano u Izlasku 12. Izraelski narod bio je u ropstvu u Egiptu, a Bog ga je otkupio iz tog ropstva. Temelj tog otkupljenja bila je krv janjeta koje je moralo biti zaklano. U Izlasku 12 možeš pročitati što je Izraelac morao učiniti s tom krvlju i što je ona značila za Boga (Izl 12,2–13). Zbog krvi sud mimoilazi Izraelaca te se događa njihovo otkupljenje iz egipatske vlasti. Sigurno ti je jasno da janje u Egiptu predstavlja sliku Jaganjca Božjeg, Gospodina Isusa. Ono što si ti zaslužio, On je pretrpio umjesto tebe. U Njemu si otkupljen, primio si otkupljenje.

Osim otkupljenja bilo je potrebno i „oprostenje“ tvojih prijestupa. Nisi bio samo pod vlašću grijeha, nego si živio u grijehu. Tvoja djela su to jasno pokazivala. Sve što si činio bilo je u svakom pogledu kršenje onoga što je Bog rekao.

Prijestupi uvijek zahtijevaju kaznu. No koliko li je veličanstveno da Bog nije kaznio tebe zbog toga, nego svoga vlastitog Sina! U Njemu si primio oprostenje.

Premda su otkupljenje i oprostenje donijeli ono što ti je bilo potrebno, tvoja potreba ovdje nije u prvom planu. Ne, ovdje je namjera Duha Svetoga da kroz otkupljenje i oprostenje istakne „bogatstvo Njegove [tj. Božje] milosti“. Na taj način do izražaja dolaze Božje srce i Njegova narav. U ovom se retku, u kojemu smo i mi uključeni sa svojim grijesima, izražava

„bogatstvo Njegove milosti“. U 6. retku, gdje se sve odnosilo samo na Boga, bila je riječ o „slavi Njegove milosti“. Bogatstvo Njegove milosti stoji nasuprot siromaštvu naših grijeha u kojima smo se nalazili. Istovremeno to nije samo milost koja odgovara našim potrebama. Bog ne odgovara samo na naše potrebe nego čini mnogo više od toga: On djeluje prema svome bogatstvu.

To bogatstvo opisano je u recima 8 i 9. Tamo vidiš mrtvog, nemoćnog grešnika (sebe!) uzdignutog do tako velike visine da on (ti!) dobiva razumijevanje tajna Božjeg srca kako bi ih mogao dijeliti s Njime. I ovdje se radi o Božjim planovima koje On od vječnosti ima u svom srcu, a čije ispunjenje tek treba doći. Dakle, riječ je o nečemu drugačijem od onoga što si do sada vidio –od onoga što je bilo u Božjem srcu za tebe i što je On već ostvario. Ti imaš udjela u tome: blagoslovljen si svakim duhovnim blagoslovom; izabran si; Bog te vidi svetim i bez mane; prihvatio te kao sina; učinio te ugodnim u Ljubljenu; otkupio te i oprostio ti grijehe. Sve to nalaziš u recima 3–7 i sve je to istina.

Red. 8. Ali kao da to sve nije dovoljno, Bog ima još više blagoslova pripremljenih za tebe! Ti blagoslovi sada dolaze na red! Bog želi da i u njima imaš udjela kako bi se već sada mogao radovati onome što tek dolazi! Kako bi mogao s tobom podijeliti ono što ima u svom srcu, On ti je iz obilja bogatstva svoje milosti stavio na raspolaganje „svaku mudrost i razboritost“. Kako bismo mogli išta razumjeti od Božjih planova i djela da nas On sam nije osposobio za to? I ovdje ponovno nailaziš na obilje: Bog ne daje mudrost i razboritost škrto nego daje „svaku“ mudrost! On točno zna što nam treba kako bi nas upoznao s planovima svoga srca! Zato nas je najprije učinio sinovima! Kao što ćeš još vidjeti, upravo nas je zato učinio sinovima – da bi mogao s nama dijeliti svoje misli! Kao sinove uzdigao nas je na položaj u kojemu On sada može razgovarati s nama na svojoj razini! Pritom nas je opremio „svakom mudrošću i razboritošću“. Netko može nešto objaviti drugima, no ako oni kojima se govori ništa od toga ne razumiju, tada taj nije mnogo postigao! Ali Bog nije tako postupio!

Red 9. Bog nam je dao mudrost i razboritost jer nam je „objavio tajnu svoje volje“. Ovdje imaš ono što Bog želi podijeliti s nama! Radi se o stvarima koje nikada prije nikome nije rekao – čak ni svom narodu u Starom zavjetu! Što ta tajna sadrži napisano je u recima 10 i 11: radi se o vladavini Gospodina Isusa nad svime.

Sada bi mogao reći: „Ali to nije bila nikakva tajna; pa to se znalo već iz Starog zavjeta!“ I mogao bi pritom ukazati primjerice na Psalam 8 (Ps 8,4–10). Imaš pravo – ali to nije ta tajna o kojoj se ovdje govori! Ova tajna odnosi se na vladavinu Gospodina Isusa nad svime zajedno

s Crkvom! A to nije bilo objavljeno u Starom zavjetu! Apostol Pavao dobio je posebnu službu objaviti tu tajnu! Zbog toga će u trećem poglavlju još detaljnije to objasniti.

Tajna jedinstva između Gospodina Isusa i Crkve još uvijek ostaje tajnom za ovaj svijet! U Prvoj Ivanovoj poslanici (1 Iv 3) nalaziš sličnu misao: „Ljubljani, sada smo djeca Božja, a još se nije očitovalo što ćemo biti“ (1 Iv 3,2). Time Ivan želi reći da svijet sada još ništa ne vidi od činjenice da smo djeca Božja! Svijet će to vidjeti tek kada Gospodin Isus ponovno dođe, a mi zajedno s Njime (Kol 3,4; 2 Sol 1,7–10). Ta tajna poznata je samo onima koji pripadaju Crkvi! Nažalost čak i mnogim članovima crkve ovo jedinstvo još uvijek ostaje skriveno kao tajna! Svi koji misle da crkva predstavlja nastavak Izraela ne shvaćaju da crkva ima i svoje porijeklo i svoj cilj na nebu! Upravo zato što su toliko usmjereni na zemlju ne prepoznaju ono u čemu Bog nalazi svoju radost ili zadovoljstvo.

Bog pronalazi svoju radost u tome što sada, u ovo vrijeme, svojoj djeci može sve ovo priopćiti! Pogledaj još jednom 6. redak gdje također čitaš o Božjoj dobrohotnosti: Bogu je radost imati sinove za sebe – već sada! No ovdje mu je radost upoznati te sinove s onim što će učiniti s Kristom i crkvom u budućnosti! Bog nije bio obvezan podijeliti tu tajnu – koju je naumio sam u sebi – ali On ju je želio podijeliti, tako rado je to učinio!

Još je jednom naglašena činjenica da svi Njegovi planovi svoj izvor imaju isključivo u Njemu samome! Bog nije imao nikakvu obvezu prema ikome objaviti te planove, mogao ih je zadržati za sebe, no ipak ih je objavio skupini ljudi koju sam izabire! Nije li to veliko čudo da ti i ja smijemo pripadati toj skupini?

Pročitaj još jednom Efežanima 1,7–9.

Pogledaj još jednom korake koje je Bog poduzeo kako bi ostvario svoje naume i zahvali Mu za svaki od tih koraka.

10-12 Sve objedinjeno u Njemu

Red. 10. U recima koji su sada pred nama, Pavao opisuje što sadrži tajna spomenuta u prethodnom retku. U 10. retku postaje jasno da Bog želi sve sjediniti u Kristu kao jednoj glavi. Izraz “objediniti” ili „skupiti pod glavu“, na početku 10. retka, jasno pokazuje da se radi o

Njemu. Ovdje vidimo da Bog želi sve objediniti pod Kristom kao jednom glavom. Stoga se izraz „u Kristu“ odnosi na Njega.

Ovdje se govori o „provedbi punine vremena“. Izraz „provedba“ označava način na koji Bog upravlja i usmjerava stvari u određenom razdoblju. Možda si već čuo za „nauk o rasporedbama“ (ili „dispenzacijama“). Pod tim se misli na podjelu povijesti čovječanstva u različite vremenske odsjeke ili razdoblja.

Prvo razdoblje je primjerice razdoblje nevinosti, zatim dolazi razdoblje savjesti, zatim razdoblje zakona itd. Svako od tih razdoblja ima svoja obilježja.

Sva ta razdoblja trajala su određeno vrijeme. Tijekom svakog od tih razdoblja Bog je upravljao ljudima i svojim stvorenjem na način koji je odgovarao tom određenom vremenu. U svim prethodnim razdobljima čovjek je uvijek iznova sve pokvario i propustio. U budućem razdoblju to se neće dogoditi. Jamstvo za je u Njemu kojemu je Bog povjerio vodstvo u tom budućem razdoblju.

Izraz „punina vremena“ ovdje nije isti izraz kao „punina vremena“ u Galaćanima 4 (Gal 4,4). Tamo se taj izraz odnosi na određeni trenutak kada je Krist došao na zemlju. Ovdje je pak njegovo značenje vremensko razdoblje u kojem će sva prethodna razdoblja pronaći svoje ispunjenje i dovršenje. Radi se dakle o karakteru budućeg vremenskog razdoblja.

U 1. Korinćanima 12 pronalaziš nešto slično: tamo također stoji izraz „Krist“, doslovno „taj Krist“² (1 Kor 12,12), što znači Krist i crkva zajedno. Krist i crkva zajedno čine jedno tijelo.

Već u Postanku 1 vidiš sliku toga: Bog najprije daje Adamu, kao glavi stvoranja, vlast i vodstvo nad stvorenjem. Zatim mu daje Evu kao njegovu ženu uz bok. Zajedno oni predstavljaju čovjeka (Post 1,27). Adam je bio nevjeran, no Krist neće biti nevjeran.

U Hebrejima 1 piše da je Bog Gospodina Isusa „postavio baštinikom svega“ (Heb 1,2). On je svojim djelom na križu Golgote stekao pravo na to nasljedstvo.

U Otkrivenju 5 vidiš ga kako stoji kao zaklano Janje koje ima pravo preuzeti baštinu na svime.

² U Grčkom se jeziku na tom mjestu nalazi član koji u Hrvatskom jeziku ne postoji (no postoji u jeziku autora ovoga komentara), a ovdje je to prikazano pokaznom zamjenicom *taj*, svrha je određenog člana slična određenom pridjevu u Hrvatskome koji odgovara na pitanje *koji?* U 1. Kor 12 u grčkom se izvorniku riječ *Krist* višestruko pojavljuje bez člana, a kao što je gore navedeno ističe se 12. redak u kojem se onda pojavljuje član ispred riječi *Krist*, što je očito poseban znak isticanja u odnosu na sve prethodno u 12. poglavlju i samim time upućuje da drukčije shvaćanje izraza *Krist* u odnosu na prethodne retke. (Nap. prev.)

Red 11. No sada dolazi nešto što nadilazi sva tvoja očekivanja: mi smo također dobili baštinu [ili: postali smo baštinici]! Nismo postali samo dio baštine (kao što to izražavaju neki prijevodi), jer bi to značilo da smo mi sami dio nasljedstva; ne, mi smo primili baštinu zajedno s Kristom! Mi smo „baštinici Božji, a subaštinici Kristovi“ (Rim 8,17). Čak čitamo da smo za to bili unaprijed određeni prema namjeri Onoga koji sve čini po odluci svoje volje.

Izraz „unaprijed određeni“ već smo sreli ranije u vezi s posinjenjem (stih 5). Tamo se radilo o odnosu prema Bogu – recimo, našoj privatnoj strani – a ovdje se radi o javnoj strani: baštini koju ćemo imati zajedno s Kristom.

U Hebrejima 1,2 radi se o Sinu, a u Galaćanima 4,7 radi se o nama. U posinjenju vidimo prije svega odnos prema Bogu; ovdje pak vidimo da smo također baštinici zajedno s Kristom: „baštinici Božji i subaštinici Kristovi“ (Rim 8,17). Dakle, mi imamo udjela u svemu što će Krist primiti kao svoju baštinu!

Sve ovo nalazi se u Božjoj odluci („po odluci svoje volje“). U 5. retku Pavao govori o posinjenju povezano s izrazom „po dobrohotnosti svoje volje“, a ovdje u vezi s baštinom govori o „odluci svoje volje“. Njegova odluka je čvrsta: ništa i nitko gu ne može spriječiti da ju izvrši. Možeš biti siguran da će se sve dogoditi upravo onako kako On želi! Potrebna nam je ova potvrda jer se radi o nečemu što tek treba doći.

Posinjenje već sada pripada tebi; no ostvarenje baštine još uvijek pripada budućnosti – ali Bog jamči da će se to sigurno ispuniti!

Kada Gospodin Isus ponovno dođe te kada mi budemo s Njim objavljeni svijetu (Kol 3,4; 2 Sol 1,7–10), tada će svijet vidjeti ono što sada još ne vidi: jedinstvo između Gospodina Isusa i Crkve te našu slavu zajedno s Njime!

Red. 12. Cilj je svega toga: „da budemo na hvalu njegove slave“. U tom će vremenu Božja slava biti vidljiva u nama! Kada pomisliš na Božju slavu, možeš misliti na sva Njegova veličanstvena obilježja! Ona će tada biti vidljiva u nama – svima nama koji smo sinovi i baštinici! U svakoj osobi tog nebrojenog mnoštva bit će vidljivo nešto od Božje slave – od Njegovih veličanstvenih obilježja!

Na kraju retka Pavao kaže: „mi koji smo se unaprijed pouzdali u Krista“. Pri tome misli posebno na Židove koji su povjerovali u Gospodina Isusa prije nego što će On javno doći i pokazati svoju slavu pred cijelim svijetom. Kada kaže „mi“, uključuje sebe samoga jer je i on bio Židov po rođenju. O tome ćemo više reći u sljedećem odlomku.

Pročitaj još jednom Efežanima 1,10–12.

Tajna je, dakle, objavljena. Opiši svojim riječima što ta tajna obuhvaća.

13- 14 Zapečaćeni svetim Duhom

Red. 13. Promjenu od „mi“ u 12. retku na „vi“ u 13. retku još ću objasniti. Već sam rekao da Pavao u 12. retku prije svega govori o Židovima koji su već sada, vjerom u Gospodina Isusa, povezani s Njime. Za njih već sada vrijedi ono što je za Izrael kao narod još budućnost. Izraelski narod još mora doći do pokajanja i obraćenja. To će se dogoditi kada se Gospodin Isus vrati kako bi vladao na zemlji. Tada će narod gledati Njega, kojega su proboli, i prihvatit će svoga Krista priznavši svoje grijeha (Zah 12,10–13). Dakle, riječ „unaprijed“ u 12. retku odnosi se na današnje vrijeme, vrijeme koje prethodi razdoblju kada će Krist vidljivo doći na zemlju. U današnje ga je vrijeme moguće vidjeti jedino vjerom.

U 13. se retku radi o poganima koji su označeni riječju „vi“. Oni su također u Kristu. Međutim, za njih se ne može reći da su „unaprijed“ imali nadu u Krista. Pogledaj u vezi s tim drugo poglavlje (Ef 2,12). Tamo čitaš da su oni prije svoga obraćenja bili potpuno izvan svega. Sada kada su se obratili, zajedno s vjernim Židovima imaju udjela u Kristovoj baštini: zajedno s njima postali su baštinici u Njemu (redak 11). Dakle, nije tako da poganin koji povjeruje dobiva udio u blagoslovima obećanima Izraelu kao narodu. On dobiva – zajedno s vjernim Židovom – udio u mnogo višim duhovnim blagoslovima koji su povezani s posinjenjem i baštinom. To smo već ranije vidjeli. Kao dodatni blagoslov ovdje u 13. retku dolazi još i pečaćenje Duhom Svetim, kojim je zapečaćen kako vjerni Židov tako i vjerni poganin.

No prije nego što govori o tome, Pavao vrlo jasno opisuje kako su pogani primili Duha Svetoga.

Upadljiv je redoslijed: najprije slušanje, zatim vjerovanje i konačno pečaćenje Duhom Svetim. Redoslijed „najprije slušanje pa onda vjerovanje“ slaže se s Rimljanima 10: „Ali kako će vjerovati u onoga za kojega nisu čuli?“ (Rim 10,14). Malo dalje stoji: „Dakle, vjera dolazi od propovijedanja [ili: slušanja], a propovijedanje [ili: slušanje] po riječi Božjoj“ (Rim 10,17). Ono što je u poslanici Rimljanima nazvano „riječ Božja“, ovdje je nazvano „riječ istine“, uz dodatak „evanđelje vašega spasenja“. Biblija je „riječ istine“. U njoj je Bog objavio svoju istinu – istinu o svemu.

Ta riječ istine za svakoga tko ju prihvati postaje „evanđelje spasenja“. Evanđelje znači „dobra vijest“, a ono to i jest za čovjeka koji shvaća da ga Bog kao grešnika mora osuditi. Evanđelje mu nudi spasenje putem vjere u Gospodina Isusa. Sadržaj evanđelja možeš pronaći u 1. Korinćanima 15: „Obznanjujem vam, braćo, evanđelje koje sam vam navijestio, koje ste primili i u kojemu stojite; po kojemu ste i spašeni ... Jer predao sam vam ponajprije ono što sam i primio: da je Krist umro za naše grijeha prema pismima i da je bio pokopan te da je uskrsnuo treći dan prema Pismima“ (1 Kor 15,1–4). Dakle, evanđelje govori o smrti i uskrsnuću Gospodina Isusa. U Rimljanima 4 tome se dodaje još i vjera „u onoga“ (to jest Boga) „koji je uskrisio od mrtvih Isusa, Gospodina našega; koji je bio predan zbog naših prijestupa i uskrisen radi našeg opravdanja“ (Rim 4,24–25). Čovjek, dakle, biva spašen vjerom u Gospodina Isusa, kojega je Bog predao smrti te ga potom uskrisio od mrtvih.

Bog stavlja svoj pečat na svakog čovjeka koji to vjeruje kao dokaz da ta osoba pripada Njemu. Taj je pečat Duh Sveti. Bog Duh Sveti dolazi prebivati u toj osobi. Gospodin Isus kaže o Duhu Svetome u Ivanu 14: „...da ostane s vama zauvijek“ (Iv 14,16). Time postaje jasno da pečat Božjeg vlasništva nikada ne može biti slomljen ili uklonjen. Duh Božji ovdje je nazvan „Sveti Duh obećanja“. Pritom nije toliko naglašena činjenica da je Duh Sveti bio obećan koliko to što je povezano s pečaćenjem Duhom Svetim – naime biti zapečaćen Njime uključuje obećanje.

Red. 14. To obećanje izraženo je onime što slijedi: On je naime „zalog naše baštine“. To što je On zalog zapravo znači da tu baštinu još ne posjedujemo potpuno. Zalog predstavlja neku vrstu jamstva da ćeš u budućnosti primiti ono što sada još nemaš potpuno. U svakodnevnom govoru zalog uvijek vrijedi manje od same stvari koju jamči, no ovdje to naravno nije slučaj! To što se Duh Sveti ovdje naziva zalogom ima veze samo sa sigurnošću da će ostatak sigurno uslijediti! Budući da nam je On dan kao zalog, mi već sada možemo uživati baštinu, premda ju još nismo primili u posjed! Baština pripada budućnosti! Čak ni sam Gospodin Isus još nije primio tu baštinu! U Hebrejima 2 čitaš da će mu budućí svijet biti podložen (Heb 2,5–8). Tek tada će On vladati – a mi zajedno s Njime.

No prije nego što do toga dođe mora se još nešto drugo dogoditi s tom baštinom – naime „otkupljenje stečenog posjeda“. Jasno ti je da izraz „stečeni posjed/stečevina“ označava samu baštinu! Ta baština već sada pripada nama ali još se uvijek nalazi pod prokletstvom grijeha! To prokletstvo najprije mora biti uklonjeno! Ono što je bilo potrebno za to, to je Gospodin Isus već učinio na križu! Tamo je On bio učinjen prokletstvom te platio cijenu kako bi prokletstvo moglo biti uklonjeno sa stvorenja! Zbog grijeha prvog čovjeka, Adama, prokletstvo je došlo na stvorenje; zbog poslušnosti drugog čovjeka, Krista, to će prokletstvo biti uklonjeno! Stečeni posjed bit će otkupljen Onime koji ima pravo na njega!

I Otkrivenje 5 jasno pokazuje tko ima pravo na baštinu (to pravo opisano je knjigom s pečatima): to je Gospodin Isus Krist! On je Lav iz plemena Judina (Otk 5,5) te Janje koje stoji kao zaklano (Otk 5,6)! Lav pobjeđuje upravo time što dopušta da bude zaklan kao Janje!

On će preuzeti baštinu kada nastupi punina vremena (redak 10). To će se djelomično dogoditi na početku tisućugodišnjeg kraljevstva kada Sotona bude svezan a grijeh obuzdan! No čak ni tada stanje neće biti potpuno savršeno jer će još uvijek postojati grijeh! Tek na kraju tisućugodišnjeg kraljevstva grijeh će biti potpuno uklonjen iz stvorenja! Tek tada će riječi Ivana Krstitelja biti potpuno ispunjene: „Evo Jaganjca Božjeg, koji odnosi grijeh svijeta!“ (Iv 1,29).

Kada stečeni posjed bude otkupljen te crkva zajedno s Kristom primi vlast nad njime – tada će Božji plan biti dovršen! Tada će Njegova slava zasjati sjajem koji nikada neće izblijediti! Tada će primiti hvalu svega postojećeg! Novo stvorenje odražavat će Njegovu slavu: sve će objavljivati Njegovu hvalu! Svi ljudi – kako na nebu tako i na zemlji – odražavat će Njegovu slavu i svi zajedno davat će mu hvalu! Njemu neka je slava zauvijek!

Pročitaj još jednom Efežanima 1,13.14.

Zahvali Bogu svojim riječima za sve što si u tim recima naučio o njegovim naumima s tobom i za tebe.

15-17 Vjera i ljubav, mudrost i otkrivenje

Red. 15. Ovim retkom započinje završni dio prvog poglavlja u kojemu apostol Pavao moli za vjernike u Efezu. Sadržaj njegove molitve vrlo je bogat, poučan i potreban. Jer jedno je poznavati Božje naume – sve što je Pavao izložio u recima 3–14; no nešto je sasvim drugo dati svemu tomu mjesta u svom životu. Upravo za to Pavao moli. On ne moli Boga da vjernicima dade nešto novo, nego da im dade dublji uvid u ono što već posjeduju. Njegova molitva usmjerena je na to da srca („prosvijetljene oči vašega srca“, redak 18) vjernika usmjeri prema izvoru Božjih nauma. On želi da povrhu svih veličanstvenih darova promatramo slavu i bogatstvo samoga darovatelja. Vjernik koji živi u svjesnoj povezanosti s Njime sve će više razumijevati Božji („njegov“) poziv (redak 18), Božju („njegovu“) baštinu (redak 18) i Božju („njegovu“) silu (redak 19).

Apostol je mogao ovu molitvu moliti za Efežane jer je kod njih bio prisutan ispravan stav. On je čuo da oni vjeruju u Gospodina Isusa te da ljube sve svete. Možda se pitaš: „Što je posebno u tome da netko vjeruje u Gospodina Isusa? Zar nije normalno da vjernici to čine?“ Imaš pravo, no važno je imati na umu da je „vjera u Gospodina Isusa“ određivala cijelo njihovo ponašanje. Za njih vjera nije bila samo nešto što ih spašava od pakla. Nedavno mi je netko rekao: „Naravno da vjerujem, pa nitko ne želi ići u pakao!“ To je bila osoba koja se znatno udaljila od Gospodina i koja više nije imala u svom životu svakodnevni odnos s Njime. Kod Efežana to nije bilo tako. Za njih je vjera značila: živjeti pouzdanjem vjere te dopustiti toj vjeri da utječe na sva područja života. U naše vrijeme „vjera“ često ima previše sporednu ulogu. Svakako da je vjera važna, ali ona očito ne upravlja svim područjima života niti ih prožima.

No ako je Gospodin Isus sadržaj tvoje vjere koji sve određuje, onda ćeš imati i ljubavi prema svojim suvjernicima. Jedno proizlazi iz drugoga. Ne postoji veći dokaz žive vjere u Gospodina Isusa od praktične ljubavi koja obuhvaća sve svete.

Red 16. Od trenutka kada je Pavao to čuo o Efežanima, počeo je zahvaljivati za njih. Poznaješ li i ti to iskustvo – zahvaljivati Bogu za vjernike kod kojih vidiš da im Gospodin Isus znači sve te da se zauzimaju za svoje suvjernike? Pavao se ne zaustavlja samo kod zahvaljivanja, nego dodaje i to da moli za njih.

Red. 17. Apostol se obraća „Bogu našega Gospodina Isusa Krista“. U trećem se poglavlju nalazi njegova druga molitva. Tamo se obraća „Ocu našega Gospodina Isusa Krista“ (Ef 3,14). Tamo se radi o Gospodinu Isusu kao Očevom Sinu, o ljubavi Gospodina Isusa te o činjenici da On prebiva u našim srcima. Ovdje se pak radi o Božjim naumima te o tome kako smo mi dobili mjesto u njima. Već sam kod razmatranja 3. retka, gdje su oba imena spomenuta, ukazao na razliku između ta dva izraza. Kada se kaže „Bog našega Gospodina Isusa“, tada se Gospodin Isus promatra kao čovjek. Budući da je On sam čovjek, Gospodin Isus može dijeliti s ljudima blagoslove koje je primio od Boga. Ti i ja mogli smo biti povezani s Njime jedino time što je On postao čovjekom. Da se ovdje radi o Gospodinu Isusu kao čovjeku možeš također zaključiti iz činjenice što se govori o Njegovu uskrsnuću od mrtvih (redak 20). Kao čovjek On je mogao umrijeti; kao Bog Sin nije mogao umrijeti.

Pavao se, dakle, moli Bogu Gospodina Isusa – čovjeka Isusa Krista – koji je središte svih Božjih nauma. Bog nikada nije donio nijednu odluku vezanu za bilo kojeg čovjeka ili bilo koju stvar – ni u pogledu neba ni u pogledu zemlje – a da pritom Gospodin Isus nije bio središte te odluke. To ćemo još jasnije vidjeti u sljedećim recima. Ako želimo razumjeti kako nam je Bog dao udjela u svom pozivu i svojoj baštini, moramo prije svega promatrati silu koja se

očitovala pri uskrснуću Gospodina Isusa od mrtvih. Naime to je ista sila koja djeluje također i u nama samima! Ono što je Bog učinio s Gospodinom Isusom učinio je također i s nama.

Tog Boga Pavao ujedno naziva i „Ocem slave“. To znači da je On izvor slave te da slava proizlazi iz Njega samoga; On ju dijeli drugima. Kako bismo dobro razumjeli slavu Božjih nauma, Pavao moli Oca slave da nam dade „Duha mudrosti i objave u spoznaji Njega samoga“. Zamisli: Bog je razotkrio najdublje misli u svojoj riječi! Mogli bismo ih primjerice naučiti napamet! No kakve bismo koristi imali od toga ako nam On sam ne bi dao sposobnost razumjeti te stvari? Tada mu nikada ne bismo mogli zahvaliti niti ga proslaviti zbog toga! A upravo je to ono što Bog želi postići – želi nas dovesti do toga da slavimo Njegovu slavu.

Taj cilj neće biti postignut time što ćemo dobiti intelekt kojim bismo mogli Boga upoznati na razumski način! Njega upoznati i razumjeti moguće je jedino putem „Duha mudrosti i objave u spoznaji Njega samoga“. U općenitom smislu može se reći da je Bog svakog vjernika opremio svom mudrošću i razboritošću (redak 8). No svjesno upoznavanje i uživanje Božjih nauma nešto je sasvim drugo! Za to nije dovoljno samo posjedovati mudrost nego imati također „Duha mudrosti“ koji će ti dati želju duhovno prodrijeti u to tko Bog jest! Prava mudrost sastoji se upravo u tome – upoznati Boga tako dobro da ta spoznaja prožima cijeli tvoj život! Tko poznaje Njega poznaje i Njegove planove.

No to još uvijek nije sve! Moramo također biti svjesni činjenice da poznavanje Boga ne ovisi samo o našem trudu nego također o objavi koju On daje o sebi samome! Pri tome idu ruku pod ruku želja vjernika i Božje djelovanje! Ako više želimo upoznati Boga, to nam neće pasti ni od kuda ili dogoditi se samo od sebe! A što više upoznajemo Boga i više znamo o Njemu, to ćemo se manje hvaliti da smo to zaslužili vlastitim trudom! No postoji velika opasnost kada nešto više upoznamo Božju istinu – tada naime lako zaboravljamo činjenicu da smo uvijek bili i ostajemo potpuno ovisni o Njemu za duhovno razumijevanje svega toga! Ta opasnost pak još više raste ako imamo dobar razum ili dobro pamćenje! Važno nam je ostati svjesnima činjenice: ono što znamo, znamo zato jer nam je On to objavio!

Nadalje, nije nevažno primijetiti kako Pavao ovdje ne moli za spoznaju istina! Ne radi se ovdje o upoznavanju istina, dogmi ili nauka nego o potpunoj spoznaji (kao što piše doslovno) samoga Boga! Ako smijemo upoznati nadu, bogatstvo i silu onoga što nam je darovano, uvijek moramo ostati povezani s Njime koji je izvor svega toga!

Možeš pročitati ovo tumačenje te dobiti dobar pregled onoga što nam Bog otkriva o svojim naumima; no time još uvijek nećeš poznavati Boga onako kako On želi biti upoznat!

Rado se pridružujem Pavlu moleći Boga neka daje tebi i meni Duha mudrosti i objave kako bismo ga mogli potpuno upoznati, onako kako On želi biti poznat!

Lies noch einmal Epheser 1,15–17.

Danke und bete entsprechend dem Beispiel des Paulus hier für dich selbst und für Gläubige, die du kennst.

18-20 Poziv, baština i snaga

Red. 18. Pavao također moli Boga da Efežanima daje „prosvijetljene oči srca“. On dakle ne moli za „prosvijetljene oči razuma“.³ Kao što je već rečeno, kod razumijevanja Božjih stvari i njihove primjene nije riječ o našem intelektu, nego o našem stavu, našim željama. Pod „srcem“ se ne misli na tjelesni organ, nego na unutarnjeg čovjeka, mjesto gdje se odvijaju sva promišljanja. „Srce“ ima veze s osjećajima i željama, s motivima koji vode čovjeka u njegovu govoru i djelovanju. Kao što je srce kao tjelesni organ središte tjelesnog života, tako Pavao ovdje koristi srce kao središte duhovnog života. On sada moli Boga da to središte opremi „prosvijetljenim očima“. Jedino tako možeš vidjeti i razumjeti ono što slijedi.

Ako imaš želju znati što su tvoji blagoslovi, dobit ćeš za to također duhovni uvid. Duh Sveti izlazi ususret tvojoj želji tako što te prosvjetljuje u pogledu Božjih stvari te ih predstavlja na razumljiv način. Trebaš iskusiti, odnosno dobiti osjećaj u svome srcu te također uživati u tome što znače Božji poziv, Božja baština i Božja sila. Jer to je konačno cilj njegove molitve: „da biste znali“.

On ne moli da bi vjernici znali koje su veličanstvene blagoslove primili. Tada bi se ovdje govorilo o našem pozivu i našoj baštini. Kada razmišljamo o našim blagoslovima, često mislimo samo na velike povlastice koje smo time dobili te veliku radost koju zbog toga imamo. Naravno, Bog nam je dao te blagoslove i zbog toga. No u ovim nam stihovima to nije tako predočeno. Ovdje se radi o tome da prerastemo sve prednosti i svu radost koju nam blagoslovi pružaju. Pavao moli za to da Efežani (a također i mi) dođu do toga da vide kako sve potječe od Boga te da je Njegov cilj da On time bude proslavljen. Kada na taj način

³ Neki Hrvatski prijevodi imaju „oči razuma“, kao što je gore objašnjeno, ta je varijanta kriva. Zato većina prijevoda ima „oči srca“. (Nap. prev.)

razmišljaš o tome, osjećaš još više koliko je samo potrebna ova Pavlova molitva. Ako želimo naše blagoslove vidjeti na taj način – dakle u povezanosti s njihovim izvorom, Ocem slave – tada to od nas zahtijeva da zaboravimo sebe, a to je vrlo teško. No onda kada Pavlova molitva postane djelotvorna, tada je za nas to ogromno obogaćenje našeg duhovnog života.

Sada dolazi srž Pavlove molitve. On moli za to da bi Efežani znali tri stvari. Prva stvar je „nada Njegova poziva“, dakle Božjega poziva. Bog nas je pozvao. Na što? To smo vidjeli u recima 3–6 ovoga poglavlja: Bog nas je izabrao kako bismo bili sveti i bez mane pred Njim u ljubavi; On nas je unaprijed odredio za posinjenje za sebe samoga. Time što nas je pozvao, naše su izabranje i predodređenje postali stvarnost. Vidiš li koliko je veličanstven, koliko silan, koliko zadivljujuć taj Njegov poziv? Bog je od vječnosti imao želju u svome srcu dati nama – tebi i meni – upravo to! A u svoje vrijeme On nas je pozvao i dao nam udio u tome! Potpuni rezultat Njegova poziva upoznat ćemo i uživati tek kada budemo kod Njega u Njegovoj slavi, u Očevu domu! Zato ovdje piše: „nada Njegova poziva“. Ne smatraš li i ti da jedina ispravna reakcija na to klanjati mu se?

Druga je stvar koju trebaju znati „koje li je bogatstvo slave Njegove baštine među svetima“. Baštinu je Pavao obradio već u recima 10–14 ovog poglavlja. Tamo smo vidjeli da ćemo mi kao baštinici posjedovati tu baštinu zajedno s Kristom. No ovdje se radi o tome da uočimo da je to *Božja* baština! To znači da će Bog posjedovati sve stvari! Njemu će cijelo stvorenje iskazivati čast te će se svako koljeno prignuti pred Njim! Bog će svoju baštinu uzeti u posjed među svojim svetima – a to smo mi, vjernici Crkve! To se može usporediti s time kako je Bog zaposjeo zemlju Kanaan koju naziva svojom zemljom (Lev 25,23). Za to je koristio svoj narod Izrael: oni su ju zaposjeli protjeravši iz nje sve neprijatelje; tako je Njegov narod mogao tamo stanovati a On prebivati među njima! Tako će biti i sa stvorenjem: Krist će vladati nad njime zajedno s Crkvom! Kada „sveti“ budu vladali, tada će Bog zaposjesti svoju baštinu! A sveti će vladati zauvijek (Otk 22,5). Tada će nastupiti trenutak kada će Bog biti sve u svemu (1 Kor 15,28). U cijelom stvorenju koje tada bude postojalo neće se više čuti nijedan neskladni ton! Tada više neće biti ničega što bi bilo suprotno Božjoj svetoj i pravednoj naravi! Bog će sve ispuniti svojom slavom! Koliko li veliko mora biti bogatstvo slave kada ćemo gdje god pogledali vidjeti jedino Božju slavu! Ne čezneš li već sada za time da više znaš o tome?

Red. 19. Treća stvar za koju Pavao moli glasi: „koja je prekomjerna veličina Njegove sile prema nama koji vjerujemo“. Ovime počinje novi odlomak koji traje do poglavlja 2,10. U tom odlomku predstavljeno nam je na koji način nam je Bog mogao dati – i kako će nam dati – blagoslove opisane u recima 3–14! Kako je Bog mogao dati takve veličanstvene blagoslove nama koji smo bili mrtvi zbog svojih prijestupa i grijeha (Ef 2,1)? To je mogao jedino zato što

posjeduje neizmjereno veliku silu! No kako bismo znali kolika je ta sila prema nama koji vjerujemo, moramo pogledati ono što je učinio Kristu: uskrsnuo ga je od mrtvih te mu nakon toga dao mjesto iznad svake zamislive sile! Po tome možemo prepoznati ono što je Bog učinio nama – „nama koji vjerujemo“! Prvo što čitamo o Kristu u ovoj poslanici povezano s Njegovim boravkom na zemlji je činjenica da je bio mrtav! Ovdje ništa ne čitamo o Njegovu savršenu životu na zemlji!

On nam se ovdje predstavlja takvim jer je zauzeo naše mjesto! Ako nam je Bog želio stvarno dati svoje blagoslove bilo je potrebno da nas Krist potraži te da se poistovjeti s nama u situaciji u kojoj smo bili! Mi smo bili mrtvi zbog naših prijestupa i grijeha; no On je dragovoljno otišao u smrt a sve što je Bog nakon toga učinio s Kristom učinio je i s nama! To nam opisuje drugo poglavlje (Ef 2,1–10). Bog je to mogao učiniti zato što ga je taj jedan čovjek savršeno proslavio tijekom svoga života na zemlji!

Red. 20. No i prekomjernu veličinu svoje sile koju je iskazao prema nama najprije je iskazao prema Kristu time što ga je „uskrisio od mrtvih i posjeo sebi zdesna“. Ovdje vidimo kako Božja sila djeluje snagom koja ujedno djeluje i u nama samima; no najprije nam je predložen Krist! Time nam je jasno pokazano da nikada nećemo moći shvatiti bilo što od naših blagoslova ako ne naučimo promatrati Gospodina Isusa i mjesto koje On sada zauzima kao Čovjek – mjesto koje je Bogu zdesna u nebeskim predjelima!

Pročitaj još jednom Efežanima 1,18–20.

Za koje stvari Pavao moli da ih upoznamo?

21-23 Crkva/zajednica, njegovo tijelo

Red. 21. Bog je Gospodinu Isusu dao mjesto koje je iznad sve. To je mjesto Gospodin dobio kao čovjek. Kao Stvoritelj On je oduvijek bio uzvišen iznad svega. No sada je kao čovjek uzvišen iznad svake zamislive sile, kako u ljudskom svijetu tako i u svijetu anđela i demona. I to ne samo sada, nego i u budućnosti. Jer upravo tada će se pojaviti sile koje će zasjeniti svaku prethodnu silu. Njih nalazimo između ostalog u knjizi Otkrivenja, u 13. poglavlju: „Zvijer iz mora“ i „Zvijer iz zemlje“ (Otk 13,1.11). Te će sile gotovo neograničenom moći provoditi odvratnu vladavinu terora tijekom razdoblja koje se naziva „velika nevolja“, „kakve nije bilo od početka svijeta do sada niti će je ikada više biti“. No Gospodin Isus pobrinut će se

da dani njihove užasne vladavine, dakle tih sila, budu skraćeni (Mt 24,21–22). Toliko je velika moć našega Spasitelja.

No On neće pokazati svoju moć, kojoj ništa nije ravno, samo u budućnosti. Znamo naime da mu je već sada dana „sva vlast na nebu i na zemlji“ (Mt 28,18), premda ona još nije javno vidljiva. Čini se kao da se sve odluke koje se odnose na život u ovom svijetu donose u Washingtonu, Bruxellesu ili Moskvi. No vjera gleda prema gore, daleko iznad najmoćnijih ljudi na zemlji, te vidi Gospodina Isusa zdesna Bogu. A što pak trebamo misliti o zavodničkim demonima punima nečistoće koji truju razmišljanje milijuna ljudi putem televizije, interneta i raznih duhovnih centara? Vjera gleda prema gore, iznad najutjecajnijih demonskih sila, te vidi Gospodina Isusa zdesna Bogu. U Hebrejima 2 piše sljedeće: „...no sada još ne vidimo da mu je sve podloženo, ali Isusa, zbog pretrpljene smrti tek malo nižega od anđela, vidimo slavom i čašću ovjenčana.“ (Heb 2,8–9). Pred time sva ljudska i đavolska moć tonu u ništavilo!

Razliku između različitih naziva za sile iznad kojih je Gospodin Isus uzvišen nije lako objasniti. Pogledao sam u jedan rječnik u kojemu su objašnjene novozavjetne riječi. Pokušat ću to objasniti na sljedeći način: „poglavarstvo“ označava mjesto iznad drugih; „vlast“ označava slobodu i pravo izvršavati moć; „sila“ označava sposobnost i mogućnost koju netko posjeduje da nešto ostvari; „gospodstvo“ označava mjesto iznad drugih pri čemu su drugi podloženi, dok kod „poglavarstva“ više dolazi do izražaja sama pozicija. Dakle, Gospodin Isus uzvišen je iznad svih tih oblika moći.

Red. 22. Osim činjenice da je On uzvišen iznad svega, također mu je sve podloženo pod njegove noge. Premda mu se svi nevjerni ljudi i svi demoni još nisu pokorili, Bog je to ipak odredio u svom naumu. I to će se sigurno dogoditi jer Bog tako želi. Gospodin Isus je već sada uzvišen iznad svega a uskoro će sve biti i vidljivo podloženo jer se On na križu ponizio do smrti: „Stoga ga je Bog i preuzvisio te mu darovao ime koje je iznad svakoga imena, da se Isusovu imenu prigne svako koljeno nebeskih, zemaljskih i podzemaljskih bića i da svaki jezik prizna da Isus Krist jest Gospodin na slavu Boga Oca.“ (Fil 2,9–11). Dakle sve će mu biti podloženo.

Ipak postoje iznimke. Prvu nalazimo u prvoj poslanici Korinćanima 15 (1 Kor 15,27). Tamo čitamo da Bog koji je sve podložio Gospodinu Isusu nije uključen u to podlaganje. To je sasvim logično. No zatim slijedi nešto nevjerojatno što nijedan čovjek nikada ne bi mogao izmisliti: druga je iznimka crkva! Kako je Bog to mogao učiniti? Tako što je Gospodina Isusa i Crkvu spojio u jedno jedinstvo! Bog je dao Gospodina Isusa „kao glavu nad svime Crkvi koja je Njegovo tijelo“. Jasno je da tijelo i glava čine nedjeljivo jedinstvo! Ovdje nalazimo

razotkrivanje velike tajne koja je već naznačena u 10. retku! Kako crkva može vladati zajedno s Kristom? Tako što postaje jedno s Njime!

A zatim i način na koji Bog to čini! On ne daje crkvu Kristu, nego daje Krista crkvi kao dar. Tako to ovdje piše. Kada nekome damo dar, osoba je uvijek vrijednija od dara. To ovdje nije smisao. No to pokazuje koliko Bog cijeni crkvu. On crkvu smatra toliko važnom da ju je ne samo od sve vječnosti poznavao u svojem naumu nego joj je dao i ono što mu je bilo najdraže, svojega vlastitog Sina. Bog daje crkvi Gospodina Isusa nakon što je On postao „glava nad svime“.

Time je i crkva uzdignuta na taj položaj. Tako je bilo i s Adamom i Evom. Kada je Bog Adama kao glavu stvorenja postavio u raj, on je na tom položaju dobio Evu. Ona je zajedno s njim trebala upravljati stvorenjem.

Red. 23. No još nije sve rečeno o svoj slavi koju skupština dijeli po svojem jedinstvu s Gospodinom Isusom kao Čovjekom. Završni redci 1. poglavlja dodaju još nešto što doista uvelike nadilazi naš razum. To se može vidjeti i tomu se može diviti samo „prosvijetljenim očima srca“ (redak 18). Za crkvu kao tijelo još se kaže da je „punina nnoga“ „koji sve ispunjava u svemu“. Ovdje piše da je crkva „punina“ Gospodina Isusa, tj. da ga ona upotpunjuje, da ga čini potpunim čovjekom Isusom Kristom. Kada čovjek Isus Krist jednoga dana bude vladao nad svim stvarima, to će — s poštovanjem rečeno — biti potpun čovjek: muškarac i žena.

To prepoznamo i kod Adama. Kada se probudio iz svojega smrtnog sna i ugledao Evu, rekao je: „Ova je sada kost od mojih kostiju i tijelo od mog tijela“ (Post 2,21–23). Činjenicu da će skupina ljudi tvoriti Kristovo tijelo ne nalazimo u nigdje Starom zavjetu. To je postalo moguće tek nakon što se Gospodin Isus vratio na nebo i kada je Sveti Duh mogao doći kako bi vjernike oblikovao u to tijelo (1 Kor 12,13). Skupština se ovdje promatra kao cjelina svih vjernika od dana Pedesetnice do uznesenja.

A zatim još riječi „koji sve ispunjava u svemu“. Ovdje stojimo pred tajnom koju nikada ne možemo dokučiti: Onaj koji kao Čovjek po skupštini biva upotpunjen, u sebi je samome ipak i savršen! Tom svojom savršenošću ispunjava cijeli svemir. On je uvijek i posvuda prisutan. Nikada ne bismo smjeli zaboraviti da Onaj s kojim smo sjedinjeni kao s Čovjekom ipak uvijek ostaje vječni Sin Božji.

Pročitaj još jednom Efežanima 1,21–23.

Koje si vidove veličine Gospodina Isusa otkrio u tim redcima? Slavi Ga zbog toga.

EFEŽANIMA 2

1 - 3 Mrtav u prijestupima i grijesima

U prvom smo poglavlju mogli vidjeti što je sve već prije postanka svijeta bilo u Božjem srcu. Drugo poglavlje će ti jasno pokazati što je Bog učinio u tvom životu na zemlji i koje je sada tvoje mjesto u svijetu. Ovdje se ne radi toliko o Božjim naumima, njih smo vidjeli u prvom poglavlju. Sada Bog pokazuje svoju milost i snagu pomoću kojih je djelovao kako bi ostvario svoje naume. Samo je Bog mogao promijeniti stanje u kojemu smo bili. U recima 1–10 postaje vidljiva Božja snaga u oživljavanju onih koji su bili mrtvi. U recima 11–22 njegova se snaga očituje time što on približava one koji su bili daleko.

Red. 1. Reci 1–3 opisuju kakav je čovjek po svojoj naravi, koja su njegova djela i kojem je utjecaju podložan. Po naravi je čovjek mrtav: njegova su djela (ono što čini) pod utjecajem đavla, a time je u neposlušnosti prema Bogu. Prvi redak nadovezuje se na posljednji redak prethodnog poglavlja (Ef 1,20). Tamo se radi o Kristovoj smrti u koju je On dragovoljno sišao. Ovdje se radi o našoj smrti u koju smo došli vlastitom krivnjom. Ovdje se zapravo nalaziš na početnoj točki svoga života kao kršćanina. Ta je početna točka smrt. „Smrt“ ovdje znači da u ljudskoj naravi nema ni najmanjeg traga života koji bi bio usmjeren prema Bogu.

No ipak je prije postojao neki određeni oblik života jer su u nastavku govori o „prijestupima i grijesima u kojima ste nekoć hodili“. No život u grijehu nije život, to je zapravo smrt. Svaki je korak bio učinjen bez Božjeg priznavanja i stoga je to bio pogrešan korak. Svaki je put bio izabran bez da se pita Boga je li to put kojim On želi da ideš i zato je to bio krivi put. Dobar prikaz toga možeš pronaći u priči o izgubljenom sinu u Luki 15. Najmlađi sin traži od svog oca da mu unaprijed dade njegov dio baštine. Zatim odlazi i cijelo svoje imanje rasipa razuzdanim životom. U nastavku vidiš kako je taj čovjek bio zauzet raznim raskalašenim aktivnostima. No za njegova oca on je bio mrtav jer što kasnije kaže otac? „Ovaj moj sin bijaše mrtav“ (Lk 15,24). U 1. Petrovoj 4 u istom se smislu govori o mrtvima: „Jer zato i mrtvima bijaše propovijedano evanđelje“ (1Pt 4,6). Ovo također podrazumijeva ljude koji aktivno sudjeluju u društvenom životu a koji pritom nisu usmjereni na Boga.

Tvoje i moje aktivnosti su prije sve spadale u kategoriju „prijestupi i grijesi“. Prijestupi su povezani sa zapovijedi koja je dana i koja se svjesno krši. Grijesi su sva djela koja se čine bez

obzira na vlast koja je iznad nas. Zato u 1. Ivanovoj 3 piše: „Grieh je bezakonje“ (1Iv 3,4). Bezakonje je nepriznavanje vlasti, a Bog je najviša vlast.

Red 2. To je obilježavalo naš hod, naše cjelokupno ponašanje u svijetu. To se ponašanje u potpunosti odvijalo na „način ovoga svijeta“, što zapravo znači po načelima po kojima se svijet ravna ili prema karakteru svijeta. Riječ je o atmosferi koja vlada svijetom, koja određuje težnje ljudi, pri čemu Bog i njegove misli potpuno ostaju po strani. Bog nije samo zanemaren, nego su sve ljudske aktivnosti usmjerene protiv Njega. Čovjek je neprijateljski nastrojen i u pobuni.

Iza te pobune stoji redatelj koji je u potpunosti ispunjen mržnjom prema Bogu i njegovim planovima: knez „vlasti zraka“, to je Sotona, Božji nepromjenjivi protivnik. On cijelu tu atmosferu ispunjava svojom bezgraničnom mržnjom. Svaki čovjek koji nema odnosa s Bogom udiše tu atmosferu. On želi što više moguće ometati Boga u izvršenju njegovih nauma. O tom duhu pobune govori i Job u Jobu 21,14: „Stoga Bogu govore: ‘Idi od nas; ne želimo spoznaju tvojih putova.’“ (usp. i Job 22,17). Radi se dakle o tome da je potrebno prepoznati koji je izvor svih tih riječi i djela, odnosno o tome tko iza toga zapravo stoji. No taj „duh“, taj đavolski superum, ima čvrst savez sa „sinovima neposlušnosti“. Ovdje ne piše „djeca“, nego „sinovi“⁴. Sinovi se odnosi na odraslost, na svjesno djelovanje.

Ako se još jednom prisjetiš Joba 21,14, učit ćeš da se radi o svjesnom odbacivanju Boga. To je slika koju Bog ovdje daje o tebi i meni. Takvi smo bili prije i takav je još svaki čovjek koji Njega ne uzima u obzir. Svatko tko Bog ane poznaje također nema isprike (usp. Rim 1,18–21). Nasuprot onome što smo prije bili, u 1. Petrovoj 1 piše što smo sada: „djeca poslušnosti“ (1Pt 1,14). Ovdje ne piše „sinovi“, jer se ovdje radi o naravi koju smo primili, naravi koja je obilježena poslušnošću. Primio si Gospodina Isusa kao svoj novi život. Njegov je život bio u potpunosti obilježen poslušnošću. Ako je On sada tvoj život, onda se taj život kod tebe ne može drugačije očitovati nego što je to kod Njega bilo. Nažalost, kao Božja djeca nismo uvijek poslušni. To je zato što ponekad još dopuštamo da naše tijelo djeluje.

Red. 3. Ako je tako, onda se u pogledu naše prakse ponovno nalazimo na mjestu gdje smo se prije nalazili kada smo „živjeli u požudama svoga tijela, udovoljavajući prohtjevima tijela i uma“. Iz toga postaje jasno da su osjećaji, volja i razum bili isključivo u službi Sotone. On je koristio (i koristi) cijeli ljudski duh za svoje zle ciljeve.

⁴ Neki hrvatski prijevodi grčku riječ *hyos* prevode kao *djeca*, a drugi prijevodi kao *sinovi*. Posljednja je varijanta preciznija. (Nap. prev.)

Mislim da ne trebam puno govoriti o požudama tijela. Naime sve se pritom vrti oko zadovoljavanja potreba. Svijet samo za to brine i jedino u tome živi. Reklame na televiziji i plakati uz cestu postaju sve besramnije. No i internet se koristi u svrhu zadovoljavanja takvih potreba. Tko ne može od toga odustati, čini volju tijela. Pritom važnu ulogu ima ljudska volja: Čovjek se naime svjesno odlučuje za to, no s vremenom to može prijeći u ropstvo što znači da je netko potpuno kontroliran od strane svojih požuda. No sve to ne počinje tek tako. Razmišljanje naime u svemu tomu ima veliku ulogu. Koliko je puta netko došao do zadovoljenja svojih požuda tako što je mislio na određene stvari. Ako se pogrešnom razmišljanju ne stane na kraj, vlastita će volja donijeti odluku, a zatim se to sprovodi u djelo.

Sve u svemu trebalo bi biti jasno da su ljudi koji su mrtvi u prijestupima i grijesima „po naravi djeca gnjeva“. Ovdje piše „djeca“, ne „sinovi“. Radi se o naravi, o onome što je svojstveno stanju u kojem se netko nalazi. Budući da je to potpuno izvan Boga, to može samo izazvati Božji gnjev. Bog ne može dopustiti stanje koje je u suprotnosti s njegovom naravi. Kada Bog djeluje na situaciju u kojoj će On biti „sve u svemu“ (1Kor 15,28), onda će On u svome gnjevu pomesti sve koji to žele spriječiti. Ako je to vrijedilo i za tebe i za mene, koji smo bili baš kao i „ostali“ pod Božjim gnjevom, što je onda Boga potaknulo da nas iz toga izvuče i da nam podari te blagoslove koji daleko nadilaze naše poimanje? To će jasno pokazati sljedeći reci i time će naše čuđenje o tome tko je Bog još više rasti.

Pročitaj još jednom Efežanima 2,1–3.

Koja su obilježja čovjeka koji nije Božje dijete?

4 - 6 Bog: bogat milosrđem

Red. 4. U recima 1-3 vidjeli smo kakva je čovjekova narav/priroda (mrtav, bez ikakve veze s Bogom) i kako čovjek zbog svoje naravi zapravo djeluje. Sve to dolazi pod Božji gnjev i to je to jedina perspektiva koju čovjek ima. Nešto beznadnije od toga nije nam zamislivo. No onda dolaze sjajne riječi: "Ali Bog...". One donose neočekivani preokret za čovjekovu beznadnu situaciju i otvaraju do tada još nepoznat izvor blagoslova. Ovdje možeš dobiti uvid u Božju narav i kako On prema svojoj naravi djeluje. U Rimljanima 5 i Titu 3 također nalaziš iste te riječi "Ali Bog" (Rim 5,8; Tit 3,4). I tamo su te riječi uvod u ono što je Bog učinio te se nalaze u vrlo jasnoj suprotnosti s onim što čovjek jest i što je učinio.

U našem retku Bog nije djelovao (ili ne djeluje) zato što smo se nalazili u toliko bijednom stanju. Naša nevolja nije u prvom planu. Ne, Bog djeluje iz sebe sama i time se očituje sva njegova slava. Sve što Bog ovdje čini, čini sam od sebe. Naime ovdje se od čovjeka ništa ne traži, nema nikakva govora o pozivu na obraćenje. Kako bi netko mrtav mogao nešto čuti, a kamoli poslušati? Naravno, čovjek je pozvan da se obrati i odgovoran je poslušati taj poziv. No tu stranu istine vidimo u poslanici Rimljanima.

U poslanici Efežanima sve polazi od Boga. Bog je ljubav, a milosrđe izvire iz njegove ljubavi. Bog je bogat milosrđem. Koliko je bogat milosrđem, možeš vidjeti kada pomisliš na svoju beznadnu i bijednu situaciju kakva je opisana u recima 1-3. No Bog se u svom velikom milosrđu spustio k tebi i podigao te odatle. U Ezekielu 16 pronalazimo za to jedan vrlo dojmljiv opis (Ez 16,1-14). Kao što je već rečeno, Božje djelovanje izvire iz "njegove velike ljubavi". Ljubav ide mnogo dalje od milosrđa. Milosrđe se odnosi na bijedu u kojoj se netko nalazi. Ljubav stoji iznad svega i neovisno o svemu. Bog je ljubav. On je to bio i kada još nije bilo grijeha i kada još nije bilo milosrđa za pokazati. No Bog je već tada u svome srcu imao namjeru blagosloviti ljude takvim veličanstvenim, vječnim i nebeskim blagoslovima koje bi samo svemogući Bog mogao smisliti.

No ljude koje želi blagosloviti, Bog zatječe u stanju opisanom u recima 1-3. (Važno je uvijek imati na umu da je to kontekst unutar kojega se odvija Božje djelovanje.) Je li time Bog doveden u neugodnu situaciju? To je nemoguće. Bog ne bi bio Bog kada ne bi iskoristio situaciju da nas upravo u njoj "zbog svoje velike ljubavi kojom nas je ljubio" obasja svojim svjetlom.

Izraz "kojom nas je ljubio" javlja se i u Ivanu 17 (Iv 17,26). Nije li dojmljivo vidjeti da se taj izraz tamo odnosi na Očevu ljubav prema Sinu? Ovdje vidiš da nas Bog ljubi istom ljubavlju kojom ljubi Sina. Time još jednom postaje jasno da se radi o vječnoj ljubavi.

Sve je to dakle djelovanje Božje velike ljubavi. Sada još jasnije možeš vidjeti kako se sve što je Bog s nama učinio povezuje s onime što je učinio s Kristom. Božju veliku ljubav vidimo upravo u tome što On nije samo imao sažaljenja s mrtvim grešnicima, kojima je pokazao svoje milosrđe, nego što nas je htio učiniti sudionicima svega što je dio njegova ljubljenog Sina! Ne ide li to mnogo dalje od toga da su nam samo oprošteni grijesi? To bi samo po sebi već bilo silno. Kada bi nas nakon toga još vratio u raj, to bi bilo veličanstveno. No u vezi s Kristom Bog ide beskrajno dalje. To prepoznati jest najveće otkriće koje možemo učiniti nakon našeg obraćenja.

Red. 5. Istraži to dalje! Prvi korak u otkrivanju njegove velike ljubavi je u tome što je nas, koji smo "bili mrtvi u grijehovima, oživio s Kristom". To je prvo što se s nama moralo dogoditi. Jasno je da je samo Bog mogao učiniti taj korak. No i za sljedeće korake vrijedi da ih je Bog učinio i to sa svrhom da nas dovede tamo gdje nas je prema svojim naumima i htio imati. Primanje novog života, tj. nove naravi, u potpunoj je suprotnosti s pokvarenom naravi koja nas je prije obilježavala.

No ovdje ne piše da smo samo oživljeni jer to se može reći i o vjernicima Starog zavjeta. Nijedan čovjek neće ući u kraljevstvo, a da nije oživljen, tj. da ne posjeduje život od Boga. No samo za vjernike koji pripadaju Crkvi može se reći da su "s Kristom" oživljeni. Upravo putem naše veze s Kristom, Bog nam je dao život koji je prošao kroz smrt, uskrsnuli život. Svako Božje dijete koje živi nakon Gospodinove smrti na križu te njegova uskrsnuća i uzašašća, dobilo je život koji je život uskrsloga i na nebo uzašlog Krista.

Prije nego što Pavao nastavi opisivati Božje djelovanje, čitamo riječi: "... milošću ste spašeni". To naglašava koliko je samo ljubazno Bog djelovao prema nama, koji uopće nismo imali nikakvih prava niti mogućnosti da na bilo koji način zaslužimo Božju naklonost.

Red. 6. Vidimo da je i drugi korak na putu k Božjem cilju učinio On. On nas je naime "zajedno uskrisio". Taj je korak usko povezan s prethodnim, zapravo mu je i vrlo sličan. No ipak postoji razlika. Kod izraza "oživio" riječ je o promjeni u našem stanju: bili smo mrtvi i primili smo novi život. Kod izraza "uskrisio" riječ je o promjeni našeg položaja, odnosno područja u kojemu se nalazimo: bili smo u svijetu, tj. području smrti. No kada je Krist uskrsnuo iz mrtvih, tada je ušao u drugo područje i tako više ništa nije imao s onim svijetom prije svoje smrti i uskrsnuća. Time je problem grijeha bio riješen.

Ono što je Bog učinio s Njime, učinio je i s nama. Budući da smo s Kristom uskriseni, više nismo u svijetu na isti način kao što je to bilo u vremenu kada još nismo bili oživljeni. Sada udišemo atmosferu života. No tu nije kraj Božjeg djelovanja s nama.

Treći je korak da nas je "posjeo u nebeskim predjelima u Kristu Isusu". Ovdje ne čitaš da smo s Kristom premješteni u nebeska predjela, nego da smo u Njemu tamo. To je tako izraženo jer u stvarnosti još nismo tamo. On je doduše tamo i budući da je crkva jedno s Njim, onda smo i mi tamo. Premda si svojim tijelom još na zemlji, vjerom možeš posjedovati istinu da si već u nebu. Upravo smo promotrili ova tri koraka Božjeg djelovanja koje ukazuje na njegovu veliku ljubav, a sve je to učinjeno s jednim ciljem i taj je cilj opisan u sljedećem retku.

Pročitaj još jednom Efežanima 2,4–6.

U čemu se može prepoznati ljubav u ovim recima. Poznajesh li još daljnje dokaze te ljubavi?

7 - 10 Milošću spašeni

Red. 7. Riječ "da" označava da se sada opisuje cilj prethodnih redaka. Nakon što smo mogli vidjeti na koliko nas je visoko mjesto Bog doveo – postavljeni smo u Kristu u nebeskim predjelima – sada možemo čuti zašto nam je Bog dao taj položaj. Zauzimanjem tog visokog položaja našim blagoslovima nije došao kraj. Možemo još mnogo više toga očekivati. Naime, dolazi vrijeme koje se ovdje naziva "vijekovi koji dolaze", to je vrijeme kada će cijeli svijet vidjeti što je Bog s nama – s tobom – učinio. Sada je sve to svijetu još uvijek skriveno, kao što i piše u Kološanima 3: "... vaš je život skriven s Kristom u Bogu" (Kol 3,3).

No to će se u vijekovima koji dolaze promijeniti jer neposredno nakon toga u 4. retku kaže: "Kada se Krist, naš život, pojavi, tada ćete se i vi pojaviti s njime u slavi" (Kol 3,4) (usp. 1. Iv 3,2). Tada će se pokazati "preobilno bogatstvo njegove milosti". U Efežanima 1 se također govorilo o "bogatstvu njegove milosti" (Ef 1,7). Tamo smo vidjeli što smo sada već primili: oproštenje i otkupljenje. No sve što sada već imamo, Bog će uskoro pokazati cijelom stvorenju. To onda od "bogatstva njegove milosti" (Ef 1,7) čini "preobilno bogatstvo njegove milosti" (Ef 2,7).

U 8. retku govorimo i o Božjoj milosti, no prije toga želim još malo s tobom svratiti pogled na "dobrotu prema nama". Ako pustiš da sve to djeluje na tebe, postat ćeš skroman. Dobrota je bogatstvo Božje dobrostivosti koja postoji u njegovu srcu i dolazi do izražaja njegovim djelovanjem. Nije li ta dobrota došla na nas, na tebe i mene i svako Božje dijete?

Kakvi su bili ti ljudi koji su obuhvaćeni izrazom "nama"? To su ljudi koji su prije bili pokvareni, mrtvi grešnici, ništavna stvorenja koja su mrzila Boga, koja su se usudila svojim prljavim rukama udariti Stvoritelja, koja su ga zlostavljala, bičevala, rugala mu se i pljuvala mu u lice, koja su ga pribila na križ nakon što su ga podigli, a onda su mu se tamo rugala i pozivala ga da siđe s križa i tako dokaže da je onaj za koga tvrdi da jest: Sin Božji. Tako smo ti i ja postupali s Njim i tako ga ubili. To smo bili ti i ja. I "nas" je blagoslovio takvim blagoslovima. Možemo li zamisliti veću milost od toga? Vječnost neće biti dovoljno duga da mu se za to klanjamo.

A tko je uzrok tomu što ćemo mi u budućim vijekovima biti objava Božje dobrote? To je Gospodin Isus jer "u Kristu Isusu" Bog će nama u vijekovima koji dolaze pokazati tu bogatu milost.

Red. 8. Sve je milost. Pavao se još jednom vraća na to. Pritom nema ničega što bi čovjek mogao učiniti ili pridodati. Čak se i vjera ovdje naziva Božjim darom. To i odgovara sadržaju poslanice u kojoj sve polazi od Boga. Kada bi čovjek rekao: "Ali ja sam ipak nešto pridonio tome da dobijem te blagoslove, ja sam ipak vjerovao", Pavao mu oduzima i taj argument. I vjera je Božje djelo; On je djelovao u nama. Moglo bi se reći i ovako: milost je temelj, polazišna točka za Boga da nas blagoslovi; vjera je put i sredstvo kako bi nam mogao dati taj blagoslov.

Blagoslov se ovdje naziva "spasenje". Osnovno je značenje te riječi: kroz sve opasnosti doći na sigurno mjesto. Kada Pavao ovdje kaže da smo spašeni, tada to znači da smo tako reći već sigurno stigli. To i odgovara ovoj poslanici. Spasenje ovdje znači duhovno i vječno spasenje, uključujući sve blagoslove koje Bog odmah daje svakome tko vjeruje u Gospodina Isusa.

Vjera izvorno nije prisutna u ljudskim srcima. Korov koji po prirodi niče iz ljudskoga srca opisan nam je detaljno u Rimljanima 3 (Rim 3,9-19). No vjera nije divlja biljka, nego prekrasan cvijet koji, kada ga jednom zasadi nebeski Otac, više ne može biti iščupan. Nemoguće je ponovno oduzeti "Božji dar". Ono što On daje pripada Njemu i zato vječno opstaje.

Red. 9. Da bi uklonio svaki nesporazum, apostol nadodaje: "ne po djelima". Vlastitim djelima nije moguće primiti Božji blagoslov. Kako se od mrtvog tijela (bili smo mrtvi u grijesima i prijestupima) može očekivati bilo kakva aktivnost? Sve mora doći od Boga, tako se i dogodilo. Što se čovjeka tiče, svako je hvaljenje isključeno. Ta pohvala pripada jedino Bogu.

Red. 10. Znači li onda ono prethodno da "djela" za vjernika uopće ne igraju nikakvu ulogu? Na to pitanje ovdje slijedi jasan odgovor, ponovno u potpunom skladu sa sadržajem poslanice. Radi se naime o potpuno drugačijoj vrsti djela od onih koja zakon propisuje čovjeku. Djela zakona dana su grešnom čovjeku da bi si čovjek njima mogao zaslužiti život. Načelo zakona nema ništa s milošću i vjerom, nego s postignućima koja se očekuju od grešnog čovjeka: "A zakon nije od vjere, nego: 'Čovjek koji ih vrši, u njima će živjeti'" (Gal 3,12). No u Poslanici Efežanima riječ je o djelima koja su posljedica našeg spasenja. Ona su posljedica činjenice da smo novo stvorenje: "mi smo njegovo [Božje] djelo" ili "tvorevina".

Svakako smo i kao prirodni ljudi njegovo djelo: "I Gospodin Bog stvori čovjeka od praha zemaljskog" (Post 2,7). On je naš Stvoritelj "jer zna on građu našu; spominje se da smo prah" (Ps 103,14). Ili kako Elihu kaže: "... i ja sam od gline uobličen" (Job 33,6). U Efežanima se

međutim radi o onome što smo postali kao novi ljudi. I baš kao što Adam ništa nije pridonio svojem stvaranju, tako ni mi ništa nismo pridonijeli tome da postanemo novo stvorenje. I baš kao što je Adam dobio nalog da djeluje, tako i mi kao nova stvorenja imamo nalog da djelujemo. No djela koja Bog može očekivati od nas kao novih ljudi također odgovaraju sadržaju ove poslanice.

Ne trebaš lomiti glavu čime se sada moraš baviti. Bog se već time bavio kada je u vječnosti mislio na tebe. Baš kao što te je unaprijed odredio za posinjenje (Ef 1,5), tako je i unaprijed pripremio dobra djela da u njima hodiš. Tvoj položaj pronalazi svoj izvor u vječnosti, no i tvoja dobra djela pronalaze upravo tamo svoj izvor. Možeš dakle vidjeti da se ovdje radi o djelima koja su već bila pripremljena prije nego što je dan zakon. To je jedan od dokaza koji pokazuju da vjernik koji pripada Crkvi nema ništa sa zakonom; zakon za njega ne može biti životno pravilo. Zakon je namijenjen čovjeku koji pripada zemlji, starom stvorenju. Vjernik više ne pripada zemlji, nego – kao novo stvorenje – nebu. Tamo je već sada u Kristu postavljen kao netko tko je stvoren "u Kristu Isusu", kojega je Bog postavio sebi zdesna u nebeskim predjelima (Ef 1,20).

To što se u vezi s tim govori o "dobrim djelima" pojašnjava da vjernik nije viđen samo kao onaj koji je u nebeskim predjelima, nego da je istovremeno i na zemlji, tj. usred starog stvorenja. On je netko tko može ostvariti stvari nebeskog u svakidašnjem životu na zemlji, u starom stvorenju. To su "dobra" djela, što znači da kršćanin od Boga dobiva nalog činiti stvari koje su dobrobit za njegovu okolinu. Za kršćanina koji dobije uvid u ta djela, život će izgubiti svaku ukočenost. Ima li nečeg lakšeg nego hoditi u djelima koja je Bog već unaprijed pripremio, pritom se oslanjajući samo na svoju milost? Ukratko, hod u dobrim djelima sastoji se od sljedećeg: na zemlji pokazati tko je proslavljeni Krist na nebu. To se dalje opisuje u 4. i 5. poglavlju.

Pročitaj još jednom Efežanima 2,7-10.

Kako se prepoznaje bogatstvo Božje milosti?

11 - 13 Pogani

Red. 11. Ovim retkom započinje novi odlomak. Pavao pritom gleda unatrag. To je učinio i u 1. retku. Samo što se pritom radilo o našoj osobnoj prošlosti, kako da bi onda u sljedećim

stihovima mogao pokazati koje osobne blagoslove posjedujemo u Kristu. Od 11. retka riječ je o zajedničkoj prošlosti, a u nastavku vidimo koje blagoslove posjedujemo zajedno u Kristu. U oba slučaja radi se o vremenu našeg boravka na zemlji. To je razlika u odnosu na 1. poglavlje. Tamo se radilo o Božjim nakanama *prije* postavljanja temelja svijeta, dakle izvan vremena i neovisno o zemlji. U poglavlju 2,1–10, nakon što je prikazan naš beznadni položaj, vidio si što je Bog *osobno* učinio *u* nama. U stihovima 11–22 vidjet ćeš što je Bog učinio *s nama zajedno* i to nakon što je također najprije prikazan naš beznadni položaj. Riječju "zajedno" mislim na *sve vjernike iz Židova i pogana zajedno* jer o tome govori ovaj odlomak. Naime jedinstvo koje je nastalo između Židova i pogana čudo je Božje milosti.

Koliko je to čudo zapravo veliko, Pavao nam pokazuje povlačeći usporedbu između onoga što su narodi nekad bili i što su sada postali. Većina čitatelja poslanica, tada i sada, sastoji se od onih koji su nekad pripadali narodima. Oni su pozvani da se prisjete kako je nekad bilo s njima da bi bolje razumjeli što su sada postali. Kako bi opisao njihov nekoć beznadni položaj, uspoređuje ih s položajem Izraela. Važno je pritom imati na umu da se u ovoj usporedbi radi o nekadašnjem vanjskom položaju, kako pogana tako i Židova. Pavao u sedam točaka prikazuje položaj pogana. Tih je sedam točaka tako reći sedam udaraca čekićem. Svaki udarac pospješuje da poganin sve dublje utone u svoju bezizlaznu bijedu.

Prvi udarac: Oni su bili "pogani u tijelu". Izraz "u tijelu" ukazuje na to da je cijeli njihov život bio podređen ispunjavanju požuda tijela. U Rimljanima 7 piše sljedeće: "Jer dok još bijasmo u tijelu, grešne strasti izazvane Zakonom djelovale su u našim udovima da donose plod smrti." (Rim 7,5). Bog je Izraelu dao svoj zakon da bi u poslušnosti prema tom zakonu mogao uživati život u zajedništvu s Bogom.

Drugi udarac: Židov je s prezirom gledao na poganina i vrijeđao ga kao "neobrezana" (1Sam 14,6; 17,26.36). Riječ je o usporedbi vanjskog položaja. Zato se Izrael ovdje naziva "obrezanjem". Radi se samo o vanjštini, što je naglašeno dodavanjem "učinjenim rukom na tijelu".

Red. 12. Treći udarac: Narodi su nekad bili "bez Krista". Krist, to jest Mesija za Izraela, nije bio obećan poganima. Jedino je Izraelu bio obećan. Kad je došao na zemlju, došao je za Izraelovu "djecu", ne za "pse", pogane (usp. Mk 7,24–30).

Četvrti udarac: Pogani nisu spadali pod "Izraelovo građanstvo". Time su bili bez mnogih povlastica koje je to građanstvo sadržavalo. Može se pritom misliti na niz društvenih i vjerskih povlastica, ali i na uredbe i prava koje je Bog dao svojem narodu. Time je cijeli život bio tako uređen da se moglo optimalno živjeti, u zdravlju, miru i sigurnosti (Pnz 4,8).

Peti udarac: Pogani kao "stranci" nisu imali udjela u "savezima obećanja". Bog je s Izraelom od Abrahama pa nadalje sklopio različite saveze (1Moj 15,17–21; 3Moj 26,42; Ps 89,4–5). Oni su imali zajedničko obećanje: dolazak Mesije. On bi ispunio ono što je Bog u savezima obećao.

Šesti udarac: "bez nade". Situacija postaje sve beznadnija. Nakon svega prethodnog mogao bi se ipak nadati da će se jednom dogoditi promjena na bolje. No u pogledu toga nema nikakvih izgleda. Nema nijednog razloga da budućnosti ima nešto dobro.

Konačno sedmi i najjači udarac: "bez Boga u svijetu". Narodi su u potpunosti okrenuli leđa Bogu (Rim 1,20.21). Zato je On "u prošlim vremenima dopuštao svim narodima da idu vlastitim putovima." (Dj 14,16). Bili su potpuno prepušteni sami sebi, bez ikakva odnosa s Bogom. Usred svih naroda Bog je izabrao Izraela. Putem tog naroda objavio se svim drugim narodima.

Koja je sada svrha ove usporedbe? Kako bih to jasno pokazao, najprije se moram osvrnuti na to što svrha toga nije. Ona svakako ne služi tome da dokaže da su pogani sada ipak dobili udjela u blagoslovima Izraela. Veliko nerazumijevanje u tumačenju ovih redaka je naime to da je poganin približen time što je postao Židov. To ne može biti ispravno tumačenje jer je i u Starom zavjetu postojala mogućnost postati židovski sugrađanin, takozvani prozelit. Osim toga, Bog je i u Starom zavjetu držao blagoslove spremne za pogane. No pritom moramo razmotriti sljedeće: Prvo, blagoslovi spomenuti u Starom zavjetu za narode nisu dani tim narodima, nego Abrahamu, Izaku i Jakovu, a kasnije Izraelu i prorocima. Drugo, vidimo da narodi mogu primiti blagoslove jedino putem Izraela. Kad Izrael u budućnosti ponovno bude Božji narod, narodi će također imati koristi od Izraelove obnove. To će se dogoditi kada Gospodin Isus uspostavi kraljevstvo mira. No o čemu se onda govori u Efežanima? O tome da postoji blagoslov za narode *izvan* Izraela!

Red. 13. Ovaj redak to pobliže objašnjava. Pogani su bili daleko od Boga u dvostrukom smislu. Prije svega time što su bili izvan Izraela. Upravo smo vidjeli što to znači. No oni su također bili daleko od Boga i u duhovnom smislu. Ali zapravo su u duhovnom smislu i Židovi bili daleko od Boga. Budući da su oboje bili duhovno daleko od Boga, oboje su, i Židovi i pogani, morali biti približeni Bogu i to Kristovom krvlju. Poganin ne postaje Židovom, a još manje Židov postaje poganinom. Obojica bivaju postavljeni u potpuno nov položaj: "u Kristu Isusu". Pritom se više ne govori o "narodima u tijelu" niti o "Izraelu po tijelu". Oni zajedno čine novo jedinstvo za koje se kaže da je On "od dvoga učinio *jedno*" (red. 14), da je "od dva

načinio *jednoga* novoga čovjeka" (red. 15) sa svrhom da "oba u *jednome* tijelu pomiri s Bogom " (red. 16).

Židovi i pogani bivaju izvučeni iz svojeg prirodnog okruženja i potom postavljeni u potpuno novo jedinstvo: Crkvu ili Zajednicu. Za pogana je to (a i za Židova) velika promjena. Nekad su bili daleko u dvostrukom smislu. Sada su "Kristovom krvlju " tako blizu Bogu, štoviše, kaže da su privedeni njegovu srcu. "Kristova krv" usmjerava našu pozornost na Kristovu žrtvu. Njegovom krvlju pomireni smo s Bogom. Time je Bog uklonio sve što mu je stajalo na putu da nas pusti u svoju prisutnost te da nas blagoslovi svim duhovnim blagoslovima. O vrijednosti Kristove krvi nikad ne možemo dovoljno razmišljati.

Pročitaj još jednom Efežanima 2,11–13.

Kako je moguće da su uklonjene razlike između Židova i pogana u pogledu njihova položaja?

14 - 16 On je naš mir

U prethodnom smo retku vidjeli da smo "postali blizu" i to "u Kristu" putem njegove krvi. Time je omogućeno da možemo doći u Božju prisutnost. Kad bi to međutim bilo sve to bi moglo značiti da crkva nije ništa više od poboljšanog židovstva. Za Židova je pristup Bogu bio zatvoren, za Crkvu je otvoren. Koliko god velika bila ta povlastica, time još uvijek nije rečeno što to sve crkva ima više od Izraela. crkva se ne sastoji od proizvoljnog broja kršćana koji sada imaju povlasticu biti u Božjoj prisutnosti. Ta povlastica naime ne uključuje nužno da je razlika između Židova i pogana uklonjena, a jedno je od jedinstvenih obilježja Crkve upravo to što je ta razlika nestala. Ovi reci bi to trebali učiniti jasnim.

Red. 14. Uklanjanje te razlike plod je Kristove smrti na križu. "On je naš mir", naglasak je na riječi "On", na njegovoj osobi. On je uspostavio mir između Boga i čovjeka te – a to je ovdje očito naglasak – između Židova i pogana. To je nešto potpuno novo. Podjelu između Židova i pogana u Starom zavjetu uveo je sam Bog. Dao zakon kao "zid pregrade koja dijeli". Zakon je bio svojevrsna ograda. Unutar te ograde Bog je bio u odnosu sa svojim narodom Izraelom, a taj je odnos bio uređen mnoštvom zapovijedi i uredaba. Ta ograda je istovremeno služila kao razdjelna crta između Izraela i naroda koji su živjeli oko njih, a koji nisu imali taj zakon.

Ukazivanjem na tu formalnu podjelu između Židova i pogana još uvijek nije sve rečeno. Pritom bi načelno bilo moguće da su, tako reći, preko ograde održavali prijateljske kontakte jedni s drugima. No to nije slučaj. Postojalo je, osim razlike u položaju, i neprijateljstvo. To je neprijateljstvo također bilo posljedica zakona "zapovijedi u odredbama". Poganin je stajao izvan onoga čime se Židov ponosio (Rim 2,23). Pogani nisu htjeli imati posla s Bogom. Imali su svoje bogove i pokoravali se pravilima koja su sami postavili. U Starom je zavjetu Židov bio pozvan na to da nipošto ne tolerira idolopoklonike.

Ta se situacija – koja se odnosi i na položaj i na neprijateljski stav koji su gajili jedan prema drugome – radikalno promijenila. Najprije je zakon kao zid pregrade "razoren" ili uništen, lišen je svoje snage.

Red. 15. Istovremeno je zakon kao izraz Božje volje "uklonjen" ili učinjen neučinkovitim. I rušenje i uklanjanje dogodilo se onime što je Krist učinio "u svojem tijelu". Izraz "u svojem tijelu" odnosi se na njegovo tijelo koje je na križu predao u smrt. Zakon je potpuno prestao za svakoga koji je njemu doveden blizu i to ne samo za pogana, nego i za Židova. Stoga vjernik koji je izvorno bio Židov mora razumjeti da je za njega zakon prestao. Jer isti zakon koji je pogana odvajao od Boga držao je i Židova na udaljenosti od Boga. I on je prekršio zakon! To ga je dovelo pod prokletstvo. Da bi za Židova došao mir i za njega je morao biti uklonjen zakon.

No ni rušenje pregradnog zida između Židova i pogana nije ono što Crkvu čini tako posebnom. Sve je to doduše bilo potrebno, ali nije bilo dovoljno. Najvažnije obilježje Crkve nije u tome što sada postoji slobodan odnos između Židova i pogana. Da je tako ograda bi ponovno bila podignuta, s time da bi sada i pogani sjedili unutar te ograde. To jest razlika između Židova i pogana bila bi uklonjena time što bi poganin bio podignut na razinu Židova jer bilo bi potpuno nezamislivo, nakon rušenja zida, pustiti Židova da siđe na razinu pogana. No nijedna od tih mogućnosti ne opisuje način kako je Bog oblikovao Crkvu. Nakon rušenja (negativno) dolazi u vid nešto novo (pozitivno), a to su "novi čovjek" i "jedno tijelo". U to novo su Židov i poganin zajedno dovedeni.

Najprije nešto o novom čovjeku. Krist je na najintimniji način povezan s novim čovjekom. On ga je "u sebi samome" stvorio. Riječ "stvoriti" označava da se radi o nečemu što nikad prije nije postojalo, ali je sada po Kristu ostvareno. To nije učinio, kao pri prvom stvaranju u Postanku 1, kad je izgovorio moćnu riječ: "Neka bude mir." Ne, *svojim djelom na križu* "uspostavio je mir" između Židova i pogana. Židov i poganin kao *jedan* novi čovjek postaju novo biće s potpuno novim obilježjima ili karakternim crtama. Ukratko, ovo je taj novi čovjek:

Krist, koji prebiva u svim vjernicima i postaje vidljiv. Pokazati novog čovjeka moguće je samo zajedno sa svim vjernicima jer svaki pojedinac ponovno pokazuje drugi aspekt. Za svakog pojedinačnog vjernika vrijedi da je u Kristu i time novo stvorenje (2. Kor 5,17).

Red. 16. Koliko god bilo uzvišeno ono što vidimo u novom čovjeku, time još nije sve rečeno o blizini u koju je crkva dovedena Bogu. Nakon jedinstva koje je vidljivo u biti novoga čovjeka, slijedi najveće moguće jedinstvo koje postoji: *jedno* tijelo. Jedno tijelo nije broj ljudi koji zajedno čine novog čovjeka, nego oni svi pokazuju različit aspekt novog čovjeka. *Jedno* tijelo ide još jedan korak dalje. To znači da ti ljudi zajedno čine nerazrušivo jedinstvo. Oni su međusobno povezani kao što su međusobno povezani udovi tijela. I to je nešto potpuno novo. U slici jednog tijela najjasnije dolazi do izražaja koliko je nova ta pozicija i za Židova i za pogana. Stari je položaj konačno završen.

Možda bi to mogla još jedna druga slika dodatno pojasniti. U Ivanu 10 Gospodin Isus govori o ovcima koje izvodi van iz ovčinjaka (Iv 10,3.4). To su židovske ovce, vjernici iz Židova. Njemu su važne i "druge ovce koje nisu iz ovog ovčinjaka" (Iv 10,16a). To su vjernici iz pogana. Zatim nastavlja: "... i njih moram dovesti, ... i bit će [ovce iz Židova i pogana] jedno stado i jedan pastir". Pogani se ne dovode u tor Židova. Židovi i pogani se također ne dovode u novi tor, tako reći u novi sustav s novim pravilima. Ne, oni zajedno čine novo stado pod jednim pastirom. Židov i poganin mogu zajedno u jednom tijelu pomireni s Bogom biti u njegovoj blizini.

I to je posljedica djela Gospodina Isusa na križu. Ako je trebala nastati situacija sklada između Boga i "dvoga", to se moglo dogoditi samo time što je došlo do pomirenja. Pomirenje je potrebno tamo gdje vlada neprijateljstvo. Na križu je Krist "učinjen grijehom" (2Kor 5,20.21). Tamo je Bog u Kristu osudio i uklonio sve što pred Njim nije moglo opstati da bi nas mogao dovesti u svoju blizinu. Istovremeno križ znači kraj starog sukoba koji je postojao između Židova i pogana: Time je "neprijateljstvo uklonjeno". Tako križ donosi pomirenje između Boga i ljudi i između ljudi međusobno.

Pročitaj još jednom Efežanima 2,14–16.

Što je Bog učinio u Kristu kako bi nas približio?

17 - 22 Pristup Ocu

Red. 17. Po treći put se u ovom poglavlju govori o miru. Prvi put u 14. retku, tamo je sama Kristova osoba mir. Zatim u 15. retku gdje je mir posljedica Kristova djela na križu. Ovdje se radi o navještanju mira. I to navještanje pripisuje se Kristu. "I došao je" ne može se međutim odnositi na vrijeme kada je bio ovdje na zemlji. Tada je doduše svojim ("bliskima") navijestio mir (Iv 14,27; 20,19–21), ali nikad poganima ("dalekima"). Za potonje nije došao na zemlju (Mt 10,5.6). No sada se, kako smo vidjeli u prethodnom retku, dogodilo pomirenje putem križa; a nakon toga vratio se na nebo. Odande putem svojih apostola i učenika On svima daje navijestiti taj mir. Ono što njegovi predstavnici na zemlji čine navještanjem mira prema Židovu i poganinu – jer više nema razlike – njegovo je djelo. Ovdje ponovno vidiš jedinstvo koje postoji između Krista na nebu i njegovih na zemlji. Time je mir došao i do nas, a ti i ja dobili smo udjela u njemu.

Red. 18. Nakon svih prethodnih zadivljujućih posljedica Kristova djela, sada dolazimo do vrhunca naših duhovnih povlastica: pristup Ocu. Kod Njega se možeš osjećati potpuno sretno i kao kod kuće, ne želeći više ništa drugo. Taj pristup je za "oboje", Židova i pogana, "u njemu", to jest u Kristu. On je otvorio pristup putem križa. Omogućio je da sada bez ikakve bojazni u sebi i bez posredovanja drugih ti osobno možeš doći Ocu. Smiješ izravno ići Ocu. Onaj koji te dovodi u to stanje, koji ti daje snagu za to, jest Duh. Po četvrti put ovdje susrećemo riječ "jedan" (vidi 14., 15. i 16. redak). Svako prethodno jedinstvo ostvareno je po tom *jednom* Duhu. Svaka razlika je nestala. Duh ne daje Židovu drugačiji pristup negoli poganu. Za svakog "sina" uvijek postoji slobodan pristup Ocu. Bog više nije skriven iza zavjese kao u vrijeme kad je prebivao kod Izraelskog naroda u šatoru sastanka i u Hramu.

Odnos s Bogom više se ne uređuje zakonom, nego slobodom. Svako ograničavanje te slobode ponovnim uvođenjem nečega od zakona znači ometanje slobodna pristupa. To je gubitak za Božje dijete, ali još veći gubitak za Oca koji rado ima svoju djecu kod sebe. Ne radi se toliko o tome što činiš kod Njega. Sigurno, smiješ mu se klanjati, smiješ ga pitati stvari, da i to također. No najveće za Njega je da si ti kod Njega, tj. da On vidi da ti tražiš Njega jer je On Otac našeg Gospodina Isusa Krista. Ti si kod Njega kao netko tko je sada sjedinjen s Gospodinom Isusom. Biti kod Oca zapravo znači uživanje svega onoga što je sam Gospodin Isus za Oca, a da si pritom svjestan da je taj odnos i tvoj dio jer smo jedno s Njime. Zbog toga se možeš samo klanjati.

Red. 19. Iz te velike povlastice proizlaze još druge povlastice na što upućuje riječ "stoga" u 19. retku. Tamo gdje stanuješ, gdje si kod kuće, nisi stranac bez građanskog prava. Na zemlji smo doduše "stranci" i "bez građanskog prava" (1Pet 2,11). No kod Oca smo kod kuće, zajedno s drugim "sugrađanima svetih". Nismo građani zemaljske zemlje/države gdje svi imaju istu narodnost, nego građani nebeske zemlje (usp. Fil 3,20), gdje stanuju svi oni koji posjeduju nebesku "narodnost". Osim druženja jednih s drugima, smijemo tamo stanovati u Božjoj blizini, biti njegovi "ukućani". To je njegova kuća, kuća koja je obilježena zajedništvom s Njim i međusobno. Kao što je rečeno, to je Božja kuća, kuća gdje On stanuje. To je ujedno i iskorak prema posljednjim recima.

Red. 20. U posljednjim recima vidiš kako se ta kuća gradi. Inače je dobro primijetiti da se do sada crkva uvijek predstavljala u slici tijela. Sada Pavao rabi drugu sliku za Crkvu, a to je slika kuće. To je potrebno jer se time mogu učiniti jasnima stvari koje imaju veze s građenjem. Tako u Bibliji susrećeš Crkvu kao zgradu koju Bog gradi, ali i kao zgradu na kojoj grade ljudi. Budući da potonje ovdje nije tema, neću dalje u to ulaziti. Ovdje se radi o građenju kuće po Bogu. U Mateju 16 nalazimo istu misao. Tamo Gospodin Isus kaže da će graditi svoju Crkvu (Mt 16,18).

Gradnja Crkve po Bogu i Gospodinu Isusu događa se na "temelju apostola i proroka". Može se reći da su oni temelj u dvostrukom smislu. Oni sami su temelj, prvo kamenje te zgrade, na koje se ugrađuje ostalo "živo kamenje" (1Pet 2,5). Osim toga, svojim su naučavanjem pokazali kako se mora graditi. Jasno je da se pod izrazom proroci, koji čine dio temelja, ne misli na proroke iz vremena Starog zavjeta. Iz Efežanima 3 razvidno je da se radi o nečemu što je prije bilo nepoznato (Ef 3,5). I sam redosljed (najprije se spominju "apostoli" a tek zatim "proroci") ukazuje na to da se radi o novozavjetnim prorocima. No najvažniji nije temelj te kuće. Cijela kuća, uključujući temelj, počiva na zaglavnom kamenu, koji je "sam Isusu Kristu". Cijela kuća dobiva svoju vrijednost po Njemu. Karakter zaglavnog kamena označava karakter zgrade.

Red. 21. Taj karakter dolazi do izražaja u riječima "u kojemu". Iz Njega, u vezi s Njime, cijela je zgrada "prikladno povezana". Cjelina se na pravi način slaže i gradi bez opasnosti da dobije pukotine. U Njemu raste ta zgrada time što se uvijek ponovno dodaje novo živo kamenje. Rast i gradnja nastavljaju se dokle god ne bude dodan posljednji kamen čime zgrada postaje dovršena. To je trenutak kad Gospodin Isus uzima Crkvu k sebi. Pod tim vidom zgrade crkva će tada potpuno odgovarati svrsi za koju je sagrađena: "u sveti hram u Gospodinu".

U Starom zavjetu Hram je bio mjesto gdje je Bog stanovao i gdje su također stanovali svećenici. Kada Gospodin Isus u Ivanu 14 o Očevoj kući kaže: "U kući moga Oca ima mnogo stanova" (Iv 14,2), čini se da time upućuje na Hram. U Očevoj kući stanovat ćemo vječno kod Oca i Sina i klanjati im se.

Red. 22. No Bog neće čekati sve dok se zgrada ne završi. Zato posljednji stih govori o Crkvi kao o prebivalištu, mjestu gdje Bog naime već sada stanuje. To prebivalište čine svi vjernici koji sada žive na zemlji. To je zgrada iz koje kamenje ispadne kada vjernik umre, a novo se kamenje ugrađuje kad se netko obrati. Bogu je velika radost imati na zemlji kuću u kojoj može stanovati svojim Duhom. U tu su svrhu i nekadašnji poganski Efežani ("i vi") ugrađeni. U tu svrhu ugrađujemo se ti i ja koji također nismo imali udjela ni u čemu (ili pravo na to). Kakve li milosti!

Pročitaj još jednom Efežanima 2,17–22.

Kako i kada koristiš pristup Ocu?

EFEŽANIMA 3

1 - 4 Kristova tajna

Red. 1. Treće je poglavlje zapravo svojevrstan umetak što postaje jasno ako usporediš 1. redak ovoga poglavlja s prvim retkom četvrtog poglavlja (Ef 4,1). Nakon što je Pavao u prvom poglavlju pisao o Božjim naumima a u drugom poglavlju o načinu kako nam je Bog dao udio u tome, moglo bi se očekivati da nam sada govori što to sve znači za našu praksu, za naš hod. Kao da je htio u trećem poglavlju s time i početi. No to se događa tek u četvrtom poglavlju jer ono zapravo počinje istim riječima kojima je počelo treće poglavlje, a zatim u nastavku slijede opomene koje pripadaju poukama koje je dao u drugom poglavlju. No Sveti Duh ga vodi da prije toga napiše upravo treće poglavlje. Zašto? Da time prikaže da je njemu, Pavlu, povjerena posebna služba objavljivanja "Kristove tajne" (redak 4). Ta tajna nije bio njegov vlastiti izum, nego mu je Bog to otkrio (stih 3). U toj se tajni radi o tome da Židov i poganin zajedno čine Crkvu i da su povezani kao jedno tijelo s Kristom. Razlika između Židova i pogana je nestala.

Pavao počinje riječima "... ja, Pavao" i time naglašava posebnost onoga što je otkriveno samo njemu, prvom čovjeku kojega je Bog o tome obavijestio. To također naglašava apostolski autoritet s kojim sada prenosi to otkrivenje. Ono što je Pavao naučavao bilo je u potpunoj suprotnosti s onim što su Židovi čitali u Starom zavjetu. Tamo se ništa ne može pronaći o onome što smo vidjeli u 1. i 2. poglavlju. Propovijedanje te istine učinilo ga je zarobljenikom. Zato je i napisao da je bio sužanj "za vas, pogane".

Kada je u Djelima 22 govorio o tome da Bog za njega želi da ide k poganima, Židovi su se razljutili i htjeli ga ubiti (Dj 22,17-24). To se doduše nije dogodilo, no cijeli izvještaj (koji se može pročitati u Djelima 23-28) završava time da je na kraju bio zarobljen u Rimu. No on sebe ne smatra zarobljenikom rimskog cara, nego "sužnjem Krista Isusa". U tome pronalazimo pouku da, što god se događalo u našem životu, sve smijemo gledati u povezanosti s Gospodinom Isusom. To će nas sačuvati od ogorčenosti i onda ćemo također nadvladati razočaranja. Pavao je mogao tugovati zbog toga što više nije mogao biti aktivno zaposlen za svog Gospodina. No što vidiš? Upravo je u zatočeništvu napisao neke od poslanica koje imamo u Bibliji. Poslanica Efežanima jedna je od njih.

Red. 2. Pavao je tri godine bio u Efezu (Dj 20,31). Za to su vrijeme Efežani bili upoznati s upravljanjem koje je Pavlu bilo povjereno. Od riječi koja se ovdje rabi za "upravljanje"⁵ izvedena je nama poznata riječ ekonomija (doslovno: upravljanje kućom). Primjer toga je Josip koji je bio upravitelj u Potifarovoj kući, a bile su mu povjerene sve osobe i sva dobra te kuće. Ta činjenica nadovezuje se na prethodno poglavlje gdje se govorilo o Božjoj kući. Bog je Pavlu povjerio dobra te kuće, divne istine te kuće. Njemu je bilo dopušteno, onima koji su bili ukućani te Božje kuće, predstaviti dobra te kuće u svoj njihovoj slavi. Pavao je time bio duboko zadivljen. No njegova ga velika služba ipak nije učinila oholim. Pavao ukazuje na to da je ta služba koja mu je dana za Crkvu proizašla iz "Božje milosti". No i cijeli sadržaj onoga što mu je povjereno sastojao se od te milosti. Uvijek je dobro da si svjestan toga da kada nešto smiješ učiniti za Gospodina, da to smiješ činiti jer poznaješ njegovu milost; ta je milost ujedno ono što u svojoj službi predaješ drugima.

Red. 3. Ono što je Bog otkrio Pavlu bilo je u Starom zavjetu još skriveno. Dva su nerazumijevanja moguća u pogledu te tajne. Prvo je pretpostavka da je ipak bila skrivena i prisutna u Starom zavjetu i da je sada Pavlu Duh Sveti pokazao gdje ju može pronaći. No to nije tako. Nije bilo ničega što je bilo skriveno u Starom zavjetu.

Tajna ovdje doslovno znači „misterij“ i ona je bila nepoznata i najvećem proroku. Nikada ju ne bi mogao otkriti bilo koji prorok. Drugo je nerazumijevanje pretpostavka da je to i za nas još uvijek tajna. No time izbjegavamo Božje otkrivenje. Ponekad to zna poslužiti kao isprika da nije potrebno toliko ulaziti u sve to, pritom često takvi kažu da se ta tajna ne može shvatiti jer je to, kao što i sam naziv kaže, zapravo tajna. Ponekad se tada pozivaju na 1. Korinćanima 2,9, a istovremeno se redak u nastavku radi vlastite udobnosti potpuno zanemaruje (1 Kor 2,9.10). No činjenica je da je ta tajna s jedne strane od vječnosti bila skrivena u Bogu (9. redak), a s druge strane da je sada objavljena, najprije Pavlu, a zatim putem njega tebi i meni i svakom udu Crkve! To je Pavao „prije ukratko opisao“. Tim riječima zapravo misli na sve ono što im je prenio u prethodnim poglavljima.

Red. 4. Ono što je upravo rekao predlaže čitateljima na prosudbu. Time su mogli ustanoviti da piše o stvarima koje poznaje. To možda zvuči jednostavno, no zapravo si tek onda možeš stvoriti sud o onome što Pavao piše kad zaista *čitaš* što piše. Tako on to govori Efežanima (i nama također). *Čitati* znači više nego samo vidjeti slova. Čitanje znači primiti poruku u sebe, nastojati razumjeti što pisac govori. U ovom je slučaju dobro duhovno raspoloženje apsolutni

⁵ Hrvatski prijevod grčku riječ *oikonomia* prevode izrazima *rasporedba*, *provedba* ili *zadatak*. Doslovan je i točniji prijevod te grčke riječi *upravljanje (kućom)*. (Nap. prev.)

preduvjet za to. Obrati pažnju: ne intelektualna sposobnost, nego srce koje žudi primiti tajnu u sebe (Ef 1,17.18). Radi se prije svega o "Kristovoj tajni". Možda si očekivao da će sada govoriti o "tajni Crkve" jer je to ovdje i tema, a upravo se i govorilo o posebnom karakteru Crkve u kojoj su Židov i poganin sjedinjeni. No to se ne događa, Pavao naime piše o "Kristovoj tajni".

Isto vidiš u 1. Korinćanima 12. Tamo bi se na kraju 12. retka također moglo očekivati: "tako i crkva", no tamo stoji: "tako i Krist" (1 Kor 12,12). Ta nam posebnost pokazuje samu srž te tajne. To ne znači samo da su vjernici iz Židova i pogana međusobno povezani, nego da su učinjeni jednim tijelom, to jest jedan čovjek s jednom glavom. Ovdje se radi i o jedinstvu između glave na nebu i udova na zemlji. Bog je imao namjeru povezati nas međusobno, no prije svega povezati nas zajedno s glavom. Njegova je namjera bila Kristu dati tijelo. U petom poglavlju vidimo u jednoj drugoj slici što je ta tajna: "Velika je to tajna, ali ja govorim o Kristu i o crkvi" (Ef 5,32). Kad se dakle govori o Kristu, Bog želi sav naglasak staviti na Njega. S time se i ti i ja slažemo od srca! Radi se o *Njemu*.

Pročitaj još jednom Efežanima 3,1-4.

Što znači Pavlovo "upravljanje" i što je "tajna"?

5 - 7 Subaštinci, sutijelo i sudionici

Red. 5. Tajna Crkve nije bila otkrivena u Starom zavjetu. Nije bila nepoznata samo izraelskom narodu, nego i svim ostalim "sinovima ljudskim". Koliko je god Izrael bio povlašten u pogledu svega što im je Bog o sebi obznanio - crkva im je bila nepoznata. Niti jednom jedinom čovjeku, bilo Židovu ili poganinu, Bog o tome nije ništa priopćio. To je uistinu bila tajna. No ta je tajna sada otkrivena svim "svetima i vjernima u Kristu Isusu" (Ef 1,1). Za sve nevjernike u ovom svijetu to je još uvijek tajna, a nažalost i za sve vjernike koji se ne zanimaju za to. Ta nezainteresiranost može kao uzrok imati ravnodušnost ili i pogrešno razumijevanje položaja vjernika na zemlji. Tko misli da je kršćaninov najveći zadatak poboljšati svijet, taj zapostavlja istinski kršćanski život: pokazati na zemlji da su svi njegovi interesi na nebu jer je tamo Krist s kojim je sjedinjen.

Postoji još nešto važno u pogledu činjenice da crkva u Starom zavjetu nije bila obznanjena, naime da ne postoji nešto poput "Crkve od Adama nadalje". Bog je tada šutio o Crkvi. U

Mateju 16 Gospodin Isus prekida tu šutnju kad kaže: "... na toj ću stijeni sagraditi svoju Crkvu" (Mt 16,18). To je prvi put da se govori o toj tajni. I Gospodin Isus rabi budući oblik: "sagraditi ću". Da bi mogao sagraditi svoju Crkvu, morao je ići u smrt, uskrsnuti, otići na nebo i odatle poslati Duha Svetog. Izlijevanjem Duha Svetog, događaj koji je opisan u Djelima apostolskim 2 (Dj 2,1-4), crkva je "krštena u jedno tijelo" (1 Kor 12,13). Oni koji su bili prisutni kod tog događaja nisu pritom bili svjesni da je time nastala crkva.

Što je crkva, kako ju je Bog uvijek imao u mislima i na koji način On provodi svoje zamisli o njoj, to je sve Bog otkrio Pavlu. Jedino ćeš u Pavlovim poslanicama pronaći takve pouke o Crkvi. On je za to posebno izdvojen, jedan od "svetih apostola" Isusa Krista.

Red. 6. U ovom se retku opisuje što ta tajna u sebi sadrži. Rabe se tri riječi koje se ne nalaze u Starom zavjetu i koje sve počinju sa "su-". Radi se o onome što je potpuno novo, tj. da su narodi zajedno sa Židovima (što je ovdje označeno prijedlogom su-) (a) subaštinci, (b) sutijelo i (c) sudionici obećanja u Kristu Isusu. U određenom je smislu i u Starome zavjetu narodima obećan blagoslov, no jedino putem Izraela, pri čemu Izraelski narod ostaje odvojen. I u budućnosti, u Tisućgodišnjem kraljevstvu mira, kada će svi od Boga obećani blagoslovi biti stvarnost, kako za Izrael tako i za narode, Izrael će i dalje ostati poseban narod. No da će narodi biti subaštinci i udovi jednog te istog tijela, pri čemu bi bila ukinuta svaka razlika između Židova i naroda, to je bilo skriveno sve do trenutka kada je Bog to otkrio Pavlu.

Zašto tajna Crkve sada nadilazi ono što je dano Izraelu? Kao prvo, zato što su vjernici iz Židova i pogana zajedno kao "subaštinci" povezani s Onime koji će vladati nad svime "što je na nebesima i... na zemlji" (Ef 1,10). Ta zadivljujuća baština (nasljedstvo) daleko nadilazi ono što će Izrael, kao odvojeni narod, u budućnosti posjedovati. Moguće je doduše zajedno s nekim naslijediti nešto, a da pritom nema bližeg odnosa između tih osoba. No Židov i poganin koji vjeruju više nisu odvojeni jedan od drugog. Riječju "sutijelo" opisana je veza koja zapravo ne može prisnije biti opisana. To znači da vjernici iz naroda sada zajedno s vjernicima iz Židova pripadaju istom tijelu: zajedno čine jedno tijelo. Ovo drugo "su-" ide dalje od prvoga. Židov je u pogledu zajedničke baštine (subaštine) još i mogao imati razumijevanja, no činjenica da zajedno s poganima čini jedno tijelo potpuno nadilazi njegove predodžbe. Treće "su-" odnosi se na to da su Židov i poganin zajedno dobili udio u "obećanju u Kristu Isusu".

Pitanje je o kojem se obećanju ovdje radi. Ne radi se o bilo kojem obećanju koje je Bog dao u Starom zavjetu. Uzimajući u obzir ono što smo otkrili u 5. retku, radi se očito o obećanju koje je prije bilo skriveno u Bogu. No nije li tako da se obećanje nekome daje? Da, tako je, no mislim da nam poslanica Titu 1 pomaže u davanju odgovora na to pitanje. Tamo čitaš o

vječnom životu kojega je "Bog, koji ne može lagati, obećao prije vječnih vremena" (Tit 1,2). Kada još nije bilo čovjeka, Bog je već dao obećanje. No kome? Ovdje se ne može raditi o ničemu drugom nego o obećanju koje je Otac dao svome Sinu, vječnom Sinu. To obećanje je vječni život. Premda se u Titu 1 ne radi o Kristu i Crkvi, nego o onome što je Bog obećao svakom pojedinom vjerniku, karakter obećanja ipak je primjenjiv na Crkvu.

Ostvarenje tog obećanja moglo se dogoditi tek nakon što je Gospodin Isus došao na zemlju i izvršio djelo koje mu je Otac dao da izvrši (Iv 17,1-4). Tek je nakon toga Bog mogao ostvariti "obećanje života koji je u Kristu Isusu" dajući taj život svima koji su s njim povezani. Vječni život je dio svakoga tko pripada Crkvi. Kroz ovo treće "su-" sposobni smo uživati blagoslove prvog i drugog "su-". I ovo treće "su-" daleko nadilazi sva obećanja koja su dana Izraelu, kako u doslovnom tako i u duhovnom značenju. Obećanja Izraelu povezana su sa životom i materijalnim blagoslovima ovdje na zemlji. Obećanje u Kristu Isusu odnosi se na vječni život i duhovne blagoslove na nebu.

Svi veličanstveni aspekti koji su sadržani u "Kristovoj tajni" (4. redak) došli su k nama "putem evanđelja". To je put kojim nam je Bog otkrio sva Kristova bogatstva.

Red. 7. Pavao je postao njegov sluga, propovijedao je evanđelje i na taj način obznanio tajnu. No on se time ne hvali. Svjestan je da mu je to dala jedino Božja milost. Sadržaj njegova propovijedanja, njegovo golemo bogatstvo, način kako ispunjava svoju službu, sve je to po Božjoj milosti.

Tko je sposoban izmjeriti Božju milost? Uistinu nitko. Tako ujedno nitko nije sposoban izmjeriti bogatstvo sadržaja evanđelja koje Pavao ovdje donosi. Pavao sebe ovdje vidi postavljenim pred zadatak za koji sam u sebi nema snage. No Bog mu daje mogućnost da ispuni svoju službu i to kroz "djelovanje svoje snage". Božja milost je izvor iz kojega sve proizlazi. To smo već vidjeli i još ćemo to i dalje vidjeti. Samo smo Božjom snagom, a ona je i Pavla osposobila da propovijeda bogatstvo tog evanđelja, i mi dobili udio u tome.

Pročitaj još jednom Efežanima 3,5-7.

Koje su razlike u ovim stihovima izašle na vidjelo između blagoslova za Izrael i onih za crkvu?

8 - 10 Neistraživo Kristovo bogatstvo

Red. 8. Dirljivo je vidjeti kako se Pavao ovdje naziva i to baš u svjetlu ove poslanice. Ova je poslanica puna suprotnosti. Najprije je čovjek opisan u svojoj apsolutnoj pokvarenosti (Ef 2,1-3). Nasuprot tome vidjeli smo kako je čovjek u Kristu dobio silno uzvišen položaj. Tu suprotnost vidimo također prikazanu u Pavlovoj službi. Prije je bio progonitelj Crkve, a time i Gospodina. I baš taj čovjek koji je pustošio Crkvu primio je milost da među narodima objavljuje neistraživo Kristovo bogatstvo. Zato on sebe i naziva "najmanjim od svih svetih". Kada Pavao pomišlja na sadržaj poruke koju smije objavljivati, onda to toliko utječe na njega da sebe počinje nazivati najmanjim. To je držanje koje dobro pristaje svakomu tko je od Gospodima dobio nešto za činiti (a tko nije dobio nešto?). Sve što razumijemo u pogledu istine, mora nas dovesti do toga da stalno manje mislimo o sebi. Kada se radi o veličanstvenoj službi koja je Pavlu dana, onda on sebe uspoređuje sa "svim svetima". Njima je uostalom i upućena ova poslanica (Ef 1,1) te stoga on njima i priopćuje sve te veličanstvene stvari. No Pavao se ipak ne postavlja iznad njih, nego upravo ispod njih.

Taj stav vidimo kod Pavla uvijek iznova. Kada sebe uspoređuje s drugim apostolima, naziva se "najmanjim od apostola" (1 Kor 15,9). Kada sebe uspoređuje s grešnicima, kaže: "... od kojih sam ja prvi" (1 Tim 1,15). Istina koju smije prenositi utječe na njegov stav. Za razumijevanje istine bitan je stav našeg srca, tek ćemo tada uvidjeti svoju vlastitu malenkost. Ako je to samo znanje, bit ćemo uobraženi. Pavao osjeća svoju malenkost videći golem opseg svoje službe ("među narodima") i njen sadržaj ("neistraživo Kristovo bogatstvo ") koji sve nadmašuje. On i nitko drugi dobiva zadatak objavljivati (doslovno: evangelizirati) stvari koje su tako bogate da ih nitko nikada ne može potpuno istražiti. I ovdje se opet radi o Kristu, to jest o Kristu zajedno s njegovom Crkvom.

Red. 9. Objavljivanjem tako uzvišenih stvari postalo je jasno ("da svima rasvijetlim") što je dotad ostalo skriveno u Bogu. O riječima "upravljanje" i "tajna" već sam nešto rekao kod 2. i 3. retka ovog poglavlja gdje se te riječi također pojavljuju. Vršanjem svoje službe Pavao ispunjava svoje upravljanje. Njemu je Bog povjerio ono što je dotad zadržao samo za sebe: tajnu koju su poznavale samo tri osobe Božanstva. Zatim je došao trenutak kada je Bog iznio svoj naum na svjetlo. Pavao je bio oruđe koje je Bog odabrao da objavi svoju tajnu.

Cilj te objave stoji u 10. retku. No prije toga još je nešto izrečeno o Bogu što ne smiješ previdjeti. To je izraz: "koji je sve stvorio." Kako Pavao ovdje može, dok zapravo toliko slušamo o nebeskim stvarima i vječnosti, odjednom ukazati na stvorenje? Naravno, još smo

uvijek ovdje dolje na zemlji. No nije li se dosad u ovoj poslanici radilo o našem položaju u nebeskim predjelima i o našim blagoslovima u i sa Kristom? I to je točno. No baš zato što se još uvijek nalazimo u prvom ili starom stvorenju, to nas se još uvijek tiče. Bog želi da njegovi naumi, koji se svi odnose na nešto potpuno novo - što je zapravo nastalo izvan starog stvorenja-, budu vidljivi usred tog starog stvorenja. Bog je sve stvari stvorio da služe kao podloga na kojoj se razotkriva ono što je bilo skriveno u njemu. Uvođenjem novoga mogao je ukloniti ono staro. Mogao je novo postaviti pokraj starog. Mogao je staro preobraziti u novo. No ništa od toga nije učinio. On koristi ono staro da učini vidljivim ono što je potpuno novo, to jest Krista i Crkvu koji su savršeno međusobno sjedinjeni.

Red. 10. I to ne tek onda kad se ispuni poglavlje 1,10 (Ef 1,10), nego već sada ("da sada ... bude obznanjena mnogovrsna mudrost Božja"). Bog se u prošlosti otkrivao na određene načine. To je činio u stvorenju (Rim 1,20). No time se nije potpuno otkrio. Ono što u stvorenju vidimo jest njegova mudrost, mudrost stvoritelja. Anđeli su vidjeli tu mudrost i zbog nje klicali (Job 38,7). Vidjeli su također da je Bog stvorio ljude, da je čovjek posebno uživao Božju pozornost i da je Bog s tim čovjekom išao svojim putovima. Vidjeli su također i čudili se tome kako je Bog postupao s čovjekom koji se pobunio. No sada je isti Bog pokazao nešto što prije još nije bilo poznato. U budućnosti će naime sve podložiti jednom čovjeku. No novost je kome to podlaže: taj čovjek su Krist i crkva. Upravo je to bilo skriveno u Božjem srcu, no sada postojanjem Crkve biva objavljeno anđelima. Dobre i zle anđeoske sile ("poglavarstva i vlasti u nebeskim predjelima") nemaju riječi u pogledu mudrosti koju vide kada promatraju Crkvu. Ta je mudrost toliko jedinstvena da nadmašuje sve druge mudrosti. Ta je mudrost potpuno nova i nije samo nova faza u razvoju njegovih mudrosti. To je "mnogovrsna Božja mudrost", to jest mudrost u svim mogućim veličanstvenim aspektima. I ta se mudrost vidi u onima koji zajedno čine Crkvu. I to ne u onome što su sami u sebi, nego onime što je Bog od njih učinio.

Anđeli dobro znaju da je Bog svemoguć i suveren. Da je Bog htio postaviti ljude nad anđele, imao bi svu slobodu to i učiniti. On jest suveren. No *način* na koji Bog to čini otkriva njegovu mudrost i o tome se ovdje zapravo radi. On ne djeluje samo u svemoći, nego to čini i na potpuno pravedan način i u skladu sa svime što On jest u samome sebi: savršeno otkrivenje ljubavi i svjetlosti. Kada na taj način postupa s Crkvom, tada On nije nepravedan prema bilo kojem od svojih drugih stvorenja niti u suprotnosti sa samim sobom.

Anđeli su u stvorenju imali viši položaj od ljudi. Nije li onda nepravedno što sada ništavnim stvorenjima, koja su usto bila neposlušna Bogu i dovela stvoritelja na križ, daje mjesto iznad tih anđela koji su mu uvijek vjerno služili i nikad nisu učinili ništa što on nije htio? Ne, jer djelo koje je za to bilo potrebno izvršio je čovjek, Isus Krist, na Golgotskom križu. Tamo je

otkrio da je Bog svjetlost i ljubav. Pokazao je Božju mržnju prema grijehu i njegovu ljubav prema grešniku u svim njezinim aspektima. Tamo je obnovio sve što je bilo pokvareno djelom Sotone i njegovih anđela. Oslobodio je put za Boga kako bi svi Božji naumi mogli biti ispunjeni. Bog ga je zbog toga nagradio mjestom koje je iznad svega i ondje s njime sjedinio Crkvu (Ef 1,20-23). Anđeli to vide i u tome prepoznaju Božju mnogovrsnu mudrost.

Pročitaj još jednom Efežanima 3,8-10.

Za što je crkva sada na zemlji?

11 - 13 Krist Isus, naš Gospodin

Red. 11. Ono što je Pavao opisao u prethodnim recima, ono što je iznio na svjetlo, to je od vječnosti bilo u Božjem srcu. Time mislim na vrijeme prije stvaranja koje zapravo ne možeš nazvati "vremenom" jer u vječnosti nedostaje bilo kakav pojam vremena. Vječnost je bezvremenska. Bog stoji izvan i iznad vremena. Mi sada poznajemo nešto poput vremena jer ga je Bog stvorio. To možeš pročitati u Postanku 1. No prije nego što je postojalo stvorenje, već je postojao Božji naum u pogledu Crkve. A kad je vrijeme počelo Bog još nije izravno objavio taj "vječni naum" svoga srca. Nigdje u Starom zavjetu nije čovjeku izrekao proroštvo o tome niti dao obećanje o tome. O tom vječnom naumu čitamo i u prvom poglavlju ove poslanice (Ef 1,4.11). Tamo se radi o našim osobnim blagoslovima. Ovdje se radi o našim blagoslovima koje imamo kao crkva, a te su blagoslove svi vjernici zajedno dobili. No o kojem god blagoslovu da se radi, taj blagoslov nikad nije odvojen od Gospodina Isusa. Bog je taj vječni naum "naumio u Kristu Isusu, našem Gospodinu". On je njegovo središte. To govori o posebnom zadovoljstvu koje je Bog od vječnosti imao prema svom Sinu.

To zadovoljstvo dobilo je dodatni povod kroz život i smrt Sina Božjega koji je postao čovjekom (Iv 10,17; Mt 3,17). Sve što Bog naumi i čini usmjereno je na njegova Sina. Ovdje je On nazvan svojim sveobuhvatnim imenom. On je "Krist", Pomazanik, čovjek Božjeg zadovoljstva u kojem Bog nalazi svoju radost. On je "Isus", ponizan čovjek koji je na zemlji savršeno živio na Božju slavu i izvršio njegovo djelo. On je također "naš Gospodin", osoba kojoj se rado u potpunosti podređujemo, kojemu priznajemo vlast nad našim životom. Tko njega poznaje, od srca se slaže s Božjim vječnim naumom da On bude učinjen središtem svemira i vječnosti.

Red. 12. Ono što je prethodilo nije protumačeno pred prosvjetljenim "očima našeg srca" (Ef 1,18) da bismo se tome samo divili, koliko god to sve bilo divno. To nas poziva da slobodno stojimo u tim blagoslovima. To znači da se smiješ osjećati kao kod kuće u Očevoj prisutnosti. Razmisli još jednom na čemu se temelji ta sloboda.

Dosad si se mogao diviti veličanstvenim Božjim naumima. Divio si se tome što ti je Bog dopustio svratiti pogled u tajne svoga srca koje su ondje nalaze od vječnosti, a koje su sada objavljene i tebi. To je sve toliko veliko da bi time možda mogao biti posramljen ili bi se čak možda mogao i bojati kročiti svojom nogom na to sveto tlo. No što si također vidio? Da je "Krist Isus, naš Gospodin" središte svih tih Božjih nauma. Ako se stoga previše plašiš taj naum uzeti za sebe, tada smiješ pomisliti ovo: njihovo središte je ipak Gospodin!

Prije nego što je postojalo vrijeme, prije nego što su anđeli pali u grijeh, prije nego što je čovjek pao u grijeh, On je već bio središte. I nakon što je grijeh došao u svijet, On je došao i riješio veliki problem grijeha. Njemu si se povjerio. On je taj koji je za tebe došao na zemlju i za tebe umro ne samo da te oslobodi od tvojih grijeha, nego zato da ti dade te veličanstvene blagoslove. I on je središte tih blagoslova. Stoga se ne trebaš bojati stajati u tim blagoslovima i uživati ih. Smiješ se ondje slobodno kretati i slobodno ih uživati. "Smjelost" znači imati slobodu izreći sve što ti je na srcu. Smiješ se tamo zadržavati i potpuno uživati u tomu, bez ikakva tereta na srcu.

No ako i imaš slobodu, ona ti ne bi pomogla kad ne bi imao pristup tim blagoslovima. O tome govori drugi dio ovog retka. Imaš "pristup" i to s "pouzdanjem". Bog je uklonio svaku prepreku. Pristup je slobodan. Imaš povjerenje da te Bog rado vidi u svojoj prisutnosti. Nije točno da te tamo podnosi, nego On stvarno smatra dobrim što si kod njega, a to je moguće "vjerom u njega".⁶ Mogao bi pomisliti da se ovdje radi o vjeri u Gospodina Isusa kao tvog Spasitelja i to je sigurno s time i povezano. No mislim da ovo ide još dalje. Radi se o vjeri u njega u kojemu je Bog naumio svoj vječni naum, a to je Krist Isus, naš Gospodin. Sigurno je On taj koji je za tebe otišao na križ da tamo umre za tvoje grijeha i tako tebi omogući pristup Bogu (Rim 5,1.2). No u poslanici Efežanima vidiš Njega kao središte svih Božjih nauma. Ako si ga kao takvog upoznao, tako ga i u vjeri primio, tada punim povjerenjem možeš pristupiti Bogu, diviti mu se i klanjati za sve ono što je od vječnosti imao u svome srcu za Crkvu. To što smiješ tome pripadati zahvaljuješ djelu koje je Krist izvršio na križu. Na križu je njegovo potpuno predanje Bogu i proslavljanje Boga doseglo svoj vrhunac i svoju krunu. Zato će Bog

⁶ Neki prijevodi imaju „njegovom vjerom“, a neki „vjerom u njega“, posljednje je ispravnije. Vidi objašnjenje u nastavku. (Nap. Prev.)

i izvršiti svoje planove. Da si ti, kao ud Božje Crkve, uključen u te planove, čudo je milosti i to je dostojno svakog štovanja.

Red. 13. Ako je On platio tu cijenu da ti sve to da, tada te nevolje ne trebaju učiniti "malodušnim". U prethodnom retku opisan je tvoj odnos s Bogom. U ovom retku vidiš kakav je tvoj odnos sa svijetom. U odnosu na Boga postoje smjelost, pristup i povjerenje. Ali od strane svijeta k tebi dolazi nevolja. Ako uvijek i ne razumiješ nevolju, temeljem povjerenja u njega možeš znati da iza toga stoje njegova mudrost i ljubav. Pouzdaješ se u to da sve služi jedino za tvoje dobro. Za Pavla je to tako bilo. Riječ "zato", kojom počinje ovaj redak, odnosi se na prethodno i navodi razlog njegove molbe. Bog ga je mogao osloboditi kao što je oslobodio Petra (Dj 12,7-11), no to nije učinio. Što je učinio Gospodin? Bio je s Pavlom, pomagao mu i dao mu uvid u sve ono što mi sada imamo u njegovim poslanicama. Zatočeništvo je, naizgled kraj njegove službe, postalo krunom njegova djela, potpuno ispunjenje njegova upravljanja. Razlog zašto je Pavao bio zarobljen i tamo trpio nevolje bila je istina koju je donio Efežanima. Oni se dakle nisu trebali obeshrabriti njegovim zatočeništvom, već ohrabriti.

Povezanost s nebeskim Kristom te tomu prikladan i dosljedan život izaziva neprijateljstvo od strane religioznih ljudi koji se drže zemaljske ili tjelesne religije. Pavao ne misli na svoje vlastite okolnosti. On je zabrinut da sve te veličanstvene istine zbog njegova zatočeništva ne bi mogle imati utjecaja na život vjernika u Efezu te da bi mogli misliti: mi to ne možemo. Zato Pavao ukazuje na to da je baš zbog vršenja svojeg upravljanja bio zarobljen da bi "poganima" kojima su pripadali i Efežani, "mogao objavljivati neistraživo Kristovo bogatstvo". Nevolju pritom Pavao nije uzimao u obzir, nego ju je vidio kao nešto što tome pripada. Nevolja je za njega bila zemaljska suprotnost nebeske slave. Kršćanin koji je toga svjestan nadolazeću će nevolju, kroz svoju povezanost s nebeskim Gospodinom, smatrati povlasticom i slavom.

Pročitaj još jednom Efežanima 3,11-13.

Koje su tvoje povlastice u pogledu tvog odnosa s Bogom i koja je odgovarajuća posljedica za tvoj odnos sa svijetom?

14 - 17 Druga molitva (1)

Red. 14. Velike istine koje je Pavao dosad mogao predstaviti ispunjavaju i njegovo vlastito srce. Obuzet svime što je primio od Boga, on pada na koljena pred "Ocem našega Gospodina Isusa Krista". Već je prije, u prvom poglavlju, pristupao Bogu u molitvi (Ef 1,15-23). Tamo se obratio "Bogu i Ocu našega Gospodina Isusa Krista". Već sam nešto rekao o razlici između "Boga našega..." i "Oca našega..." trećem retku prvog poglavlja. U prvom poglavlju Pavao se moli da bi Efežani naučili uživati i stvarno shvatili bogatstva koja je prije toga opisao. Mogao im je doduše pisati da su blagoslovljeni svakim duhovnim blagoslovom u nebeskim predjelima, no nije im mogao dati sposobnost da te blagoslove i prisvoje i uživaju.

Za to ih je trebao osposobiti "Bog našega Gospodina Isusa Krista". Zato mu se i obraća moleći ga da to učini te da im dade "duha mudrosti i otkrivenja u spoznaji njega samoga" te prosvijetljene oči srca. Blagoslovi o kojima Pavao tamo govori vlasništvo su svakog vjernika osobno.

Veličanstveno je vidjeti kako se Pavao za to zalaže. No za njega to ne znači samo dostaviti poruku i zatim ići dalje. Pavao čezne da ono što im je smio predati stvarno nađe mjesta u srcima vjernika.

Ako neke stvari ponekad i jesu teške za razumjeti, Pavao svoju poruku ne prilagođava. To je danas česta tendencija u kršćanstvu. Poruka tada postaje proizvod koji se prilagođava željama "kupca". No kada Pavao naviješta riječ, čini to onako kako mu je dano, a pritom ujedno i moli svog „nalogodavca“, u čije ime govori, da se propovijedana riječ i razumije. Taj bi primjer trebao slijediti svaki propovjednik. Pavao je sigurno imao dobro oko za svoju "publiku". Znao je da sadržaj poslanice Efežanima primjerice ne može priopćiti vjernicima u Korintu. Oni nisu bili tako daleko jer su bili tjelesni. No to što je Efežanima mogao priopćiti velike blagoslove, koji su za vjernike osobno i za Crkvu, još uvijek ne znači da su oni sami u sebi imali snagu sve to primiti. To naime nije pitanje sposobnosti razumnog shvaćanja, velikog intelekta, nego srca. No ako bude primljeno u srce, tada će to imati i utjecaja u životu. Pavlova je želja da se to dogodi i za to se on i moli, kako u 1. poglavlju tako i u 3. poglavlju.

Povod je njegove molitve ovdje ono što je već rekao u prethodnom odjeljku, kojemu je srž "neistraživo Kristovo bogatstvo", na što i upućuje riječ "zato". Njegova je želja da vjernici pored svojih osobnih blagoslova dobiju i uvid u blagoslove koje su zajedno dobili kao crkva. Blagoslovi Crkve možda su još veći od onih za vjernike pojedinačno. To se može objasniti i primjerom. Možeš recimo baciti velik broj kamenja na neku hrpu, no s tim kamenjem možeš

sagraditi i kuću. U oba slučaja imaš isti broj kamenja, no kad je tim kamenjem jednom sagrađena kuća, tada ta hrpa kamenja ima daleko veću vrijednost nego prije.

Tako je i s Crkvom. Svi koji poznaju Gospodina Isusa živo su kamenje jer ga imaju kao svoj život. No oni predstavljaju više od toga. Zajedno čine Božju kuću, to jest Crkvu živoga Boga. Isto vrijedi za Crkvu kao tijelo. Svaki vjernik je ud tijela. No to nisu udovi koji žive svaki za sebe: oni zajedno čine Kristovo tijelo. On je glava tog tijela. Pavao je upravo izložio koji su sve veličanstveni blagoslovi s time povezani. No i ovdje on osjeća svoju nemoć kako bi ih doveo do toga da te blagoslove prime u svoje srce i da ih uživaju.

Sada se moli "Ocu našega Gospodina Isusa Krista" jer se u sljedećem odjeljku radi o Gospodinu Isusu koji je kao vječni Sin središte svih Božjih planova. U prvom je poglavlju htio da vjernici dobiju svijest o tome što je Bog kroz Krista učinio *za* njih. Sada bi rado htio da vjernici razumiju što Otac putem svoga Duha čini *u* njima.

Red. 15. Slava takvoga Oca silno je velika. Ta slava odsijeva od svih obitelji koje će na kraju ispuniti nebesa i zemlju. Sve su te obitelji nazvane po njemu jer su iz njega proizašle. On je taj koji ih je "osmislio". Svima im je dao mjesto u svojim planovima.

Kada je ovdje riječ o obiteljima, onda možeš misliti na obitelji anđela i na razne obitelji ljudi, kako u židovstvu tako i kod naroda. No ne može se reći da ga sve te obitelji nazivaju Ocem. To mogu samo oni koji su vjerom u Gospodina Isusa postali njegova djeca. Mi smo dovedeni u taj blizak odnos. Gospodin Isus je od vječnosti Očev Sin i kao takav je – u određenom smislu – na čelu tih različitih obitelji. No crkva je neposredno s njim povezana. Svi koji njoj pripadaju mogu na poseban način sačinjavati Božju obitelj. To će na najveličanstveniji način doći do izražaja kada ćemo uskoro kao sinovi moći ući u Očevu kuću kako bismo tamo vječno bili kod Oca i Sina (Iv 14,1-3).

Red. 16. Pavao ovdje moli Oca da u skladu sa svojom slavom putem svoga Duha djeluje u vjernicima. Oni posjeduju Duha kao zalog (Ef 1,13). No također je jedino putem Duha moguće "biti ojačan snagom... u nutarnjem čovjeku". Nešto se mora dogoditi *u* vjerniku, a ne samo *s* njim i *za* njega. Izraz "unutarnjim čovjekom" odnosi se na čovjekove misli i osjećaje, njegova razmatranja, sve ono što nije vidljivo (usp. 1 Kor 2,11). Pavao želi da Očev Duh dobije priliku kako bi svojom snagom ispunio cijelo to "područje". Kako bi bilo lijepo kad bismo se ti i ja također tako molili jedan za drugoga. I s kojom posljedicom onda?

V17. „... da Krist vjerom prebiva u vašim srcima.“ Neka se to dogodi kod nas, da, kod svakog Božjeg djeteta. Pavao žudi da Krist stalno bude tvoje središte i da pritom vlada nad svim tvojim najdubljim osjećajima i naklonostima. To je jedino moguće "vjerom", što znači da mu

se to mjesto daje u potpunom povjerenju. Vjerom se sa svime što je u tebi usmjeravaš na njega. On je središte tvog života kao što je to vječno bio za Oca. Tada Krist nije „samo u posjetu“, privremeni gost, nego može tamo „stanovati“ ili „prebivati“, što također znači da ondje nalazi mir. O tom „prebivanju“ Gospodin Isus daje prekrasnu napomenu u Ivanu 14 (Iv 14,23). Neraskidivo s tim povezana je „ljubav“ koja je istovremeno temelj prethodnog. Bog je ljubav. Njegova ljubav je izvor svih njegovih nauka. Tko je svoje korijene postavio u božansku ljubav („ukorijenjen“), odatle crpi svoje životne sokove, tko tu ljubav ima kao temelj svog opstanka („utemeljen“ je), taj je sposoban uživati sve slave koje Pavao nabraja. Više o tome u sljedećim recima.

Pročitaj još jednom Efežanima 3,14-17.

Kako može postati stvarnost to da Krist vjerom prebiva u tvome srcu?

18 - 21 Druga molitva (2)

Red. 18. Riječ "da" označava cilj prethodnog. Pavao se u 17. retku molio da Krist vjerom prebiva u njihovim srcima. Tamo je također opisao atmosferu tog prebivanja ukazujući na to da su ukorijenjeni i utemeljeni u ljubavi. Kada onda vjera i ljubav na taj način djeluju, tada vjernici mogu „u potpunosti... shvatiti... i... spoznati“ one stvari koje slijede. To je važno načelo pri proučavanju Biblije. Pritom nije intelekt najvažniji, nego činjenica da središte Božjih nauma prebiva u našim srcima. Ako Krist nije središte proučavanja Biblije i ako ljubav nije temelj, proučavanje Biblije vodi k spoznaji koja nadima. Zato je ta molitva tako važna. "Moći" nije pitanje inteligencije, određene razumske sposobnosti, nego duhovne moći kako bi se shvatilo ono što slijedi u nastavku. To je ujedno i povezano s Božjim naumima koji su opisani prije svega u prvom poglavlju.

U svojoj drugoj molitvi Pavao te naume na poseban način povezuje s Kristom koji je ujedno i njihovo središte. Ako želiš razumjeti o čemu se radi, ne možeš postupati kao pojedinac. Za to trebaš "sve svete". To je zapravo logično. Dalekosežnost i neograničenost Kristove ljubavi možeš upoznati jedino tako što s drugima o tome razmišljaš i s njima to dijeliš. Da bi dobio što potpuniju sliku Božjih nauma i Kristove ljubavi, potrebni su svi sveti. Kako bismo ti i ja, ograničena bića kakva jesmo, uopće mogli shvatiti toliku slavu?

Slava Božjih nauma i Kristova slava kao njihovo središte toliko su opsežni da je zapravo nemoguć potpun pregled toga. Pomisli samo na širinu. Ona obuhvaća sve svete od dana Pedesetnice do uzeća Crkve. Zatim duljina koja se proteže od vječnosti do vječnosti. Pogledaj samo gore. Ondje vidiš Krista, uzdignutog iznad svake vlasti i autoriteta i s njime sjedinjenu njegovu Crkvu. Pogledaj zatim dolje. U toj si se dubini ti nalazio, izgubljen u svojim grijesima. No Krist je sišao dublje, uzeo te i premjestio tebe i mene i sve koji pripadaju Crkvi u visinu, u Očevu kuću, na Očevo srce.

Red. 19. Krist je sve to učinio vođen savršenom ljubavlju prema svom Ocu, prema Crkvi i prema svakom udu Crkve pojedinačno (usp. Post. 21,5). Njegovo djelo na križu odražava sjaj koji je svjetliji od bilo čega što postoji.

Pavao ima duboku želju da sve bolje upoznamo tu ljubav. No istovremeno kaže da je zapravo nemoguće spoznati tu ljubav. Kako bi čovjekovo srce moglo potpuno obuhvatiti tu vječnu božansku ljubav? Nije li to obeshrabrujuće? Ne, zapravo je izazovno! Tko ne bi htio prodrijeti u ljubav koja se u svoj svojoj punini nikada ne može pojmiti? U svrhu toga možda može koristiti sljedeća slika: dijete stoji sa svojom kanticom uz ocean. Kanticu napuni vodom i kaže: „Gle, imam ocean u svojoj kantici.“ To je želja svakog srca koje njega poznaje i u kojemu je savršena Božja ljubav postala vidljiva i ono će tada biti potpuno ispunjeno tom ljubavlju.

Posljedica je da budeš ispunjen „do sve punine Božje“. Ovdje ne piše: „svom puninom Božjom“.⁷ Kao što je rečeno, za stvorenje je nemoguće biti ispunjeno svom puninom Božjom. No kad se usmjerujemo prema tome da još više spoznamo Kristovu ljubav, tada sve više rastemo u tom smjeru. Pritom se vraćamo na početak. Sve je naime počelo Božjom puninom. Svi smo mi primili putem Krista iz te punine i to milost na milost (Iv 1,16). U Kristu se ta punina tjelesno pojavila na zemlji: „Jer svidjelo se svoj punini nastaniti u njemu“ (Kol 1,19).

Konačni cilj Pavlove molitve, da vjernici budu ispunjeni do „sve punine Božje“, znači da samo Krist ima našu pažnju, da su naše cijelo srce i cijeli naš život ispunjeni njime. Osjećaš da zapravo ne može biti manjega cilja od toga. Ujedno osjećaš kako je strašno teško to ostvariti u svijetu u kojem živimo. Ima toliko stvari oko tebe koje te mogu zaokupljati, a ponekad te i moraju zaokupljati.

Red. 20. Zbog toga je ovo što piše u ovom retku veliko ohrabrenje. Uostalom, to je prekrasan redak. Možeš ga primijeniti na razne praktične situacije. No ako dopustiš da ovaj redak djeluje na tebe u pogledu konteksta u kojem se pojavljuje, tada zapravo ostvaruje svoje pravo

⁷ Usporedi druge prijevode, npr. Varaždinska Biblija. (Nap. prev)

značenje. A ono nadilazi primjenu na naše svakodnevne potrebe. Stoga žudiš za time da sadržaj ove molitve postane istinit u tvom životu.

Svakako, postaje jasno da se prije svega radi o tome, a ne o nečemu što će se dogoditi tek na nebu. Tamo više neće biti potrebna molitva. Ne, nego baš na zemlji je ta molitva važna, tu gdje osjećaš svoja ograničenja i ponekad sumnjaš hoće li kod tebe sve uspjeti. Time se tvoje oko usmjeruje na Onoga koji je sposoban to ostvariti u tvom životu i tada se počinješ moliti za to. Opet gledaš gore, k Njemu koji može uslišiti tvoju molitvu. Ponekad se niti ne moliš i samo misliš kako bi bilo lijepo kad bi cijeli tvoj život bio prožet Kristom i Njegovom ljubavlju. Tada opet gledaš gore i vidiš Onoga koji poznaje tvoje misli i koji je sposoban ispuniti tvoje želje.

Veličanstveno je gledati na Onoga koji poznaje tvoje molbe i tvoje mišljenje i na njih odgovara. No to ide još mnogo dalje. On je „moćan učiniti mnogo obilnije negoli mi molili ili zamislili“. Sve se događa „obilno“ i nadmašuje sve što čovjek može moliti i zamisliti. To potpuno pristaje načinu na koji nam je Bog predstavljen u ovoj poslanici, kao izvor svakog blagoslova. Bog ne daje škrto. Kada daje prema svojoj punini, On nema ograničenja. Kada se moliš i razmišljaš o Božjim naumima i Kristu i njegovoj ljubavi, uranjaš u to. Došavši do te točke, Pavao se više ne obraća samo vjernicima, nego uključuje sebe govoreći „mi“. I on osjeća da je u pogledu ostvarenja toga ovisan o „snazi koja u nama djeluje“. Time ukazuje natrag na početak svoje molitve u 16. retku. Očev Duh može učiniti da stvari za koje se moliš i o kojima razmišljaš u potpunosti počnu utjecati u tvom životu.

Red. 21. Tu Božju slavu Pavao je potpuno razvio. Ona je postala vidljiva u Božjim naumima u pogledu Crkve, pri čemu je Krist njihovo središte. U pogledu svega toga moguće je samo jedno: hvaliti i slaviti Oca slave i reći da Njemu pripada sva slava. Ono što je na zemlji vidljivo samo nekolicini i što samo nekolicina pokazuje, bit će vidljivo za svu vječnost. Svi će se naraštaji svih vječnosti diviti i klanjati toj *slavi* u Crkvi i u Kristu Isusu. Prikladnim „Amen“ Pavao završava taj hvalospjev, tu posebnu molitvu. Time potvrđuje sadržaj: tako je.

Pročitaj još jednom Efežanima 3,18-21.

Moli se da možeš upoznati Kristovu ljubav kako je i opisana u ovoj molitvi.

EFEŽANIMA 4

1 - 2 Hoditi dostojno poziva

Red. 1. Riječju „dakle“ počinje novi odjeljak. Ta riječ označava prijelaz s pretežno naučnog dijela na praktičan dio. Takve prijelaze koji su ponekad uvedeni riječju „dakle“ nalazimo u nekoliko Pavlovih poslanica (Rim 12,1; Kol 3,1). Važno je naime da pouku iz prvog dijela poslanice provedemo i u praksu. Pozvani smo na našu odgovornost. Koliko god bilo važno spoznavanje, svrha je toga da se to u tvom i mojem životu i ostvari. Pavao potiče svoje čitatelje da hodaju dostojno poziva kojim su pozvani. Da bi mogao poslušati tu opomenu, moraš znati što se pod time podrazumijeva. Riječi „poziv“ već smo susreli u 1. poglavlju (Ef 1,18). Tamo se radilo o našim osobnim blagoslovima. Međutim ovdje se ne radi o tom pozivu. Ovdje je poziv povezan s onime što smo čitali u 2. poglavlju, naime da smo zajedno sa svim svetima postali jedno tijelo i jedna kuća. Naš je poziv to provesti u praksu.

U drugim svojim poslanicama Pavao također govori o tome da treba „dostojno hoditi“. Baš kao u poslanici Efežanima, opomena dostojnom hodu uvijek slijedi nakon pouke koja se tamo daje. U poslanici Filipljanima Pavao kaže: „Vladajte se dostojno evanđelja“ (Fil 1,27). U toj poslanici Pavao piše o svojoj obrani evanđelja i zajedništvu koje su Filipljani s njime imali u tome. Pavao želi da se u svakodnevnom životu ponašaju u skladu s time. U poslanici Kološanima Pavlova je molitva usmjerena na to da Kološani dođu do toga da „hode dostojno Gospodina“ (Kol 1,9.10). To odgovara cilju te poslanice, usmjeriti srca Kološana na proslavljenog Gospodina kao glavu Crkve. U 1. poslanici Solunjanima radi se o tome da vjernici „hode dostojno Boga...“ (1Sol 2,12). U toj poslanici naš je pogled usmjeren na budućnost kada će Bog uspostaviti svoje kraljevstvo na zemlji. Pavao pritom opominje da mi kao vjernici već sada u svojem životu pokažemo Božju vladavinu koja će uskoro postati vidljiva na zemlji.

Uočljivo je da Pavao ovo poglavlje počinje gotovo istim riječima kao i ono prethodno. No u trećem poglavlju vidimo da nakon početnih riječi najprije imamo umetnutu rečenicu o „Kristovoj tajni“ (Ef 3,4). Zatim u četvrtom poglavlju Pavao gotovo istim riječima nastavlja tu prijašnju misao. To posebno jasno pokazuje prvi redak četvrtog poglavlja koji se zapravo nadovezuje na drugo poglavlje (Ef 4,1). Zato također možemo razumjeti da je poziv povezan s onim što je predstavljeno u zadnjem dijelu drugog poglavlja. U sljedećim ćeš stihovima naći

potvrdu da je naš poziv čuvati jedinstvo Crkve kao tijela i kao kuće. Sigurno se još sjećaš da se to jedinstvo odnosi na ono što su Židovi i pogani *zajedno* postali. U Crkvi je nestala razlika između tih dviju skupina. To je Pavao propovijedao i to ga je dovelo u zatvor.

To što se predstavlja kao zatvorenik mora dakle biti poseban poziv vjernicima da poslušaju njegovu opomenu. Primjećuješ da on sebe ne smatra zatvorenikom/sužnjem rimskog cara. Također ne čuješ da se žali na Židove koji su ga predali, to jest da je to njihova krivnja. Ne, on je sebe vidio kao „sužnja u Gospodinu“. Gospodin, kojemu je posvetio svoj život i svoju službu, upravljao je njegovim životom. Pavao je znao da je u njegovoj ruci. Nikada ne bi završio u zatvoru da to Gospodin nije dopustio. A kada Gospodin nešto dopusti, onda On ima svoju mudru namjeru s time. To je Pavlu davalo mir i povjerenje da se prepusti okolnostima u kojima se nalazio. I ti i ja možemo naučiti da okolnosti u kojima se nalazimo promatramo na isti način kao i Pavao i da onda u skladu s time i postupamo.

Red. 2. Nakon opomene u pogledu hoda, koji sada treba odgovarati pozivu (1. poglavlje), u drugom je retku opisano u kakvom se duhu taj hod treba odvijati. Taj se duh očituje u poniznosti, krotkosti, strpljivosti, ljubavi i podnošenju. Cilj koji se treba postići jest čuvanje jedinstva Duha. Različite značajke tog jedinstva nabrajaju se u recima 4–6.

Prva je značajka poniznost. Poniznost ne znači da misliš loše o sebi ili da uvijek govoriš o svojoj beznačajnosti. Kad bi tako bilo, tada bi zapravo uvijek ti bio u središtu. Poniznost znači da stupaš u pozadinu. To pokazuje stanje tvoga srca. Nisi ti važan, Gospodin i njegovi su važni. Ne radi se o tvojoj časti, nego o njegovoj časti. Tko je istinski ponizan, naučio je ne gledati na sebe, nego gledati na Gospodina. Tvoja je vlastita osoba tek onda stupila u pozadinu kada Gospodin stupi u prvi plan. Poniznost postavlja svoje vlastite interese u drugi plan da bi Krist bio sve. Time počinje svaka dobra komunikacija između vjernika. Zato „sa svom poniznošću“ ovdje stoji na prvom mjestu.

Za poniznošću slijedi krotkost. Kao što moramo naučiti biti ponizni, tako moramo naučiti i biti krotki. U svrhu toga moraju biti slomljene naše strasti i naš ponos, naše vlastito ja mora biti slomljeno. Mojsiju je trebalo 40 godina da dođe dotle. U tih 40 godina preobražen je od gnjevna u krotka čovjeka (usp. Izl 2,12 s Br 12,3). Nakon što je to postao, Bog ga je mogao upotrijebiti da vodi njegov narod. Tko je ponizan, ne predstavlja nikome prijetnju; tko je krotak, ne osjeća se ugroženim ni od koga. To vidimo savršeno kod Gospodina Isusa. On je mogao reći: „...ja sam krotak i ponizan od srca“. On je to je zaista bio i to uvijek. Zato je prije toga mogao reći: „...učite od mene“ (Mt 11,29). Mi po naravi *nismo* ponizni i krotki, ali to

možemo postati ako želimo učiti od njega. Njegova ponuda da učimo od njega još uvijek vrijedi.

Možda si milošću Božjom već napravio/napravila napredak u Gospodinovoj školi. Ali još uvijek imaš odnos sa svojom braćom i sestrama. Primjećuješ da ima onih koji se žele isticati. Primijećuješ da se drugi zbog toga osjećaju ugroženo i burno na to reaguju. Kako se sada treba nositi s time? Moraš naučiti nositi se s tim sa „strpljivošću“. Strpljivost znači „smireno nešto podnositi“, odnosno tvoj duh treba vrlo dugo podnositi tvoga brata ili tvoju sestru. Radi se o tome da strpljivo budeš ponizan i krotak prema svojem subratu i svojoj susestri. Pritom postoji opasnost da stvarno zauzmeš takav stav te si pritom počneš umišljati da si bolji od drugoga. Pritom možeš odavati dojam da si dosegao uzvišen status s kojega pomalo sažaljivo gledaš odozgo na druge koji još nisu tako daleko.

Pavao ima oko za tu opasnost i zato dodaje da trebamo jedan drugoga podnositi u ljubavi. Moraš dobro razumjeti da ove tri spomenute karakteristike tek uistinu dobro procvjetaju kada su ukorijenjene u ljubavi. Ljubav te postavlja u položaj da podnosiš onoga koji još nije savršen kao što ni ti nisi savršen. Ako želiš vidjeti kako ljubav djeluje, možeš pročitati 1. Korinćanima 13 (1Kor 13,1–13). To je zapravo opis Božje naravi. Bog je ljubav (1Iv 4,8.16). Sva njegova svojstva proizlaze iz toga. Tako je bilo i kod Gospodina Isusa. Kod nas, koji smo primili Gospodina Isusa kao svoj život, to nije drugačije.

Pročitaj ponovno Efežanima 4,1.2.

Koje karakteristike trebaš da bi čuvao jedinstvo?

3 - 6 Jedinstvo Duha

Red 3. U prethodnim smo recima vidjeli svojstva koja su potrebna da bi se moglo čuvati jedinstvo Duha. Pogledajmo sada što znači sačuvati te karakteristike jedinstva Duha. To je vrlo važna tema koja se često pogrešno razumije. Ovdje ne piše: čuvajte jedinstvo tijela. Jedinstvo tijela već postoji. Nažalost, to jedinstvo *u praksi* nije ostalo očuvano. Uzrok je tomu nejedinstvo među nama kao kršćanima. Ne slijedimo svi zajedno Gospodina Isusa, nego omiljenu nauku ili omiljena propovjednika. Ono što ljudski volimo, tomu dajemo prednost pred onim što Bog u svojoj Riječi ima za reći o Crkvi.

Ipak je moguće kao (mjesna) crkva pokazati da postoji jedno tijelo. To se događa tamo gdje se čuva jedinstvo Duha. Poziv zato također ne glasi da se trudimo čuvati jedinstvo tijela, nego jedinstvo Duha. Postoji samo *jedan* Duh, a njega su primili svi koji su povjerovali evanđelju svojeg spasenja (1Kor 15,1–4; Ef 1,13). Putem tog jednog Duha nastalo je i jedno tijelo kada je Sveti Duh izliven na dan Pedesetnice (1Kor 12,13). Svi koji su primili Duha pozvani su čuvati jedinstvo Duha. To nije poziv pojedinačnom kršćaninu, nego se odnosi na sve koji pripadaju jednom tijelu.

Hodanje u Duhu i vođenje Duhom (Gal 5,16.18) može se ostvarivati osobno, ali čuvanje jedinstva Duha može se ostvarivati samo zajedno s drugima. Jedinstvo Duha nije jednostavno jedinstvo u mislima, odnosno jedinstvo koje se postiže tako da se slažemo jedan s drugim, ponekad se to postiže sklapanjem kompromisa. No u takvom jedinstvu Duh nema udjela. Radi se o jedinstvu kakvo se vidjelo na početku kršćanstva. Tada su bili „jedno srce i jedna duša“ (Dj 4,32). To jedinstvo, kao i jedinstvo tijela, nije očuvano. Ipak smo ovdje pozvani da to jedinstvo čuvamo, tj. čak da se potrudimo, odnosno angažiramo. To možemo činiti tako da sa svojim suvjernicima pazimo da se tijelu ne da prostora. Ta je opasnost nastala time što je tijelo, ljudsko mišljenje, dobilo mogućnost da se nametne pri čuvanju jedinstva Duha.

Djelovanje tijela izrazilo se na dva načina. S jedne strane oblikovano je jedinstvo koje je šire od jedinstva Duha, a s druge strane oblikovano je i jedinstvo koje je uže od jedinstva Duha. Jedinstvo koje je šire od Duha susrećeš na mjestima gdje su ljudi primljeni kao kršćani, a da to zapravo i nisu. To vidiš u crkvama i zajednicama gdje netko može biti član bez istinskog obraćenja i zbog čega u njegovu životu nema bogobojazna hoda. Na takvim se mjestima može biti član krštenjem i ispovijedanjem, a da se u srcu ništa nije promijenilo. Na takvim se mjestima ne čuva jedinstvo Duha, nego se oblikuje ljudsko jedinstvo. Drugu stranu, jedinstvo koje je uže, više ograničeno od jedinstva Duha, vidiš svugdje gdje vjernici koji, iako vode bogobojazan hod, bivaju odbačeni jer se ne slažu s pravilima koje su postavili ljudi. S tim se susrećeš u crkvama i zajednicama gdje se postavljaju zahtjevi koje nam Gospodin ne zapovijeda. U praksi se tim zahtjevima često pripisuje veći autoritet nego Božjoj riječi, dok su u stvarnosti to zapovjedili ljudi.

Jedinstvo Duha obuhvaća svu Božju djecu. Jedini zahtjev koji se postavlja za čuvanje jedinstva Duha nalaziš u 2. Timoteju 2: Gospodina se mora prizivati iz čista srca, dakle biti istinski vjernik i hoditi u odvojenosti od zla (2Tim 2,20–22). Gdje god se na taj način čuva jedinstvo Duha, tamo može postati vidljivo jedinstvo tijela. Ne znam koju vjersku zajednicu posjećuješ, ali ovdje imaš kamen kušnje da procijeniš jesu li ta okupljanja prema Božjoj volji ili možda

nisu. Budući da je to tako važna tema, obradio sam je nešto opširnije. Moglo bi se doduše reći još mnogo toga, ali mislim da sam naveo najvažnije značajke. Na nama je da ih primijenimo.

Za dobru primjenu Pavao još upozorava na „svezu mira“. Prethodno ti možda može biti jasno, ali to sve mora biti provođeno u miru. Može se dogoditi da u svojoj revnosti ne vodiš računa o drugima ili da im pak namećeš svoju volju. U oba slučaja nestalo je mira. Mir nije toliko odsutnost svađe, koliko je zapravo to da u skladu sa svojim suvjernicima revno čuvaš jedinstvo Duha. Ako je mir veza unutar koje si revan, ponašaš se dobro.

Red. 4. U recima 4–6 sedam se puta pojavljuje riječ "*jedan*". Tih sedam aspekata jedinstva možeš podijeliti u tri skupine. Redak 4 čini prvu skupinu. Tu je riječ o istinskim vjernicima, o unutarnjoj strani našeg jedinstva, o onom unutarnjem što dijelimo. Naime samo istinski vjernici čine "*jedno* tijelo"; samo oni posjeduju Svetoga Duha koji u njima prebiva, tj. imaju "*jednog* Duha"; samo oni mogu govoriti o "*jednoj* nadi" svojeg poziva koja je potekla od Boga i Oca našeg Gospodina Isusa Krista. Radi se o pozivu, u povezanosti s nebom, na koji se usmjerava vjernikova nada, a to će se ispuniti kada se Gospodin Isus vrati. Tada ćemo u potpunosti moći uživati sve veličanstvene blagoslove o kojima čujemo u ovoj poslanici.

Red. 5. Ovaj redak pokazuje drugu skupinu. Ovdje se radi o praktičnom jedinstvu istinski vjernih. Svijet ništa ne može vidjeti od unutarnjeg aspekta 4. retka. No može vidjeti da vjernici žive u pokornosti "*jednom* Gospodinu". On sam još nije vidljivo prisutan na zemlji kako bi vršio svoju vlast. No u životu njegovih podanika postaje vidljivo da On ipak ima autoritet. Njihovo je ispovijedanje da priznaju Krista kao Gospodina. Služe mu dobrovoljno prije nego što nastupi vrijeme kada će to svatko morati činiti prisilno. Ono što je također vidljivo jest "*jedna* vjera". Možda ne toliko vidljivo, ali se ipak može čuti. Naime oni koji žele čuvati jedinstvo Duha ispovijedaju jednu istinitu vjeru, koliko god se razlikovali jedni od drugih.

Također, u pogledu svijeta zauzimaju potpuno drugačiji položaj od onih koji pripadaju svijetu. To su pokazali "*jednim* krštenjem". Svijet može biti svjedok da se krstiš. Iz krštenja proizlazi svjedočanstvo da krštenik bira stranu umrlog i odbačenog Kojega mi poznajemo kao proslavljenog Gospodina. Krštenjem se odvajaš od svijeta i od života u grijehu i pridružuješ Kristu kao Gospodinu da ubuduće hodiš u novini života (Rim 6,1–4). Krštenje je dakle vanjska značajka s kojom je povezan novi način življenja, a to je svijetu uočljivo. Taj svijet vidi ljude koji su kršteni u ime Gospodina Isusa, koji ga priznaju kao svojeg jedinog Gospodina i ispovijedaju jednu istinitu vjeru. Krštenje uostalom nije povezano s time da

netko postane ud na Kristovu tijelu. Ne postaješ ud na Kristovu tijelu krštenjem, nego primanjem Svetog Duha.

Red. 6. "Jedan Bog i Otac svijetu" pokazuje nam treći aspekt jedinstva Duha. Svi istinski vjernici dovedeni su u vezu s Bogom kao svojim Ocem i smiju ga kao takvoga poznavati. Toliko su blizu vjernici dovedeni Bogu. Istovremeno je on i „nad svima“ uzvišen. On je Bog, a mi ostajemo stvorenja. Ali on također djeluje „kroz sve“. Postaje vidljiv u životu svih svojih, djeluje kroz njih. Konačno je i „u svima“. Mislim da Ivan 17 najbolje predočava što znači „u svima“. Tamo Gospodin Isus kaže Ocu: „...ja u njima i ti u meni“ (Iv 17,23). Gospodin Isus je u nama jer imamo vječni život u Sinu (1. Iv 5,11.12). Time što je Sin u nama i Otac je u nama. Nije li to silna misao?

Pročitaj ponovno Efežanima 4,3–6.

Kakav je tvoj doprinos „čuvanju jedinstva Duha“?

7 - 10 Kristov dar

Red. 7. U prethodnim je recima naglasak bio na jedinstvu Crkve. Sada vidiš drugu stranu. Za svaki je ud unutar Crkve predviđena vlastita, jedinstvena, zadaća. Svaki ud ima svoju vlastitu posebnu funkciju, a svaka pojedinačna funkcija služi tome da cijelo tijelo funkcionira kao skladno jedinstvo. Ovdje ne piše da nam je dan neki dar, nego da nam je dana „milost“. Mislim da je time više naglašeno ono što je potrebno da možeš ispuniti svoju funkciju, a ne toliko sama funkcija. Možeš znati da imaš zadaću u tijelu, ali također moraš znati da si u njezinoj provedbi ovisan o potrebnoj milosti. Sada možeš znati da je ta milost već tu, ne moraš ju više čekati. Odmah se možeš prihvatiti posla. A ujedno si primio upravo onu mjeru milosti koju trebaš pri vršenju tvoga dara. To je vrlo točno odredio Krist. On je taj koji daje milost.

Red. 8. U recima 8–10 još se jednom posebno usmjerava svjetlo na Krista. Tko je taj koji dijeli tu milost i to u pravoj količini? To je Onaj koji je odnio potpunu pobjedu nad neprijateljem. On je taj koji je kao posljedica toga uzdignut nad svime i svima. On je taj koji iz tog uzvišenog položaja dijeli darove udovima svoga tijela.

Pogledajmo najprije pobjedu koja je opisana u 8. retku. Ovaj redak uvodi se izrazom „zato“, a zatim slijedi citat iz Psalma 68 (Ps 68,19). Na prvi bi se pogled moglo učiniti čudnim što

Pavao navodi stih iz Starog zavjeta, kako bi pojasnio svoju pouku. U Starom zavjetu uopće se ne govori o Crkvi. Nije li to opširno izložio u prethodnom poglavlju? To je istina. Ali u Starom se zavjetu svakako govori o Kristu, a Pavao u pogledu njega navodi ovaj redak.

Kod riječi „zato“ možeš vidjeti da navođenje iz Psalma 68 služi kao potvrda 7. retka. U tom se retku radi o Kristu kao davatelju. Redak 8 stavlja naglasak i na mjesto s kojega daje („visinu“) i na ono što je učinio da bi mogao davati („zarobio je zarobljeništvo“). Psalm 68 je psalam pobjede. U tom psalmu čitaš kako GOSPODIN raspršuje svoje neprijatelje te ih tjera u bijeg. Kraljevi koji se protiv njega bune nestaju pred njegovim licem. Za njegov potlačeni narod Božje uplitanje znači oslobođenje. Zbog toga i slave blagdan. Ta scena gleda unaprijed na početak Tisućugodišnjeg kraljevstva mira.

Pavao navodi ovaj psalam jer zna da je pobjeda, koja će se tada javno vidjeti, za vjeru već sada stvarnost. Gospodin Isus prošao je kroz smrt; nakon toga je uskrsnuo i „uzašao u visinu“. U riječi „uzašao“ osjećaš božansku snagu, pobjednikovo veličanstvo. To što je „zarobio zarobljeništvo“ znači da je oduzeo moć svemu čime su ljudi bili držani u ropstvu. Slično čitaš u Hebrejima 2: „...da smrću uništi onoga koji je imao vlast smrti, to jest đavla, i oslobodi sve one koji su strahom od smrti bili cijeli život podložni ropstvu“ (Heb 2,14.15). On je za sve koji mu pripadaju pobijedio moć grijeha, smrt, svijet i tijelo.

Ali nije ih samo oslobodio, dao im je i darove. Najprije je Bog njemu kao nagradu za njegovu pobjedu dao darove. Krist pak daje darove onima koji sudjeluju u njegovoj pobjedi, a to smo mi. Darovi dakle dolaze od onoga koji je pobijedio i sada je na nebu. U 8. retku vidimo pobjednika koji je u pobjedi uzašao na visinu. Njegova je pobjeda vrlo velika jer nije samo pobijedio onoga koji nas je držao u zarobljeništvu, nego sve što mu je u tu svrhu bilo korisno. Sada smo oslobođeni i mi koji smo bili u zarobljeništvu. Zbog toga nam Gospodin može dati darove.

Red. 9. Ovaj redak govori na koji se način dogodila pobjeda. Dogodila se jer je sišao na zemlju. I ne samo na zemlju, nego i u njezine donje dijelove, to jest u smrt. Da je samo došao na zemlju, ne bi mogao zarobiti zarobljeništvo. Morao je ići u smrt, u grob. To je pobjeda onoga koji je ušao u lavlju jazbinu, koji je prošao kroz smrt i iz nje izašao kao pobjednik. Pokazao je da je uzdignut nad Sotoninom moći. Svi koji su s njim povezani i imaju udjela u njegovu djelu na križu, imaju udjela i u posljedicama toga. Oni su s njim oteći moći smrti i s njime postavljeni u nebeske predjele. To vrijedi samo za vjernike. Za nevjernike vrijedi da su još pod moći grijeha i smrti.

„Sišao u donje dijelove zemlje“ ne znači „sišao u pakao“, kao da je Gospodin Isus bio u paklu. To doduše stoji u Apostolskom vjerovanju (prema Lutheru), ali ne u Bibliji. No može se reći da je Gospodin Isus doživio Božji sud kada je na križu bio osuđen za naše grijehе. Da to nije učinio, mi bismo vječno bili u paklu pod Božjim gnjevom. Sud koji je podnio nije bio manji od onoga što bi bio naš dio u paklu.

Red. 10. Ali On nije ostao u „donjim dijelovima zemlje“. Nakon što je odnio pobjedu, uzdignut je visoko „nad sva nebesa“, s ciljem da „sve ispuni“ (usp. Jer 23,24). Nema tako duboke dubine – on je tamo bio. Nema tako visoke visine – on je uzdignut nad nju. „Nad sva nebesa“ je izvanredan izraz. To je tako reći stupanj iznad uzvišenosti. U Marku 16 čitaš o prvom stupnju (Mk 16,19). Tamo je on, istinski sluga, „uzet u nebo“. U Hebrejima 4 vidiš drugi stupanj (Heb 4,14). Tamo je On veliki svećenik koji je „prošao kroz nebesa“. U našem stihu on je čovjek pobjednik koji je „uzašao nad sva nebesa“. To je treći, najviši, stupanj koji sve nadmašuje.

On će sve ispuniti svojom prisutnošću. To nas podsjeća na ono što smo vidjeli u prvom poglavlju (Ef 1,23). Razlika je što se tamo radi o njemu kao Bogu, dok se ovdje radi o njemu kao čovjeku. To jasno pokazuje da se radi o osobi koja je i Bog i čovjek.

To je za ljudski um nepojmljivo i neobjašnjivo, ali vjera se klanja i prigiba pred time. Slava njegove osobe je nedokučiva, neistraživa. Ona nas poziva da se bavimo tom osobom i da je sve više uživamo i da joj se sve više divimo. U vječnosti neće biti mjesta ni na nebu ni na zemlji gdje Njegova slava neće biti vidljiva. Tada neće više biti mjesta bilo što drugo. On je taj, On jedini. Ono što će tada biti, On već sada može biti za srce svih koji su s njim povezani. Sveti Duh želi usmjeriti naše srce na Njega. Na koji način to čini, otkrit ćeš u sljedećim recima.

Pročitaj ponovno Efežanima 4,7–10.

Opiši svojim riječima što u ovim recima vidiš o veličini Gospodina Isusa.

11 - 13 Cilj darova

Red. 11. "I on." Tako počinje ovaj redak, na tome je naglasak. On je taj čiju si veliku slavu i uzvišenost vidio u prethodnim recima. On je uzašao u visinu i tamo je kao pobjednosni čovjek nad svim stvarima. Zarobio je moć koja je vladala ljudima. Njegova pobjeda i njegova moć u ovom trenutku svijetu još nisu vidljive. Ali on već dokazuje svoju moć u ovom svijetu. Znaš li

kako? Time što prema svojem obećanju (redak 8) daje darove ljudima koje je oslobodio iz moći neprijatelja. To što Crkvi daje darove dokaz je da je nad svim stvarima. Crkva se nalazi u svijetu, u Sotoninom području vladanja. Ipak, Sotona nema ni najmanji autoritet nad Crkvom, nego sav autoritet ima On. Njegova je moć tako velika da one koji su prije bili Sotonini zarobljenici sada koristi kao oruđa da i drugi budu spašeni i izgrađeni.

Sada moraš pažljivo čitati: "I on je *jedne* dao kao..." Ovdje dakle ne piše da je određenim osobama dao darove. To čitaš npr. u Rimljanima 12 (Rim 12,6–8). Tamo netko *ima* dar (usp. 1Kor 12,4–11). Ali ovdje je *sama osoba* od Gospodina Isusa dana kao dar svojoj Crkvi. U svakom od darova koji se ovdje navode vidiš nešto od onoga što je sve Krist za svoje. On je Apostol našeg ispovijedanja (Heb 3,1), prorok kojeg je Bog podigao (Dj 3,22), evanđelist koji siromasima navješćuje evanđelje (Mt 11,5) te dobri pastir, veliki pastir i nadpastir ovaca (Iv 10,11.14; Heb 13,20; 1Pet 5,4).

Kao prvi se navode apostoli. S njima smo se već susreli u drugom i trećem poglavlju zajedno s prorocima koji se navode na drugom mjestu (Ef 2,20; 3,5). U poglavlju 2,20 oni su bili ti koji su postavili temelj Crkve kao Božje kuće (Ef 2,20). U poglavlju 3,5 oni su bili ti kojima je Bog priopćio tajnu Crkve da je prenesu (Ef 3,5). U oba se slučaja radi o jednokratnom događaju: temelj postavljaš samo jednom; tajna koja je priopćena ne treba se nakon toga više otkrivati. Zato apostoli i ovdje spomenuti proroci ne trebaju nasljednike. Zbog toga ćeš u Bibliji uzalud tražiti „apostolsko nasljeđe“. Nemamo više apostole. To postaje posebno jasno kada razmisliš o tome koji su uvjeti da netko može postati apostol. To je netko tko je (a) morao vidjeti Gospodina Isusa (1. Kor 9,1) i (b) morao biti poznat po svojim znakovima (2. Kor 12,12).

Za proroke vrijedi isto. Ne radi se o starozavjetnim prorocima. Da je to slučaj, onda ne bi pisalo „apostoli i proroci“, nego: proroci i apostoli. Ovdje se radi o prorocima koji su zajedno s apostolima postavili temelj Crkve i kojima je Bog priopćio tajnu Crkve. Ako ti darovi također više nisu prisutni kao osobe na zemlji, ipak imamo njihovu službu. Njihove se poslanice naime nalaze u Bibliji. Apostoli su Matej, Ivan, Petar i Pavao, a proroci su Marko, Luka, Jakov i Juda. Kada čitamo njihova evanđelja i poslanice te ih pritom uzimamo k srcu, tada se kao udovi Crkve sve više osposobljavamo da ispunimo funkciju koju imamo kao udovi.

Sljedeća tri dara još su kao osobe među nama. Evanđelisti brinu za novi "prirast" Crkvi. Pastiri i učitelji brinu da ti novi udovi budu duhovno opskrbljeni, hranjeni i poučeni.

Red. 12. To dolazi do izražaja višestrukim ciljem koji je naveden u ovom retku. Služba darova odvija se na „svetima“ i djeluje da ti sveti konačno dođu do „mjere punog rasta Kristove punine“ (redak 13). Darovi su dakle usmjereni na svete, na tebe i mene, da nas prije svega

„usavrše“. To znači da svi udovi tijela postanu svjesni koje mjesto imaju u tijelu, a također i koju funkciju ispunjavaju kao ud.

Radi se dakle o funkcioniranju cijeloga tijela, a to se jedino može dogoditi ako svaki ud odgovarajuće funkcionira. Gospodin Isus ne može biti zadovoljan tijelom koje nedostatno funkcionira. Zato je važno da svaki pojedini ud dopusti da mu darovi služe. To znači da se baviš Božjom riječju uz pomoć biblijskih komentara biblijski vjernih muškaraca, da slušaš njihovu propovijed i da posjećuješ skupove gdje se riječ tumači i primjenjuje. To nas uostalom ne oslobađa obveze da preispitujemo je li ono što pišu ili govore u skladu s Božjom riječju (Dj 17,11).

Na taj se način udovi, ti i ja, oblikuju „za djelo službe“. Tada se sve više osposobljavamo da izvršimo zadaću koju nam je Gospodin namijenio kada nas je kroz svoje evanđeliste pridodao Crkvi. A ta služba pak nije odvojena, nego ima u vidu „izgrađivanje Kristova tijela“. Radi se o cjelini. Ti nisi ud koji djeluje sam. Tako ne funkcionira ljudsko tijelo i tako ne funkcionira ni duhovno tijelo. Svatko je tu za drugoga i stoji u službi za cijelo tijelo. (To se dakle ne ograničava na neke udove tijela koje poznaješ i s kojima se okupljate.) I cijelo je to tijelo tu za Krista.

Red. 13. Djelo darova tek je završeno kada „svi prispijemo do jedinstva vjere“. Dokle god postoji nejedinstvo, ne može se govoriti o „jedinstvu vjere“. To nije vjeroispovijedanje koje su postavili ljudi, kojim se vjernici onda u praksi ponovno dijele jedan od drugoga. Svaki od darova koje je Gospodin Isus dao, namijenjen je da sve udove dovede zajedno na temelju jedne i pune Božje istine.

Nije moguće doživjeti to jedinstvo vjere i istovremeno biti član neke crkve ili skupine. Postoji samo *jedna* istina. Biblija poznaje samo jedno članstvo, a to je članstvo (biti ud) na Kristovu tijelu. Na nebu više neće biti različitih shvaćanja i također neće biti nejedinstva. Tamo će biti jedinstvo vjere o jednoj istini. Darovi već sada rade na tom cilju. Takvi trebaju sve udove zajedno poučiti cijeloj istini vjere. Pri tome oni ne navješćuju određeni broj istina vjere ili dogmi, nego jednu osobu. Kod jedinstva vjere riječ je o „spoznaji Sina Božjeg“. Darovima je stalo da svi udovi zajedno rastu prema Njemu i da budu zadovoljni Njime, koji je vječni Sin. To je obilježje istinske službe koja traje dok svi udovi ne dođu „do odraslog čovjeka“, do duhovne odraslosti. Ta se duhovna odraslost može mjeriti pitanjem dobiva li Krist u njima oblik (Gal 4,19). To se misli kada se kaže: „...do mjere punog rasta punine Kristove“. To je mjera prema kojoj Bog mjeri rast Crkve. Bog nikada neće i ne može smanjiti to mjerilo. A mi ćemo se od srca složiti kada dobijemo pogled na slavu Božjeg Krista koji je Crkvi dan od Boga.

Pročitaj ponovno Efežanima 4,11–13.

Koja je zadaća darova?

14 - 16 Uzrasti ka glavi

Red. 14. U prethodnim si recima vidio da je Gospodin Isus dao darove Crkvi s određenim ciljem: doći do Kristove punine. Taj će se cilj potpuno postići tek kada budemo kod Gospodina Isusa na nebu. Ali i za ovdje i danas već se postiže taj cilj ako darovi na tebi i meni mogu vršiti svoje zadaće. Cilj je da stojimo čvrsto i ne padamo odmah kada nas neprijatelj napadne. Ako smo ti i ja kao Kristovi udovi ispunjeni Kristovom puninom, nauci neprijatelja neće imati priliku da nas učine kolebljivima. Neprijatelj će sve pokušati kako bi spriječio udove da zajedno postanu „odrasao čovjek“ koji je ispunjen „spoznajom Sina Božjega“ (redak 13).

Jedno od njegovih provjerenih sredstava jest sijanje nejedinstva među udovima. To počinje time što zabija klinove u jedinstvo. Uzrok nejedinstva mu je pritom nevažan. Bilo da se radi o nejedinstvu oko najobičnijih svakidašnjih stvari, bilo da se radi o krivovjerju o Kristovoj osobi ili djelu, samo da se udovi posvađaju. Posljedica je toga da se slika Kristove punine manje vidi. Kada udovi čine jedinstvo, kada su zajedno i podupiru jedan drugoga, jaki su. Ali kada su odvojeni jedan od drugoga, slabi su. Tada crkva više nije svjedočanstvo jedinstva vjere. A kada su u suprotnosti jedan s drugim, Sotonin je uspjeh potpun. Budući da nisu snažno ukorijenjeni u nauku Pisma, lako bivaju bacani amo-tamo kada dođu ljudi koji propovijedaju svoju vlastitu „istinu“. A kada takvo što znaju dobro iznijeti, privlače velike brojeve. Mnogi američki televizijski propovjednici izvrstan su primjer toga.

Neprijatelj bilježi svoje najveće uspjehe u crkvama gdje vjernici ostaju dojenčad ili maloljetni. Vjernici ne rastu u istini, ostaju nezreli, neodrasli. Ne znaju ništa o jedinstvu Crkve i – što je još gore – nemaju za to niti interesa. Zato uopće nemaju čvrstoće i postaju lak plijen za lukave ljude koji ih svojom prijevarom stavljaju na pogrešan trag. Svojim lukavstvima navode neučvršćene udove na stranputicu. Često takvi vjernici ostaju ovisni o određenoj vrsti vođa. Svaki dar, svaki istinski sluga, hrani dijete u vjeri tako da ono ne ostane ovisno o njemu. Sluga se raduje kada vidi da djeca vjerom kroz njegovu pouku sve više rastu prema Gospodinu i postaju sve samostalnija.

Red. 15. U svojoj će pouci koristiti istinu i ljubav. To su prava sredstva kojima rastemo prema Kristu. Ovaj redak počinje riječju „nego“ i zato čini suprotnost prethodnome. Istina stoji nasuprot prijevari i zabludi, a ljubav stoji nasuprot lukavstvu. I istina i ljubav jesu potrebne da bismo mogli zdravo rasti. Istina bez ljubavi je hladna i vodi u fanatizam. Ljubav bez istine je slaba i vodi u tjelesnu toleranciju. „Držati se istine“ znači da si kao ud tijela u cijelom svom nastupu istinit. Živiš od istine i istinu praktično živiš. To činiš duhom ljubavi. Ljubav je tako reći miris dobrog parfema koji te okružuje.

To se savršeno vidjelo na Kristu. Sve što je govorio i činio bilo je istinito i ugrađeno u ljubav. Jedna je posljedica toga da ono što se ne govori u Kristovu duhu zapravo nije istinito i tada to proizlazi iz tijela. „Sasuti nekome istinu u lice“ nije „držanje istine u ljubavi“. Bojim se da nisam jedini koji sa sramom mora priznati da je govorio stvari koje su same po sebi bile istinite, ali nisu bile okružene mirisom ljubavi. Istina je samo ono što se također drži u ljubavi.

Suprotno je također istinito: samo je ljubav istinska ljubav koja je u skladu s istinom. Ako se samo ljubazno ponašaš i nikada ne govoriš o pogrešnim stvarima, nisi istinit u ljubavi. Tada je ljubav licemjerje, pretvaranje. Prava ljubav će drugoga upozoriti na pogrešno jer to nanosi štetu. Kada nekoga na to upozoriš, tada time dokazuješ da ga voliš jer tako možeš spriječiti ili ograničiti štetu.

Ono što vrijedi pojedinačno vrijedi i za Crkvu kao cjelinu, a o tome se ovdje prije svega radi. Zajednica koja se drži istine u ljubavi ne da se olako bacati amo-tamo svakim vjetrom nauka. To je zajednica ljudi gdje svaki vjernik ima svoju vlastitu čvrstu i nepokolebljivu vezu s Kristom, glavom tijela. Zajedno rastu u svemu prema njemu. Svi aspekti njihova zajedničkog života sve više prožimaju obilježja glave. Kao što je već rečeno, istina i ljubav su Kristova obilježja. Kada se ona pronalaze i kod njegovih udova, tada to ima za posljedicu da mu postaju slični, da rastu prema njemu.

Red. 16. S druge strane rast prema njemu opet je posljedica povezanosti s glavom. Iz Krista – kao glave tijela – proizlazi sve što tijelo treba za rast. Radi se o rastu cijeloga tijela. Ali cijelo tijelo sastoji se od samih dijelova koji su zglobovima povezani jedan s drugim. Za rast cijelog tijela potrebno je da svaki ud raste. Nijedan ud ne bi trebao ići svojim vlastitim putem i brinuti se za sebe odvojen od glave. Takav stav ometao bi rast cjeline i vodio u iskrivljen rast. Božji je cilj da svaki od udova raste kroz vezu s glavom. Time će svaki ud također moći djelovati prema mjestu koje ima u tijelu. „Suradnja“ između udova i međusobno odvijat će se skladno. Zglobovi, nevidljive veze između udova, neće svoj posao obavljati škripeći.

Bog je odredio mjeru svakog dijela. Nijedan ud ne treba činiti više, ali također ne bi trebao činiti manje nego što odgovara njegovoj zadaći. Ruka treba činiti samo djelo ruke. Ne bi trebala htjeti preuzeti djelo noge ili to dodatno činiti jer se tada narušava sklad tijela. Tada se više ne vidi cijelo tijelo, nego samo nekoliko funkcija koje još i loše rade. To je na sramotu glave koja sebe rado vidi oslikanu u svom tijelu. Kada udovi služe jedan drugome i raduju jedan drugoga, tada je to posljedica Kristova djela u njima. Krist služi i raduje se. Kada njegovo djelo na taj način može dobiti oblik u udovima, oni će zajedno pokazati Krista na zemlji. Kada tijelo tako funkcionira da dolazi od glave, tijelo samo sebe izgrađuje. Kroz službu koju udovi čine jedan drugome, tijelo će rasti prema njemu, glavi. Ovaj bogati redak završava riječima „u ljubavi“. Ljubav je, baš kao i za držanje istine, jedina prikladna „klima“ u kojoj se rast optimalno ostvaruje.

Pročitaj ponovno Efežanima 4,14–16.

Gdje je za tebe srž ovih redaka?

17 - 24 Prije i sada

Red. 17. Između redaka 17–19 i prethodnih redaka uočljiv je velik kontrast. Duh svijeta, u kojem svatko živi za sebe, u potpunoj je suprotnosti s tijelom i udovima, gdje je svatko tu za drugoga. Ali Pavao upozorava na opasnost da se duh svijeta može nametnuti u Crkvi. Moraš stalno računati s tim da se stare navike ponovno mogu probuditi. Opasno je misliti da te tvoj prijašnji život više ne može uhvatiti u svoje kandže. Jedina je garancija da tome umaknemo da ostanemo blizu Gospodinu Isusu. Iz Pavlovih uvodnih riječi možeš vidjeti da tu opasnost moraš ozbiljno shvatiti: „Ovo dakle kažem i svjedočim.“ To stavlja veliki naglasak na njegove riječi. Dodatak „u Gospodinu“ upućuje na zajedništvo pisca i čitatelja. Polazište je za njegovu opomenu potpuna odvojenost između vjernika i naroda kojima su prije – sada više ne – pripadali. Razdvajanje je radikalno i mora se vidjeti u cijelom njihovom hodu, u svemu.

Čovjekov hod uvelike ovisi o njegovu mišljenju. Kako misli, tako i živi. Mišljenje čovjeka ne sadrži ništa što je trajne vrijednosti: ono je „u ispraznosti“. Kako je potpuno drugačije ono što Bog očekuje od vjernika. Gospodin Isus svojim učenicima kaže: „...ja sam...vas odredio da idete i donosite plod i da vaš plod ostane“ (Iv 15,16).

Red. 18. Mišljenje obuhvaća misaoni život u najširem smislu riječi. Tu se nalazi izvor hoda. Razum je povezan sa sposobnošću da se nešto spozna ili istražuje. U svijetu se divimo ljudima s velikim razumom. Ljudi koji su ostvarili pametno misaono postignuće dobivaju za to nagrade. Ali ako takvi ljudi nisu kroz obraćenje i novi život povezani s Bogom, sve se njihovo mišljenje odvijalo u tami. Tama vlada svugdje gdje Božje svjetlo nije zasjalo. Oni su u tami, a tama je u njima.

Nemaju život od Boga, otuđeni su od Božjeg života. Stalno su ga držali na udaljenosti. Zatvorili su se pred njim. Ne znaju ništa o tome niti žele išta znati o tome. Taj je stav posljedica „otvrdnuća njihova srca“. Srce je nutarnja jezgra čovjeka. To je središte cijelog našeg bića. Otvrdnulo srce nepristupačno je za dobro i nepopravljivo je. To je zapravo začarani krug: tko stalno odbacuje sve što je od Boga, otvrdnjuje svoje srce, a tko ima otvrdnulo srce, uvijek odbacuje sve što je od Boga.

Red. 19. Pavao još nije gotov sa svojim mračnim opisom čovjeka bez Boga. U odnosu na Boga sve je ispraznost, tama, smrt, neznanje i otvrdnuće. U odnosu na sebe i svoju okolinu nema osjećaja za ono što je prikladno. Njihovi prirodni osjećaji više ne funkcioniraju: „izgubili su svaki osjećaj“. Tko je s jedne strane „otuđen od Božjeg života“ s druge je strane upoznat sa životom u grijehu. U tome se osjećaju ugodno kao riba u vodi. Takvi su se ljudi neobuzdano predali najrazvrtnijim stvarima. Sa svom pohlepom bacaju se u svako zamislivo „bavljenje razuzdanošću“ (1Pet 4,4). „Nečistoća“ je često povezana sa seksualnom nečistoćom. „Pohlepa“ označava nutarnji nagon koji stalno traži više. Tu je nezasitna čežnja za zadovoljavanjem nečistih želja.

Red. 20. Nakon ovog opisa neukrotiva hoda ili života naroda/pogana, prikazan je izrazit kontrast s Kristom. Upadljivo je to što Pavao načinu života svijeta ne suprotstavlja kršćanski način života, nego osobu. Vjernici u Efezu nisu usvojili novi nauk, nego Krista. On je sadržaj svega što su naučili. Svi su Božji planovi povezani s Njime te Njega imaju kao svoje središte i cilj. Nema istine Pisma koja je odvojena od Krista. Krist koji je propovijedan Efežanima je čovjek je s Božje desne strane. Sve što i tko on jest u potpunom je raskoraku sa sadržajem redaka 17–19. Ne postoji niti jedna jedina dodirna točka između Njega i naroda. To znači da za kršćanina, koji je s njim povezan, ono prethodno mora biti „prošlost“, prošlo svršeno vrijeme.

Red. 21. Pri imenu „Krist“ možeš misliti na Gospodina Isusa kao čovjeka Božjih nauma. Takvog si ga upoznao nakon što si ga primio kao svojeg Spasitelja i Gospodina. To je otvorilo vrata jednoj dotad nepoznatoj slavi. U tu slavu prodireš sve dublje u onoj mjeri u kojoj ga sve

više upoznaješ. Sva je Božja istina u njemu. Istinu vidiš, s poštovanjem izrečeno, utjelovljenu u „Isusu“. Pri tom imenu možeš misliti na njegov život kada je bio na zemlji. Pavao ga ne naziva često „Isus“ bez daljnjeg dodatka. To čini samo kada na njega upućuje kao na poniznog čovjeka na zemlji. Pavao to ovdje čini da ga predstavi kao uzor. Ako želiš znati kako na zemlji možeš proživjeti Božju istinu, moraš gledati na Isusov život.

Red. 22. „Istina u Isusu“ dolazi do izražaja u našem životu nakon što smo odložili starog čovjeka i obukli novog čovjeka. Stari čovjek pali je Adam koji je svim svojim obilježjima vidljiv u svim ljudima: vrlo privlačan i vrlo odbojan i sve između toga. „Naš stari čovjek bio [je] raspet zajedno s njim“, s Kristom (Rim 6,6). To je Bog učinio sa starim čovjekom. Posljedica je da i mi tog starog čovjeka tako moramo promatrati i odložiti ga. Na tom starom čovjeku nema ničega što bi se moglo poboljšati. Naprotiv, iz njega proizlaze samo prijevarne požude koje potiču razorno djelovanje. Tvojim je obraćenjem veza s tim starim čovjekom i njegovim hodom radikalno prekinuta. U Djelima apostolskim 19 možeš pročitati kako je to bilo kod Efežana (Dj 19,18.19).

Stih 23. Na mjesto starog došlo je nešto potpuno novo, novi izvor mišljenja, čime je nastao i novi hod.

Stih 24. U tom novom hodu postaje vidljiv novi čovjek. Taj novi čovjek potpuno je u skladu s Božjom naravi. Takav je bio i Gospodin Isus. Ali on nije novi čovjek. O novom čovjeku kaže se da je stvoren. Gospodin Isus nije stvoren. Ali obilježja novoga čovjeka u potpunosti su ista kao ona kod Gospodina. Kod njega i kod Boga nema ničega što pripada starom čovjeku. Novog čovjeka vidiš svugdje gdje vjernici pokazuju obilježja Gospodina Isusa.

Novi čovjek također nije obnova prvog čovjeka, Adama. O Adamu ne možeš reći da je „stvoren u istinskoj pravednosti i svetosti“ jer kada je stvoren, još nije bilo grijeha. Adam nije bio pravedan, nego nevin; nije imao spoznaju dobra i zla. Tu je spoznaju dobio nakon svog pada. A nakon toga više nije mogao činiti dobro, nego samo zlo. Novi čovjek također ima spoznaju dobra i zla, ali uvijek bira dobro i odbacuje zlo. „Pravednost“ uključuje ono što je ispravno usred zla i prema zlu. „Svetost“ uključuje odvojenost za Boga dok smo istovremeno okruženi zlom.

Pročitaj ponovno Efežanima 4,17–24.

Koje su kod tebe razlike između prije i sada?

25 - 29 Novi čovjek

Red. 25. Riječ „zato“ označava da opomene koje sada slijede proizlaze iz upravo rečenog. Vjernici u Efezu čuli su o „istini u Isusu“. Pavao je upravo govorio o starom i novom čovjeku. Jasnije je dao do znanja da je novi čovjek „stvoren prema Bogu“. Sve to možeš znati, ali tek si to uistinu razumio kada se to vidi i u tvom životu. Zato Pavao svojoj pouci daje ruke i noge (i usta). Pokazuje na koji način Božja obilježja trebaju doći do izražaja u životu vjernika. Za to si sada sposoban. Ti si „stvoren prema Bogu“. To znači da si obnovljen da u svom svakodnevnom životu postaneš kakav je Bog, to jest da možeš pokazati njegova svojstva.

Prvi čovjek u kojemu se to savršeno ovdje na zemlji vidjelo jest Gospodin Isus. Nikada iz njegovih usta nije izašla nikakva (polovična ili cjelovita) laž (1Pet 2,23), uvijek je govorio cijelu istinu. I to mora biti tako kod svakoga tko je stvoren po Bogu. Laganje je svjesno poricanje ili svjesno iskrivljavanje istine. Varaš ljude jer ti to donosi korist. To ne mora uvijek biti financijska korist. Možeš se okoristiti time da tvoje stvarne namjere nisu vidljive. Ali Bog nije takav i Gospodin Isus isto nije bio takav kada je živio na zemlji. Bog je potpuno „proziran“ i takav je bio Gospodin Isus na zemlji. Govorio je samo istinu i mogao je reći: „Ja sam...istina“ (Iv 14,6). „Nema laži iz istine“ (1. Iv 2,21). Naravno, „ne lagati“ i „govoriti istinu“ nešto je što uvijek i prema svakome moraš činiti. Ali ovdje se to prije svega odnosi na odnos s tvojim suvjernicima. Ako lažeš svojeg brata, varaš samog sebe. To je sadržano u riječima „jer udovi smo jedni drugima“. Taj način izražavanja potpuno odgovara poslanici u kojoj jedinstvo Crkve zauzima tako važno mjesto.

Red. 26. Izgovaranje laži uvijek je pogrešno i događa se gotovo uvijek promišljeno. Razgnjevit se nije uvijek pogrešno i događa se gotovo uvijek spontano kada se uoči nepravda. No ovdje govorimo o „svetom gnjevu“ koji nastaje kada uočavamo sramotu koja se nanosi Bogu. Taj je gnjev opravdan. Ovdje apostol čak poziva: „Gnjevite se.“ Gnjev nije u suprotnosti s ljubavlju. Bog je ljubav, ali se gnjevi zbog grijeha i zato gnjev nije u suprotnosti s ljubavlju. Gospodin Isus gnjevio se zbog sramote koja se nanosila njegovu Bogu i u gnjevu je očistio hram (Mt 21,12). Kod nas postoji opasnost da naš gnjev postane grešan gnjev. Zato se odmah dodaje: „...i ne griješite“. Ako se razgnjevim kada vidimo određenu nepravdu možemo postati tako ogorčeni i uzbuđeni da se više ne svladavamo. Tada lako možemo reći ili učiniti stvari koje nisu „prema Bogu“. Kod Gospodina Isusa gnjev i žalost pripadaju zajedno (Mk 3,5), dok kod nas postoji mogućnost da gnjev bude popraćen s osobnom uvrijeđenošću.

I Mojsije se jednom razgnjevio. To se dogodilo kada je sišao s gore i vidio narod kako pleše oko zlatnog teleta (Izl 32,19). Taj je gnjev bio opravdan. Kasnije se ponovno razgnjevio i udario po stijeni umjesto da joj govori, kao što mu je Bog i rekao. Pritom je dakle bio gnjevan i za taj ga je gnjev Bog morao kazniti jer je sagriješio i dao mjesta đavlu (Broj 20,7–12). Kada kaže da sunce ne smije zaći nad našim gnjevom, onda to znači da ne smijemo gajiti gnjev u nama, nego ga trebamo odnijeti Bogu. Psalam 4 upućuje na to (Ps 4,5). Ako gajiš gnjev i u duhovnom će smislu sunce zaći nad tvojim gnjevom. Postat ćeš ogorčen, a život će izgubiti svu svjetlost i svu nadu. Gnjev se tada može pretvoriti u mržnju i osvetoljubivost. Moguće je da nepravdom koja ti je nanesena dođeš u takvo stanje. Potraži tada pomoć kod nekoga kome vjeruješ. Možeš stupiti i u kontakt sa mnom. U svakom slučaju učini nešto da se opet vratiš na svjetlost!

Stih 27. „...ne dajte mjesta đavlu“ znači: ne pružaj mu priliku da te navede na grijeh. Ako si mu ipak pružio priliku, odmah mu je oduzmi da tvoj život ne bude dalje gurnut u tamu. On na to nema pravo: Gospodin Isus ga je pobijedio. Ne dopusti mu da još duže stječe prednost nad tobom (2. Kor 2,10).

Stih 28. Nakon što je Pavao razmotrio naše govorenje i naše osjećaje u pogledu starog i novog čovjeka, sada dolazi do naših djela. Krađa je vlastito bogaćenje na račun drugih, davanje je bogaćenje drugih na tvoj račun. Zakon je jasan u pogledu laganja i krađe: „Ne smiješ“ (Izl 20,15.16). Ali Pavao se ne poziva na zakon! Kršćanin koji je u Kristu postavljen na nebo i tamo blagoslovljen svakim duhovnim blagoslovom ne živi u području zakona. Naravno da se ne smije lagati i krasti, ali netko tko je „stvoren prema Bogu“ to uopće ni ne želi. Naprotiv, takav želi pokazati Božja obilježja. Je li Bog ikada nešto ukrao? Glupo pitanje. Bog je davatelj (Iv 4,10) i On daje obilno. Tako treba biti i kod tebe.

Nije potrebno da si nekoć bio lopov kako bi naučio na koji način možeš prikazati Boga u svom životu. Pavao ovdje ide čak i korak dalje od onoga što čitaš u Rimljanima 13: „Ne budite nikome ništa dužni“ (Rim 13,8). Dobro, ne kradeš ništa, čak nikome ništa nisi dužan. Ali u svjetlu ove poslanice to nije vrhunac kršćanstva. Ovdje je riječ o nečem puno višem: time što radiš naporno, pošteno i časno, moći ćeš drugima nešto dati. Pavao je sam dao dobar primjer – i time proveo u djelo riječi Gospodina Isusa – kada je rekao starješinama crkve u Efezu: „Ni za čijim srebrom, ili zlatom, ili odjećom, nisam hlepio. Jest, sami znate da su ove ruke poslužile mojim potrebama, kao i onima koji bijahu sa mnom. U svemu sam vam pokazao kako vam se valja trudeći pomagati slabe i spominjati se riječi Gospodina Isusa, kako on reče: ‘Blagoslovljenje je davati negoli primati’.“ (Dj 20,33–35).

Red. 29. Kao što Bog ništa ne krade, tako niti ne govori ništa što je štetno ili što ne izgrađuje. Sve što Bog govori, cijela njegova riječ, jest dobro, izgrađuje i daje milost. Svijet je pun pokvarenih riječi i prljavih izraza. Radio, televizija, internet, knjige i mnoštvo časopisa često nisu ništa drugo nego glasnogovornici starog čovjeka. Oni prosljeđuju svoju poruku onima koji žele slušati, gledati i čitati. Slušatelji, gledatelji i čitatelji na taj se način opskrbljuju žargonom koji pripada starom čovjeku. Razgovori na radnom mjestu i na radnim sastancima to dokazuju. Korišten jezik često nije oslobođen „prljavštine“ u smislu trulosti, pokvarenosti.

Izraz „pokvarena riječ“ ne odnosi se samo na pogrešan, prljav, izraz, nego i na cijeli sadržaj, poruku koja se prenosi. Koristio netko banalne ili pristojne riječi, njegova je upotreba jezika tako nečista ili pokvarena koliko je njegova poruka „pokvarena“. Ne, Bog želi biti vidljiv i u upotrebi jezika. Umjesto da djeluju truljenje i kvarenje, naša riječ treba biti oruđe koje „daje milost slušateljima“. O Gospodinu Isusu je posvjedočeno: „Nikada čovjek nije govorio kao ovaj čovjek“ (Iv 7,46). Govorio je „dobre riječi“ (Zah 1,13). „Za potrebno izgrađivanje“ upućuje na to da nije važno samo što se govori, nego i gdje i kada. Od srca se nadam da se u tvom i mojem govorenju čuje Božje govorenje.

Pročitaj ponovno Efežanima 4,25–29.

Kako odlažeš starog čovjeka i oblačiš novog čovjeka?

30 - 32 Budite ljubazni jedni prema drugima

Red. 30. „Stvoren po Bogu“ –sposoban si dakle da u ovom svijetu, koji je pokvaren grijesima, pokažeš tko je i kakav je Bog. Donosiš nebo na zemlju. Kako si to praktično možeš zamisliti, već si vidio u prethodnim recima. Kako to možeš provesti u praksu i za to dobiti pravu motivaciju, nalaziš u ovom retku. Ti si naime zapečaćen „Svetim Duhom Božjim“. To jednostavno znači da si Božje vlasništvo. To ipak daje sigurnost! Što zapečaćivanje još uključuje, možeš pročitati u prvom poglavlju gdje si već naišao na taj izraz (Ef 1,13.14). Sveti Duh daje ti snagu da u svom životu pokažeš Božja svojstva. Ovdje se Sveti Duh naglašeno naziva Duhom *Božjim*. U potpunosti se radi o Bogu: ti si stvoren prema Bogu i primio si Duha Božjeg, tako da se – da to kažem riječima petog poglavlja – možeš nazvati Božjim nasljedovateljem (ili oponašateljem) (Ef 5,1). To vidiš savršeno izraženo u životu Gospodina Isusa na zemlji. Na isti način to se događa i u tebi jer posjeduješ istu narav.

Sveti Duh prebiva u tebi do „dana otkupljenja“. To upućuje na otkupljenje tvoga tijela i otkupljenje stvorenja. Da tvoje tijelo još nije otkupljeno, primjećuješ po bolovima koje ponekad imaš. Ne samo tjelesnim bolovima, nego i bolovima u svojoj duši kada učiniš nešto što nije dobro ili kada gledaš bijedu oko sebe. I Rimljanima 8 govori o „otkupljenju našeg tijela“ (Rim 8,23). To će se otkupljenje dogoditi kada Gospodin Isus dođe i uzme nas k sebi (Fil 3,20.21). Za tim trenutkom možeš duboko čeznuti; smiješ ga poželjeti; tako će se i dogoditi. Nakon tog događaja Gospodin Isus će otkupiti „stečeno vlasništvo“ (Ef 1,14), dakle cijelo stvorenje. Kako se to odvija, opširno je opisano u knjizi Otkrivenja. Na kraju iz toga proizlazi da će sve biti u skladu s Bogom jer će tada Bog biti „sve u svemu“ (1. Kor 15,28). Gospodin Isus ima pravo sve otkupiti jer je na križu platio punu cijenu za otkupljenje. Izgledi za taj „dan otkupljenja“ daju vjerniku veliku motivaciju da u snazi Duha Božjeg bude Božji oponašatelj.

Tada ćeš također biti sačuvan od toga da žalostiš Svetog Duha Božjeg. Poziv da to ne činiš nije tu uzalud. Kada učiniš nešto što nije u skladu s Bogom – a još si uz to stvoren prema Bogu! – time ga žalostiš. Sveti Duh je Bog. To što ga možeš žalostiti dokazuje da je osoba, a ne samo snaga ili utjecaj. Također se kaže da ga možemo ugasiti (1. Sol 5,19) i slagati mu (Dj 5,3).

Red. 31. Jasno je da stvari koje se navode u ovom stihu ne pripadaju „istini u Isusu“, ne pripadaju „novom čovjeku“ i također ne pripadaju onome što je „stvorenje prema Bogu“. Ovdje se radi o tvom osobnom ponašanju u Crkvi („od vas“, ili, kako drugi prevode, „iz vaše sredine“). I to se govori crkvi kojoj je Pavao priopćio toliko veličanstvenih stvari. Tu vidiš da poznavanje najviših blagoslova ne pruža nikakvu garanciju da nećeš pasti u najniže postupke. Jer gotovo se ne može vjerovati da se u crkvi poput ove u Efezu događaju takve stvari kakve Pavao ovdje navodi. A ipak se događaju – i to ne samo tada, nego i danas kod nas. Ovdje se radi o nabranju zlih osjećaja i izražavanju pri čemu jedno zlo proizlazi iz drugog zla.

Počinje s gorčinom. Kada jednom počne nicati korijen gorčine (Heb 12,15) koja se ne osudi, tu se pridodaju ljutnja ili bijes. Ako se nakupljena ljutnja ne ukloni vlastitim osuđivanjem, onda će biti iskaljena gnjevom i vikanjem. A ako ne dođe do pokajanja, nakon gnjeva i vike slijedi hula. Gnjev i vikanje izlijevaju se na protivnika. Hula se događa iza leđa protivnika. Ako se hula ne prizna kao grijeh, otvorena su vrata i prozor svakom obliku zloće. Ovaj opis starog čovjeka je poučan. Jednako je poučan i nalog (to nije molba) da se sve to ukloni iz Crkve.

Red. 32. Zloći starog čovjeka suprotstavlja se potpuno drugačiji duh novog čovjeka. Nakon mračnih osjećaja i izražavanja starog čovjeka ovdje sija jasno svjetlo, pritom osjećaš toplinu dobrih osjećaja i izražavanja novog čovjeka. Umjesto da gajiš gorke osjećaja prema drugome, ovdje se očekuje da budeš drugome naklonjen. Umjesto da drugome psuješ ili huliš, od tebe se očekuje da drugome pristupaš s dobrotom i spremnošću za oprost. Dobar primjer imaš pred očima. Kakav je Bog bio prema tebi, i kakav je još uvijek? Oprostio ti je u Kristu. Što više o tome razmišljaš, to ćeš više biti sposoban imati i pokazivati prema drugima Božji duh oprosta. To je uistinu iznimno visoka norma. Ali to je jedina ispravna norma. A budući da si stvoren prema Bogu, sposoban si i ispuniti tu normu. Bog ti zbog tvoje krivnje nije pristupio s gorčinom, nego s oproštenjem. Oslobodio te tvoje krivnje i smilovao ti se. Prostor za dobrotu i oprost nastaje kada se uklone prepreke iz prethodnog stiha.

Pročitaj ponovno Efežanima 4,30–32.

Koja obilježja starog čovjeka ovdje vidiš a koja novog čovjeka?

EFEŽANIMA 5

1 - 8 Hoditi u ljubavi i svjetlu

Red. 1. Zbog toga možemo biti nazvani „nasljedovateljima Božjim“ („oponašateljima Božjim“. Pokazujući dobrotu, možemo činiti ono što je Bog činio. To se čak može od nas očekivati. To je već samo po sebi nešto posebno, biti nazvan „oponašateljem Božjim“; ali tu nije kraj: nazvani smo čak i Božjom „ljubljenom djecom“. Bog nam nije samo oprostio svu krivnju, nego nas je i obogatio: postali smo njegova djeca. To moraš prvo dobro shvatiti. Ti si Božje dijete, i On tebe ljubi!

Red. 2. Zato ne oponašaj Boga samo dobrotom i oprostom, nego će i cijelo tvoje ponašanje, cijeli tvoj hod, biti u ljubavi. Dobrotu i oprost dokazuješ time što bratu ili sestri ne pripisuješ više nešto pogrešno. Pokazivanje ljubavi ide još dalje. Ljubav se ne bavi toliko time što je drugi učinio, nego drugim koji je nešto učinio, dakle osobom. Ljubav uvijek traži ono što je dobro za drugoga. Poziv „hodite u ljubavi“ jednostavno znači da pokazuješ božansku narav u svakodnevnom životu.

Kako to točno ide vidiš u životu Gospodina Isusa. U Njemu su Božja narav i bit savršeno došli do izraza. Ljubav ga je dovela do čina kojemu ćemo se vječno diviti. Taj čin ljubavi bila je njegova savršena predanost Bogu, sve do smrti. Njegova smrt je apsolutni vrhunac njegove ljubavi prema Bogu i prema nama. Njegov život i umiranje su za Boga bili neizreciva radost. Nikada na zemlji nije živio čovjek koji bi Bogu služio svom ljubavlju svoga srca u potpunoj predanosti i koji bi ga poštovao. Gospodin Isus je to učinio.

„Prinos i žrtva paljenica“ govore o cijelom njegovom životu sve do njegove smrti na križu. Sve je bilo ugodan miomiris za Boga. Ipak, njegova smrt na križu dogodila se istovremeno i za nas, umro je namjesto nas. Kao posljedica toga spašeni smo i uklonjeno je sve što je sprječavalo Boga da nas blagoslovi. U toj savršenoj predanosti On je jedinstven, u tome ga možemo slijediti. No ovdje također piše: „Hodite u ljubavi, kao što je i Krist.“ Tek onda ćemo hoditi u ljubavi kao Krist, kada i mi cijeli svoj život potpuno predamo Bogu i njegovim interesima. Tada će se Bog kroz nas podsjetiti na život svoga Sina i iz našeg života će se također podići ugodan miomirisni k Njemu.

Red. 3. Pavlove opomene koje sada čujemo povezane su s hodom u svjetlosti. Sve što svjetlost Božja ne može podnijeti ne smije imati mjesta kod vjernika. Osim toga to je u suprotnosti s ljubavlju. Ljubav uvijek traži ono što je dobro za drugoga, čak i kada to ide na vlastiti trošak. Ali stvari koje se ovdje navode nemaju ništa drugo za cilj nego zadovoljiti vlastite požude. To su grijesi kojima si čovjek pribavlja užitak na račun drugoga.

Sve se mjeri time tko je Bog. Vjernik je stvoren prema Njemu (Ef 4,24). Bog je svjetlost, to je njegova bit (1 Iv 1,5); Bog je ljubav, to je njegova priroda (1 Iv 4,8.16). Vjernici hode kao Božja djeca u ljubavi (Ef 5,1.2), a kao sveti hode u svjetlosti (Ef 5,3–21). Stvari koje se navode od 3. retka pa nadalje ne pristaju uz ljubav i svjetlost. Vjerniku „ne dolikuje“ (redak 4) činiti stvari, pa čak niti ih spominjati, koje ne pristaju Božjoj biti i naravi. Ovdje se ne radi toliko o djelima koliko o onome što im prethodi. Radi se o onome što je u srcu i što usta izgovaraju. „Iz obilja srca usta govore“ (Mt 12,34). Pavao ovdje naravno osuđuje način govora koji otkriva nečiju požudu.

Kada navodi stvari za koje kaže da se ne bi trebale ni spominjati, ne postupa u suprotnosti sa svojom vlastitom opomenom. Navodi ih u smislu neodobravanja. Upravo tako se mora govoriti o tim stvarima kada se mora provoditi disciplina u crkvi ili ih se mora nekako drugačije osuditi (redak 11). Ali ne daj se zavesti da te stvari lako ili u šali spominješ, ni da ih toleriraš.

„Bludništvo“ je ovdje nemoralno ponašanje u najširem smislu riječi. Radi se o svakom spolnom odnosu izvan braka, a to je više od pukog preljuba. „Svaka nečistoća“ je nečistoća svake forme i vrste, kako u riječi i djelu tako i u mislima. „Lakomost“ je strast koja želi sve više imovine i ne ograničava se na novac.

Ne govoriti o takvim stvarima pristaje „svetima“. Pristojni ljudi paze na to što govore, da ne bi lako ugrozili svoj dobar ugled. Ali „sveti“ imaju mnogo viši motiv. Oni ne pripadaju svijetu u kojem su te teme općenito dobre, nego novom čovjeku.

Red. 4. Također „prostota“ (tj. nečasno i nepristojno u riječi i ponašanju) ne smije pripadati tvojem načinu govora. To obuhvaća sve što je u suprotnosti s čistoćom. „Ludorija“ je ludo govorenje; a ludo upućuje na čovjeka koji ne računa s Bogom (Ps 14,1). „Podrugivanje“ se čuje u dvosmislenom načinu govora. To uopće „ne dolikuje“ i jednostavno ne pristaje uz standard Božjih svetih. Zato si ne bi smio dopustiti da se, nastojeći biti osobito duhovit, spuštaš na razinu iznošenja kojekakvih besmislica. Tko je poznat kao takav nije kršćanin, što god ispovijedao. Pri tome se sigurno ne radi o humoru općenito. Radi se o ljudima koji to imaju u sebi i nastoje svojim besmislenim i dvosmislenim načinom govora i šalama

pomaknuti moralne granice i sniziti pragove pristojnosti. Svetima, ljudima koji su primili oprost, pristaje „zahvaljivanje“: otvorena usta iz kojih ne izlaze pokvareni govori, nego riječi zahvaljivanja (1. Sol 5,22; Kol 1,12).

Red. 5. U 3. retku navedeno je zlo; a ovdje vidimo one koji ga čine. Ti vrlo dobro znaš – i prepoznao si – da kod svega što si prije bio i u čemu si sudjelovao nisi imao nikakve veze s područjem na kojem Bog i Krist imaju svu vlast. Pri svojem obraćenju to si priznao i vidio da je sve to potpuno uklonjeno u sudu koji je zadesio Krista. To možeš međutim zaboraviti i ponovno početi živjeti kao prije. Zato se ovdje ukazuje na tvoju savjest da te podsjeti na ono što si tada pod križem priznao i odložio.

Tu nije samo riječ o prisjećanju na ono što je uklonjeno. Postoji i izgled na „baštinu... u kraljevstvu Kristovu i Božjem“. To će se kraljevstvo uspostaviti u punini vremena (Ef 1,10). To je „kraljevstvo Kristovo“ jer je On središte i vladar tog kraljevstva. To je kraljevstvo „Božje“ jer je On njegov izvor i On ga je osmislio; to je njegov naum. Što se tiče „baštine“, možeš misliti na budućnost: ti si nasljednik, a ta baština tek treba doći. Svoju baštinu u kraljevstvu primit ćeš u punini vremena, pri objavljivanju Krista. Tada će Božja prava i njegova vladavina biti uspostavljeni u cijelom svemiru.

To je ovdje navedeno kako bi se pokazalo da svoj život moraš gledati u svjetlu tog vremena. Posljedica toga bit će da vlast nad svojim životom već sada stavljaš u Kristove i Božje ruke.

Red. 6. Tada se nećeš dati zavesti na nesveti život zbog čega ponovno upadaš u društvo u kojem si se prije zadržavao (usp. Ps 1,1). Možeš si dati nametnuti iluziju ispraznim riječima, riječima koje se protive Pismu. Sve moguće oblike zajedničkog života koje Pismo naziva bludništvom, ondje se odobravaju: nevjenčani suživot, dopuštanje brakova među ljudima istog spola, to se i u kršćanstvu brani lijepim, ali ispraznim riječima. Ali misli na ovo: „... jer zbog tih stvari dolazi gnjev Božji na sinove neposlušnosti“. To su ljudi koji su svjesno neposlušni.

Red. 7. Drži se podalje od njih. Ne sudjeluj s njima i ne ponašaj se kao oni. Pobrini se da te se ne može smatrati jednim od njihovih „suučesnika“ (vidi također 11. redak). Djeca Božja i sinovi neposlušnosti duhovno nemaju ništa zajedničko. Ne samo da trebaš izbjegavati grijehe, nego i veze s grešnicima. Zašto?

Red. 8. Zbog onoga što si prije bio i što si sada postao. To se postavlja kao činjenica. I ta promjena nastala je putem djela koje je Bog učinio na tebi. Nisi bio samo u tami, bio si tama. Bio si obilježen prirodom koja je tama i koja se zabavljala svime što je protiv Boga. Ali sada si svjetlost u Gospodinu. Ništa nije skriveno, sve je vidljivo i tako trebaš i hoditi.

Pročitaj ponovno Efežanima 5,1–8.

Što pripada hodu u svjetlosti, a što ne?

9 - 16 Probudite se!

Red. 9. Hod u svjetlosti nije neplodan i hladan. U takvom hodu razvija se život koji postaje vidljiv plodom koji donosi. Taj plod nije zasluga tvoga truda i nije posljedica tvoga učinka. Ne, kod donošenja ploda ne radi se o tome što činiš, nego o tome što si i gdje se nalaziš. Kada hodiš u svjetlosti ti si u Božjoj prisutnosti. On daje rast (1. Kor 3,7). Gospodin Isus kaže: „Tko ostaje u meni, a ja u njemu, taj donosi mnogo ploda, jer bez mene ne možete ništa činiti“ (Iv 15,5). Ako svoju „životnu snagu“ crpiš iz Njega, tvoj će život donositi plod. Taj plod sastoji se od Božjih svojstava koja su se vidjela i u životu Gospodina Isusa. Bit ćeš blagoslov za druge kada se u tvom ponašanju izražava „sva dobrota“. Dat ćeš drugima ono što im pripada i tako objaviti „pravednost“; cijeli tvoj nastup neće biti licemjerman, nego „istina“, dakle „istinit“.

Red. 10. Time što „proizводиš“ plod svjetlosti, a bez da se za to trudiš, ipak si aktivan u preispitivanju „što je Gospodinu ugodno“. „Preispitivanje“ znači istraživanje sa svrhom da bi se prepoznalo je li nešto dobro. Rezultat su tog istraživanja odluke u tvom životu zbog kojih se Gospodin raduje.

Red. 11. Pavao je u 7. retku upozorio da ne postaneš suučesnik zločinaca. S takvim ljudima ne smiješ imati vezu. U ovom retku ukazuje se na to da također ne bi trebao imati ništa s njihovim djelima. Svaki oblik zajedništva s njima mora se prekinuti. Svjetlost i tama nemaju nikakve dodirne točke (usp. 2. Kor 6,14b). Trebaš li sada, kada si u svjetlosti, još dopuštati „neplodna djela“? Ona naime dolaze iz tame. Ne primjećuješ li također da se ovdje govori o „plodu [jednina] svjetlosti“⁸ (redak 9) i o „neplodnim djelima [množina] tame“? Isto nalazimo i u Galaćanima 5, gdje čitaš o „djelima tijela“ i o „plodu Duha“ (Gal 5,19.22.23). Ono što pripada Bogu i dolazi od Njega čini veličanstvenu cjelinu. Ono što dolazi iz tijela i pripada tami jest propast u mnogim oblicima.

⁸ Većina hrvatskih prijevoda ima *plod Duha*, no neki prijevodi imaju *plod svjetlosti* što je ispravnije. Vidi u nastavku objašnjenje. (Nap. prev.)

Ono što se događa u tami mora biti razotkriveno. To znači da se jasno navede o kojem se grijehu radi. Mora se razotkriti vrsta grijeha. Ne mora se provoditi istraživanje o načinu kako je grijeh počinjen. Čim s tim dođeš u dodir moraš grijeh istaknuti kao grijeh i ne sudjelovati kada ga se relativizira. Ivan Krstitelj je to činio ispravno. Razotkrio je način Herodova života time što je rekao da živi u grijehu (Mt 14,3.4). To se razotkrivanje događa putem onoga što se govori, ali još više kroz način na koji se živi. Kada hodaš u svjetlosti, svjetlost će također objaviti djela tame.

Red. 12. Jasno je da se ono što se čini potajno čini potpuno svjesno, a ne u neznanju. Ono što se događa potajno zapravo je i sramotno spomenuti. Ako ipak moraš nešto o tome reći činiš to s gađenjem. Moguće je da je potrebno govoriti o homoseksualnosti. Kada se radi o osobi koja se bori sa svojim homofilnim osjećajima, trebamo stati uz tu osobu i ponuditi joj svoju pomoć. Ali kada se radi o nekome tko odobrava homoseksualnu praksu, moramo se suprotstaviti njezinoj provedbi.

Red. 13. Posebno je svojstvo svjetlosti da sve čini očiglednim time što njene zrake na nešto padaju. Svjetlost čini jasnom pravu narav stvari. Tko čini dobre stvari, nema što skrivati. Takav se bez straha nalazi pod „reflektorom“. Sve što čini smije se vidjeti. Ali tko čini zlo, ne može podnijeti svjetlost i izbjegava je (Iv 3,20).

Red. 14. Djelovanje svjetlosti postalo je jasno u prethodnim recima. Također je postalo jasno da nikakvo zajedništvo između svjetlosti i tame nije moguće. To se neprijatelju naravno ne sviđa jer ne uspijeva pomiješati svjetlost i tamu. Ali uspijeva mu okrenuti stvari naopako – učiniti da tama izgleda kao svjetlost, a svjetlost kao tama. Neumorno nastoji dovesti ljude do obrnuta načina razmišljanja. U različitim je medijima pronašao izvrsno sredstvo za svoja nastojanja. Izaija je izrekao „jao“ zbog miješanja svjetlosti i tame (Iz 5,20). Pritom imaj na umu da je tada govorio Božjem narodu! To preokretanje stvari proželo je i kršćanstvo. Kršćani su si dali baciti pijesak u oči od neprijatelja i zaspali su. Nemaju više pogled za svjetlost Kristove slave. Zato iz slave proslavljenog Krista dolazi poziv svakom pojedinom kršćaninu: „Probudi se, ti koji spavaš, i ustani iz mrtvih, i Krist će ti zasjati!“

Zamisli kako posvuda ljudi leže na zemlji. Izgledaju kao mrtvi, nema nikakvih znakova života. Tragedija koju Apostol ovdje opisuje nešto je poput prividne usklađenosti između onoga koji spava i mrtvog. Iako u onome koji spava još ima života, on je za svjetlost jednako neosjetljiv kao i mrtav. To ovdje učimo. Tko spava, ne čuje i ne vidi ništa. Ne postoji nikakva komunikacija sa živima, jer se praktički nalazi u stanju mrtvog. Kršćanin koji spava nije u stanju svjedočiti o proslavljenom Gospodinu. Da bi se ponovno radovao u Kristu, mora se

probuditi i ustati. Mora si protrljati pijesak iz očiju i shvatiti da se dao „zavesti ispraznim riječima“ (redak 6), čime je postao sličan mrtvima.

Ako shvatiš – sada ili kasnije – da tvoj život više nije svjedočanstvo o proslavljenom Kristu, onda učini nešto protiv toga! Može biti da uopće nisi počinio grijehe. Samo po sebi to je izvrsno. Ali može biti da si ipak oslijepljen za proslavljenog Krista i svoj odnos s Njime. Počeo si živjeti na razini svijeta i razmišljati horizontalno. Svojeg vertikalnog odnosa s Gospodinom više nisi svjestan. Od toga što imaš novi život ništa više nije vidljivo. Kada to primijetiš, probudio si se. Priznaj svoj neuspjeh pred Gospodinom Isusom i raduj se ponovno u Kristu, izvoru svjetlosti. U njegovoj je osobi Bog potpuno objavljen i to usred zla i tame. Kada se raduješ u Njemu, Bog će se objaviti u tebi, usred zla i tame. Nisi li stvoren prema Bogu? Odlomak koji na tako poseban način govori o svjetlosti i tami stoga završava pozivom da se radujemo u svjetlosti.

Red. 15. Nakon ovih izlaganja o svjetlosti i tami, Pavao se sada ponovno vraća na hod o kojem je govorio u recima 1–6. Izrazom *hod* Pavao misli na način kako vodimo svoj život. Potiče nas da točno pazimo kako živimo. Radi se naime o hodu u ljubavi i svjetlosti (reci 1 i 8), hodu u kojem postaje vidljiv novi život (Ef 4,22–24), dakle hodu u kojem Krist dobiva oblik (Gal 4,19). To obuhvaća cijeli naš život. Nakon suprotnosti između svjetlosti i tame vidiš novu suprotnost: suprotnost između nemudrih i mudrih. Tko je mudar? Mudar je netko tko zna primijeniti Božju riječ na određene situacije. Ti si nemudar ako živiš prema svojoj vlastitoj predodžbi, to jest kao da ne znaš ništa o veličanstvenim planovima koje Bog ima s tobom. Mudar si ako se kod svih odluka koje donosiš pitaš pristaje li to uz tvoju vezu s nebeskim Kristom, jer o tome se radi u ovoj poslanici.

Red. 16. Živiš li mudro, iskazuje se po tome kako se ophodiš sa svojim vremenom, kako koristiš prilike koje ti Bog daje da pustiš svoje svjetlo da svijetli. Mudar iskorištava ili iskupljuje svaku priliku da učini vidljivim novog čovjeka. Iskorištavati (iskupljivati) znači da izvlačiš ono što je u tome, no ne za sebe, nego upravo na vlastiti trošak. To što su dani zli, odnosno puni grijeha, dodatni je poticaj da iskoristiš vrijeme. U nebu više nećeš imati prilike za to. Samo za vrijeme dok si na zemlji imaš prilike pokazati Krista usred grijeha koji je na zemlji. Kako bi za to mogao uočiti prilike moraš biti budan, odnosno dobro otvoriti oči i točno gledati kako hodiš. Stalno vreba opasnost da zaspeš. I još se tomu nadodaje da živiš u zlom i grešnom svijetu. Moraš dakle paziti na sebe i na svoju okolinu. Ta te pozornost ne čini bojažljivim i ne uzrokuje da se povučeš u svoju školjku. Ne, ono što vidiš samo pojačava tvoj žar da se potpuno i stalno angažiraš za Gospodina. Dobivaš pogled za to da je vrijeme zapravo dar od Njega da mu njime služiš. Ako ne vidimo prilike to je do nas, a ne do Gospodina.

Pročitaj ponovno Efežanima 5,11-16.

Kako iskorištavaš prilike?

17 - 21 Budite ispunjeni Duhom

Red. 17. Nalazimo se ovdje usred odlomka koji ima vrlo veliku sličnost s 1. Korinćanima 6, gdje čitamo: „Jer skupo ste otkupljeni“ (1 Kor 6,20). To podrazumijeva da više ne pripadaš sebi i tako nemaš više pravo na svoje vlastito vrijeme. Punih 24 sata dnevno pripadaš Gospodinu. Ujedno si dobio i Božju narav zbog čega možeš vidjeti stvari oko sebe kako ih On vidi. Stoga ti i ne promiče da su dani zli i mračni, ali smiješ hoditi u Kristovoj svjetlosti. Vidiš tko je Krist, čovjek Božjih nauma i također vidiš da će taj čovjek jednom vladati nebom i zemljom. To te ne čini bezbrižnim i zbog toga ne ljenčariš. Ne, kada ti Krist sjaji, iskoristit ćeš svaku minutu da ga predstaviš u ovom zlom i mračnom svijetu. Što to u praksi za tebe znači, najbolje možeš pitati Gospodina. Ako to ne činiš, postupaš nerazumno. Razumijevanje Gospodinove volje ponovno je povezano s istinom ove poslanice. Božja volja je da učiniš vidljivim njegova obilježja – ljubav i svjetlost.

Smiješ se zadržavati svugdje i činiti sve gdje mogu zračiti Božja ljubav i svjetlost. U sebi nemaš snagu za to.

Red. 18. Za to si sposoban samo kada si ispunjen Duhom. I ponovno vidimo suprotnost. Ispunjenost Duhom suprotstavlja se opijenosti vinom. Tko je opijen, daje da vino vlada nad njime. Čovjek tada sebe više nema pod kontrolom, sve su kočnice uklonjene i pritom postaje potpuno razuzdan. Tko je ispunjen Duhom, taj je razborit (2 Tim 1,7). Tu se ne govori o tome da se jedna vrst „opijenosti“ (koja je posljedica pretjeranog pijenja) mijenja nekom drugom vrstom opijenosti (koja bi tada bila posljedica neke vrste zanosu). Čaša vina nije zabranjena (1 Tim 5,23), ali nekontrolirano pijenje vina jest. Vjernici ne smiju dopustiti da budu ovladani vinom, nego Svetim Duhom. Ispunjenost Duhom povezana je s činjenicom da si potpuno otvoren za njegovo djelovanje tako da te On može upotrijebiti.

Da bi mogao biti ispunjen, mora nestati sve što stoji na putu toj ispunjenosti. Praznu čašu možeš napuniti vodom do ruba i ona će izgledati punom. Ako se međutim na dnu nalazi sloj pijeska, čaša nije u potpunosti puna vodom. Čaša je tek tada potpuno puna vodom kada je pijesak izvađen i zamijenjen vodom. Svojim pozivom „budite ispunjeni Duhom“ Pavao misli:

Pobrinite se da budete puni Duha tako da On ima vodstvo nad cijelim vašim životom. Biti pun Duha nije nešto na što još treba čekati, odnosno neko suvereno Božje djelovanje koje jednostavno kad tad nad tebe dođe, nego poticaj. Za ispunjenost Duhom ne trebaš moliti; moraš radije preispitati što te to sprječava da budeš pun Njega i to onda moraš ukloniti. Duh doduše stanuje u tebi, ali On mora također imati glavnu riječ u tvojim mislima, tvojim odnosima, korištenju tvoga vremena i tvoga novca. Tu se također ne radi o nečemu što bi se moglo jednom zauvijek postići. Tu se radi o nečemu što se uvijek iznova mora ostvariti. Tko je ispunjen Duhom, ne misli na sebe, a ni na Duha kojim je ispunjen, nego se usmjerava isključivo na Gospodina Isusa. Upravo to je prema Ivanu 16 djelo Svetog Duha. Tamo Gospodin Isus kaže: „On će me proslaviti jer će od mogega uzeti i objaviti vama“ (Iv 16,14).

Red. 19. Ispunjenost Svetim Duhom ima velik utjecaj na život vjernika. U sljedećim recima vidiš da to ima veze s običnim životom. Izražava se u govoru (redak 19), u zahvaljivanju (redak 20) i u podređivanju (redak 21). Duh može činiti ono što tako rado želi postići: usmjeriti pogled – ne na Duha, jer je on sluga, nego – na Gospodina Isusa (redak 19) i na Oca (redak 20). Pritom nas ne dovodi u stanje ekstaze ili u stanje govorenja nerazumljivih riječi.

Prvo po čemu se može primijetiti čime je netko ispunjen jest ono što govori. Samo slušaj razgovore i brzo ćeš uočiti što je u nečijem srcu. U društvu gdje Duh ispunjava atmosferu, govori se „jedan drugome u psalmima i hvalospjevima i duhovnim pjesmama“. To „jedan drugome“ (vidi također Ef 4,32.25) ponovno stavlja naglasak na činjenicu da su vjernici *jedno* tijelo i u tome udovi jedni drugima. Naš odnos jednog prema drugom mora biti takav da se time služi i bližnjemu. Sklad se posebno doživljava kada vjernici zajedno pjevaju. U pjesmama govore jedni drugima. Prisjeti se primjerice poznate pjesmu „Hajd', Kristovi borci“ („Onward Christian soldiers“). U njoj svaki koji to pjeva potiče drugoga da ide naprijed kao Kristov ratnik, za Gospodinom Isusom. Istovremeno se obraćamo i u našem srcu Gospodinu Isusu i Ocu.

Iz najmanje tri razloga nije moguće da se ovdje radi o psalmima Starog zavjeta:

1. Pisci psalama nisu poznavali Boga kao svog Oca u Gospodinu Isusu.
2. Nisu imali Duha koji prebiva u njima jer nisu znali za jednom zauvijek dovršeno djelo za grijehe.
3. Psalmi često opjevavaju osvetu nad neprijateljima, što ne pristaje vremenu milosti u kojemu živimo.

Ovdje se pod „psalmima“ misli na pjesme koje daju izraz tvojim iskustvima, kušnjama i napastima, ali koje također govore i o tome kako Gospodin daje spasenje. Tu se radi o kompozicijama bogobojažnih ljudi koje su nastale iz iskustava s Bogom. Pod „hvalospjevima“ se podrazumijevaju kompozicije u kojima netko pjesmom časti Boga. „Duhovne pjesme“ skladaju duhovni ljudi i one govore o duhovnim stvarima.

Pokušao sam pokazati razliku između izraza koji se ovdje rabe. To ne znači da se uvijek može povući oštra granica. U kršćanskim će pjesmama često primijetiti da one sadrže elemente iz svih triju navedenih područja. Pjesma može nastati zbog duhovnog iskustva, obraćati se Bogu i osim toga još biti pjevana. Govoriti jedan drugome u pjesmama nije ograničeno na skupove, nego općenito treba biti prisutno kod nas.

Red. 20. Tako i zahvaljivanje u svako doba nije ograničeno samo na skupove. Zahvaljivanje je pravo mjerilo stanja tvoje duše. Stvarno biti zahvalan „za sve“ možeš samo ako se potpuno pouzdaješ u Božju ljubav svjestan da sve primaš iz njegove ruke. Upravo te ta svijest čini radosnim i zahvalnim. U Djelima 16 imamo primjer ljudi koji su to ostvarili. Pavao i Sila sjede s krvavim leđima u tamnici. Sjede li tamo i žaluju? Ne, zahvaljuju Bogu u svojim okolnostima i Njemu pjevaju hvalospjev. Zahvaljivanje u svemu jedino je moguće ako sve primaš iz Božje ruke i znaš da iz njegove ruke ne može doći ništa pogrešno. Radi se također o tome da se zahvaljuje „Bogu i Ocu u ime našega Gospodina Isusa Krista“. Bog je izvor svega i posebno te je blagoslovio u svome Sinu. On je također Otac koji ljubi svoju djecu. Smiješ doći k Njemu u ime svog Sina koji se ovdje navodi punim imenom. On je „naš“ Gospodin Isus Krist.

Red. 21. „Podređivanje jedni drugima“ je također posljedica ispunjenosti Duhom. Samo ako si ispunjen Božjim Duhom, uspjeh ćeš vidjeti svog brata ili svoju sestru u svjetlu Božjih nauma. Kada jedni druge tako vidimo, možemo se i jedni drugima podrediti. Radi se o općem stavu prema drugome. Dodatak „u strahu Kristovu“ pokazuje da se i ova opomena mora vidjeti u svjetlu sadržaja ove poslanice: velika Kristova slava. Povezani smo jedni s drugima u Kristovu tijelu i povezani smo s Njime. Kada smo toga svjesni, nećemo se htjeti uzdići nad drugoga. Trebali bismo imati zdrav „strah“ od toga da ga obeščastimo stavom oholosti i prkosa. Samo ako uronim u Kristovu slavu i živim uz strahopoštovanje prema njoj, moći ću se podrediti drugome.

Pročitaj ponovno Efežanima 5,17–21.

U čemu se izražava ispunjenost Duhom?

22 - 25 Žene i muškarci

Red. 22. Redak 21 je povezni redak. S jedne strane ovaj redak završava prethodni odlomak pozivom da se podlažemo jedni drugima. To se dakle odnosi na opće odnose u crkvi. Uzajamno podlaganje vrlo je lijepo obilježje novog čovjeka. S druge strane ovaj redak također čini uvod u sljedeći odlomak. Od 22. retka pa do poglavlja 6,9 govori se o različitim zemaljskim odnosima u kojima podlaganje igra važnu ulogu. To možeš smatrati praktičnim učinkom 21. retka.

Redom se prikazuju odnosi:

1. između žene i muža u braku (reci 22–33),
2. između djece i roditelja u obitelji (Ef 6,1–4) i
3. između sluga i gospodara u društvu (Ef 6,5–9).

Upadljivo je da se u svim tim odnosima prvo obraća onoj strani koju je Bog „podložio“ drugoj. To pokazuje poseban Božji interes za one koje je postavio u njihov položaj. Oni posebno dobivaju priliku da u svom podloženom položaju pokažu ono što je obilježavalo Gospodina Isusa. Nije li On bio taj koji se u svom životu na zemlji savršeno podredio? Također, možeš primijetiti da se obraća svakome upravo na području gdje je slab ili slaba.

Podređivanje nije „in“. U svijetu oko nas ženi se govori da je jednaka muškarcu. Mora se dokazati, razviti svoje mogućnosti i pobrinuti se za svoja prava. Ali pritom se potpuno prolazi mimo činjenice da je tek onda u potpunosti sretna i da najbolje može razviti svoje mogućnosti kada želi biti „žena“ za svog muža. Kršćankama danas stvarno nije jednostavno ostati slobodnim od utjecaja takvog razmišljanja. To je jedino moguće ako si stalno pred očima drže „planski nacrt“ Božje riječi. Pritom može misliti da se treba podrediti svom mužu „kao Gospodinu“. Iza svog muža smije vidjeti Gospodina. Žena se ne treba podrediti svom mužu tek kada on udovoljava njezinim željama, kada u njemu vidi muža s kojim dobro izlazi na kraj. Treba mu se podrediti jer on jest njezin muž.

Ova Pavlova opomena upućena ženama lišava se snage pa čak i odbacuje unutar kršćanstva. Zato je za tebe važno misliti na to da Božja riječ ni u tom pogledu nije izgubila ništa od svoje snage i značenja. Žena koja unatoč svim protivnostima to sluša, iskusiti će također blagoslov koji se u tome nalazi.

Red. 23. Kao što je često slučaj, Bog i za to ima objašnjenje. Tako je to uredio jer je odnos između muža i njegove žene slika odnosa između Krista i Crkve. Sada razumiješ zašto će Sotona sve činiti da omekša taj božanski red u braku. Sotona mrzi sve što podsjeća na Boga ili Krista. Svugdje gdje muž djeluje kao glava svoje žene i žena mu se podlaže to je živo svjedočanstvo o odnosu između Krista i Crkve. Prednost je kršćanina da taj odnos prikaže u svome braku. To što je muž glava znači da preuzima vodstvo i da se to događa u ljubavi. Taj položaj Bog daje Kristu s obzirom na Crkvu.

Tom položaju dodaje se još nešto, naime da je Krist „spasitelj tijela“. „Spasitelj“ je ista riječ kao „čuvar“. Od glave, Krista, ovisi spasenje, čuvanje i opskrba tijela (Crkve). Protivno je Božjim namjerama ako žena, da bi pokazala svoju samostalnost u društvu, zarađuje vlastiti prihod i odvojeno od svog „čuvara“ brine za sebe. Ne govorim ovdje o slučaju da vjerna žena zbog siromaštva mora ići raditi. Ona zaslužuje naše poštovanje. No uglavnom se radi o stjecanju luksuza i s ciljem samostalnog odlučivanja. Vlastiti novac i vlastito vrijeme vode u vlastiti život. Jedinstvo, kakvo se predstavlja u braku, mora se u tim slučajevima tražiti, ako već nije potpuno nestalo.

Red. 24. Žene su slika Crkve. Crkva je podređena Kristu. Budući da je Krist savršen u svom odnosu prema svojoj ženi, Crkvi, ne bi trebalo biti teško ni Crkvi da mu se podređuje. Ali muževi, koji su slika Krista, nisu savršeni. To ženama često otežava da se stvarno podrede svojim muževima. A ipak praksa muževa nije norma za podređivanje. Norma glasi: Crkva s obzirom na Krista, onako kako Bog taj odnos vidi. Tu ne ostaje mjesta za „da, ali“. Tu se može reći da se žene podređuju svojim muževima „u svemu“. Podređivanje je stav ili način razmišljanja. Čak i ako muževi svojim ženama mogu otežati, pa čak i potpuno nemogućim učiniti okolnosti, ipak ostaje: „tako i žene svojim muževima u svemu“. To ne znači da se moraju prisiljavati na stvari koje su protiv Pisma. Tada moraju reći „ne“. Ali čak i tada ne smiju odustati od svog stava podređivanja.

Red. 25. Nakon što se Pavao u tri retka obratio ženama, u sljedećih devet redaka obraća se muževima. Norma za njihov odnos prema svojim ženama i njihovu ljubav prema njima je Krist i njegova ljubav prema Crkvi. Muževi dakle ne prolaze bolje od žena. Naprotiv: njihov uzor je mnogo viši. Ljubav Gospodina Isusa i Boga jest ljubav koja daje. Da bismo dobili pravi dojam takve ljubavi, potpuno ovisimo o Pismu i o Duhu. Inače bismo brzo iskvarili božansku ljubav ili je pomiješali s vlastitim osjećajima i idejama o ljubavi.

Ljubav Gospodina Isusa prema svojoj Crkvi možeš prepoznati u prispodobu o trgovcu koji je tražio lijepe bisere (Mt 13,45.46). Taj trgovac prodaje sve što ima, toliko mu je dragocjen taj

jedan biser. To nalazimo i kod Gospodina Isusa. Prodao je sve što je posjedovao. A ipak to još ne prikazuje cijelu vrijednost Kristove ljubavi prema svojoj Crkvi. Čak ni u predanju svog života, što ide dalje od imovine, savršena ljubav o kojoj se ovdje radi još se ne vidi u potpunosti. To ide još dalje. Ovdje stoji da je „sebe samog“ predao za Crkvu. Otišao je u smrt i kroz smrt. Uskrsnuo je i uzašao na nebo. Sve je to učinio u svojoj savršenoj predanosti za svoju zaručnicu. Tako se ovdje predstavlja. I to je primjer koji se ovdje stavlja pred muževe i onda je muž u svakom dijelu svog postojanja pun ljubavi predan ženi s kojom je povezan.

Ovdje se ne radi o Kristovoj ljubavi prema grešnicima. U grešnicima nije bilo ništa privlačno za Njega. Ovdje je njegova ljubav pobuđena privlačnošću Crkve. Od vječnosti je ljubio Crkvu jer ju je vidio prema Božjim planovima. Još je uvijek vidi na taj način. Zato se nije samo predao na križu, nego se još uvijek predaje, i sada kada je na nebu. Zalaže se za nju s najvećom predanošću. Njegova predanost počela je kada je došao na zemlju i nastavila je dalje kada je otišao na križ. Ali još uvijek nastavlja, sve do trenutka kada će nas postaviti preda se na nebu. Njegova ljubav sastoji se u tome što nam sebe stavlja na raspolaganje u svemu što On jest. Tako muževa ljubav prema svojoj ženi ne treba biti ograničena na vrijeme u kojem imamo povoda za to. Prema uzoru Gospodina Isusa treba uvijek biti tu. To je norma.

Pročitaj ponovno Efežanima 5,22–25.

Što se očekuje od muževa i žena u njihovom braku? Zašto?

26 - 33 Krist i crkva

Red. 26. Krist se predao za Crkvu. Na taj prikaz njegove ljubavi sada slijede dva „da“, na početku 26. i 27. retka. Ta riječ ukazuje na svrhu zbog koje je to učinio. Kao što je već prije rečeno, njegova predanost ide dalje od križa. I sada, kada je na nebu, potpuno se predaje brizi za svoju ženu. Prvo je Krist učinio Crkvu svojim vlasništvom; sada se u svojoj savršenoj ljubavi zalaže za nju da je učini onakvom kakvu je želi. Želi je dalje oblikovati da je učini sposobnom da uskoro bude s Njime. Za to je potrebno da bude posvećena i očišćena.

Posvećenjem se potpuno usmjerava na Njega: Crkva je tu za Njega. Ne može biti dobro ako crkva razvije ljubav ili čak samo interes za nešto drugo što nije u vezi s Njim. On želi usmjeriti cijelu njezinu ljubav na sebe samog i na mjesto gdje je On, u nebeskim predjelima. Želi je zainteresirati za ono što će u vječnosti biti u vezi s Njim. Želi svoju zaručnicu uvijek dovesti

pod dojam njezine povezanosti s Njime koji je već sada u slavi. To dovodi do toga da bude posvećena – dakle postavljena sa strane u odnosu na ovaj svijeta – da bude jedino i isključivo za Njega. Tada u srcu više nema ništa drugo osim toga da cijeni slavu Gospodina Isusa.

Ali crkva također treba čišćenje. Još je u svijetu, a to ujedno nosi i onečišćenje sa sobom. To se onečišćenje uklanja „kupelju vode putem riječju“. Čitanjem Biblije, Božje riječi, postaješ čist, rješavaš se prljavštine koja se nakupila kroz tvoj život u svijetu. Ovdje se ne radi o grijesima koje si počinio. Ovdje se radi o stvarima protiv kojih ne možeš ništa učiniti. Oko sebe čuješ pokvareno brbljanje ili psovke. To te zaprlja. To može ostati. Pranjem riječju, dakle čitanjem Biblije, ponovno postaješ čist. Nisi u stanju uživati u zajedništvu s Gospodinom Isusom ako ne doživiš to čišćenje. Tako Gospodin Isus u svakom slučaju o tome govori u Ivanu 13 (Iv 13,1–10). Zato čitaj svaki dan u Božjoj riječi.

Red. 27. I ovaj redak počinje riječju „da“, a nakon toga vidimo drugu svrhu njegove predanosti. Ovdje se ukazuje na konačni rezultat njegove predanosti i na njegovo djelo posvećenja i čišćenja. On uskoro želi postaviti Crkvu pred sebe, a da na njoj nema ni najmanje mane. Ali pritom se još uvijek radi o negativnom obilježju. Želi je postaviti pred sebe u svoj slavi koju je On sam na nju stavio (usp. Ezek 16,14). Tada će biti odjevena njegovom slavom (Otk 21,9.10). Crkva je tamo bez „mrlje ili bore ili nečeg sličnog“. Tada više neće biti ništa što podsjeća na onečišćenje ili propadajuću ljepotu, što je na zemlji neizbježno. Ne, tada će biti savršeno sveta, potpuno usmjerena na Njega koji se predao za nju. Kroz njegovo savršeno djelo čišćenja tada je potpuno besprijekorna i nikad više neće imati prljavštinu na sebi.

Stoga Crkvu neće predvesti svome Ocu, nego sebi samom. Tada će ona potpuno zadovoljavati želje njegova srca. U trenutku kada se to ispuni, crkva će biti potpuna. Tada će On doći kako bi svoje uzeo k sebi. U tu će svrhu prvo uskrisiti usnule, a nakon toga će nas, žive, preobraziti. Zajedno idemo u susret Gospodinu u zrak. Tamo će se dogoditi susret i nitko drugi neće biti prisutan. Kakav će to trenutak biti za Gospodina Isusa!

Red. 28. Ovdje Pavao ponavlja ono što je već rekao u 25. retku, ali sada to stavlja na jasnu, vrlo uzvišenu osnovu. Ako se muž i žena u braku tako ponašaju, njihov brak će postati izvor nepoznate i sve veće sreće. Ima li poteškoća u njihovu braku, tada u uzoru Krista vide da ljubav na to ima odgovor. Primjećuju da su poteškoće često tu da tu ljubav učine još jačom. S Kristom kao uzorom pred očima nema beznadnih slučajeva. I još jedan argument se nadodaje. Muževa je ljubav prema ženi jednako prirodna kao ljubav koju ima prema sebi samom. Njegova žena nije predmet za uporabu koji u njegovu svijetu ima određenu funkciju, a inače je potpuno odvojen od njega. Naprotiv: Njegova žena čini cjelinu s njim.

Red. 29. Pavao to objašnjava razrađujući sliku tijela. Potpuno je prirodno da muž svoju ženu hrani i njeguje upravo kao svoje vlastito tijelo. Kao što muževi brinu da njihovo tijelo bude hranjeno i održavano toplim (to je značenje riječi „njegovati“), tako trebaju brinuti da njihove žene imaju dovoljno za jesti i da se osjećaju ugodno. To možemo primijeniti i duhovno. Važno je da se muž duhovno hrani; ali nije manje važno da također poznaje potrebe svoje žene u tom pogledu i da im udovoljava. Tako joj treba dati i toplinu. To osjeća posebno kada se osjeća sigurno kod svog muža, kada joj posvećuje vrijeme i potrebnu pažnju, kada joj daje do znanja da je „nešto posebno“ za njega. Tako Krist postupa i sa svojom Crkvom.

Red. 30. Sada Pavao gotovo neprimjetno zamjenjuje jednu sliku Crkve (žena) drugom: tijelom. Zapravo primjenjuje obje slike naizmjenice. Kod žene se radi o ljubavi, kod tijela o jedinstvu. Crkva je također Kristovo tijelo. Udovi su pojedini vjernici koji ipak zajedno čine njegovo tijelo. Kao udovi na Kristovu tijelu doživljavamo, svatko osobno, nešto od njegove brižne ljubavi.

Red. 31. Jedinstvo između muža i žene u braku nije Pavlov izum. O tome se govori već na prvim stranicama Biblije. Pavao upućuje na Postanak 2 (Post 2,24). Iz toga proizlazi da je Bog ustanovio brak i to već prije pada u grijeh. Citat pokazuje da brak stvara jedinstvo koje je (a) novo („ostaviti oca i majku“), (b) neraskidivo („prionuti uz ženu“) i (c) potpuno („jedno tijelo“).

Red. 32. U ovom retku objašnjava se dublje značenje braka. U braku je Bog dao sliku Krista i Crkve. Prije je to bila tajna koja je ljudima bila nepoznata. Ali sada Pavao, vođen Božjim Duhom, objavljuje tu tajnu. Da to nije učinio, kako bismo tada znali za savršeno jedinstvo između Krista i Crkve i za savršenu Kristovu ljubav prema Crkvi? I ta je istina od vječnosti bila skrivena u Bogu. Odnos između Krista i Crkve naziva se „velikim“. Ono što je s tim povezano nije ograničeno na jedan narod i ne samo na zemlju, nego se proteže od vječnosti do vječnosti i obuhvaća nebo i zemlju. Postoji međutim još jedna tajna koja se naziva „velikom“: To možeš pronaći u 1. Timoteju 3 (1 Tim 3,16).

Red. 33. Nakon što je ta božanska tajna izložena, Pavao se ponovno vraća na praksu. Želi da se nebeska stvarnost odražava u svakom braku na zemlji. Zatim slijedi završna riječ mužu, a riječima „svaki od vas“ obraća se svakome osobno. U toj završnoj riječi ponavlja se ono što je već rečeno u recima 25–27 o „ljubavi“ i u recima 28 i 29 o riječima „kao sebe samog“. Završna riječ ženi sadrži to da ona treba poštovati svog muža time što mu daje mjesto koje mu je Bog dao.

Pročitaj ponovno Efežanima 5,26–33.

Koje slike Pavao rabi za odnos između muža i žene? Što obilježava te slike?

EFEŽANIMA 6

1 - 4 Djeca i roditelji

Red. 1. Nakon bračnog odnosa između muža i žene, Pavao sada u prvi plan stavlja odnos između roditelja i djece. I u tom odnosu možemo prepoznati nebesku istinu. Da bismo stvarno mogli uživati u kršćanskim blagoslovima, moramo se u spomenutom odnosu ponašati onako kako Pavao to ovdje pokazuje. I sada se apostol prvo obraća onima koji zauzimaju podređeni položaj, djeci. To što im se izravno obraća pokazuje koliko su zapravo važna. Ona nisu jednostavno mali dodatak. Ne, djeca smiju pridonijeti tome da novi čovjek postane vidljiv time što su poslušna.

Živimo u svijetu koji je prožet duhom pobune i svojevoljnog života. Nažalost taj duh ne staje ni pred vratima kršćanskih obitelji. „Neposlušnost roditeljima“ jedno je od obilježja „posljednjih dana“ (2 Tim 3,1.2). Broj mladih koji su skrenuli na krivi put raste. Kako to dolazi? Jedan razlog je što ima sve manje „normalnih“ obitelji. Drugi razlog je u tome što roditelji ne misle na to da je odnos dijete-roditelji ustanovio Bog. Roditelji doduše čine greške, no djeca ipak moraju slušati svoje roditelje. Odgoj bez primjene autoriteta u suprotnosti je s Božjom voljom. Time što roditelji svoju djecu uče poslušnosti, čine im veliku uslugu. Djeca koja nisu naučila slušati, teško dolaze do obraćenja.

To što roditelji nisu savršeni, ne daje djetetu pravo da bude neposlušno. Zato ovdje kao dodatni poticaj stoji: „u Gospodinu“. Dijete nije poslušno zato što njegovi roditelji ne čine greške ili je poslušno samo ona kada razumije što se od njega traži, nego je poslušno zato što to Gospodin kaže. Pritom nije važno je li se dijete već obratilo ili nije. Ta zapovijed vrijedi za svako dijete. Vjerna djeca moraju slušati i nevjerne roditelje. Taj stav, to ponašanje je ispravno pred Bogom.

Red. 2. Navođenjem pete zapovijedi u zakonu apostol naglašava koliko je poslušnost važna. Tu zapovijed ne navodi zato što smo možda još pod zakonom. Upravo ova poslanica nema nikakve povezanosti sa zakonom koji daje pravila za život na zemlji. Ova nas poslanica potpuno postavlja na nebo i odatle je naš život upravljan. Ali to nas ne dovodi do toga da postupamo u suprotnosti sa zakonom. Ovom zapovijedi Pavao ukazuje na to da određena načela vrijede i pod milošću.

Ta je zapovijed vrlo posebna, jer se s petom zapovijedi ne povezuje nikakva prijetnja kao s drugim zapovijedima, nego obećanje. U to se zapovijedi ne govori o slušanju, nego o poštivanju. Poštivati znači nekome dati mjesto koje nekome pripada, a to uključuje i poslušnost. Poštivanje ide dalje od slušanja. Kada djeca dosegnu određenu dob i žive za sebe ili su u braku, poslušnost više nije na dnevnom redu, ali poštivanje jest. To ostaje zadatak.

Red. 3. Da Bog polaže veliku vrijednost oko poštivanje oca i majke, jasno proizlazi iz sadržaja obećanja. Iz tog obećanja također postaje jasno da se zapovijed ne navodi zato što smo još pod zakonom. Obećanje naime nije za nas. Bog to obećava zemaljskom narodu s kojim je povezan putem zakona. Mi imamo potpuno drugačiji položaj. Za razliku od Izraela, koji je za svoju poslušnost na zemlji trebao primiti blagoslov, mi smo blagoslovljeni svim blagoslovima u nebeskim predjelima. Gospodinov blagoslov u naše vrijeme nema veze sa zemaljskim napredovanjem. Siromašan bolesan vjernik ne mora nužno biti nevjeran, a bogat zdrav kršćanin ne mora nužno biti vjeran.

Red. 4. Nakon upute djeci i s time povezanim blagoslovom slijedi riječ očevima. Njihov je zadatak odgoj. To ne znači da majke s tim nemaju ništa. U praksi su upravo one te koje su puno više od očeva zaokupljene time (usp. 1 Tim 5,10). Ali očevi su u prvom redu odgovorni za odgoj. Oni postavljaju (ako su mudri, u dobrom dogovoru sa svojom ženom) odgojne norme. Ovdje se međutim ne govori toliko o postavljanju normi, koliko o postupanju s njima u praksi.

Pritom se otkriva slaba točka očeva, jer opomena da svoju djecu ne draže na srdžbu sigurno nije uzeta ni otkud. Otac naime može biti vrlo dosljedan u provođenju autoriteta koji mu je Bog dao. Ako međutim dijete ne čini točno ono što kaže ili ne udovoljava njegovim zahtjevima, otac može pretjerano reagirati ili se ponašati kao još neodrastao. To se može dogoditi riječima ili djelima. Pritom može dijete poniziti riječima, dati djetetu osjećaj da ne ništa ne vrijedi, da nikada ne čini nešto dobro i da nikada u životu neće nešto postići. Time se dijete može razdražiti. Može se pobuniti ili – kako to izražava Kološanima 3 – „postati malodušno“ (Kol 3,21).

Da bi bio dobar otac, sličan nebeskom Ocu, otac mora hoditi i postupati u skladu s naukom ove poslanice. Ako to ne čini, djeca se bune. Ako je došlo do otuđenja u odnosu između očeva i djece, obnova se može dogoditi tek kada se u srcu očeva dogodi promjena (Mal 3,24). I kako onda dalje? Odgajati u stezi i opomeni Gospodnjoj. Stega uključuje određeno kažnjavanje. Ali kažnjavanje mora biti u ispravnom odnosu s prekršajem. Tko pritom koristi „šibu“, slijedi uputu pisma i time samoga Boga (Izr 13,24; 23,13; 29,15).

Biblija je izvrsna knjiga za odgoj. Suludo je vjerovati da se dijete uvijek može dovesti do poslušnosti samo riječima. Važno je naglasiti da je tjelesna kazna odgojno sredstvo koje Bog nalaže. To je u potpunoj suprotnosti vladajućih shvaćanja o odgoju jer se mišljenja sve više okreću prema razmišljanju današnjeg čovjeka. Pomisli samo na istospolni brak, pobačaj ili eutanaziju, ali i na to da se već činiš kažnjivim za šamar koji naneseš djetetu. Ali kada se vidi koliko se daleko moderni čovjek odvojio od svega što je povezano s Bogom i s njegovom riječju, ne treba se čuditi tome. Očevi, vratite se k riječi!

Uz stegu mora postojati i opomena. Stega je više radnja kojom se dijete treba ispraviti; opomena se događa uglavnom usmeno. Oboje mora imati svoje mjesto u odgoju. Eli, otac Hofnija i Pinhasa, upečatljiv je i tragičan primjer oca koji je doduše opominjao, ali nije kažnjavao (1 Sam 2,22–24). Pritom je iznimno važno da se stega i opomena događaju u ozračju Gospodnje ljubavi. Moraju se provoditi kako to Bog čini sa svojom djecom. On sve čini u ljubavi i za blagoslov.

Jasno je da se „razdraživanje“ nalazi izvan područja ljubavi. Tako je poslušnost izvan ozračja ljubavi vidljiva i kod vjetra i mora koji slušaju Gospodina. To je nametnuta poslušnost koju se može primijetiti i kod demona. Ovdje se stega i opomena događaju u ozračju ljubavi. Nije važno jesu li djeca obraćena ili ne. Djeca se u kršćanskoj obitelji moraju odgajati prema normama Božje riječi. Ona su sveta kroz roditelje (1 Kor 7,14). U takvim obiteljima već od rođenja zauzimaju posebno mjesto. Tu su gdje Sveti Duh djeluje kroz roditelje i gdje svaki dan čuju Božju riječ. Odgoj koji dobivaju trebao bi se tada također događati u stezi i opomeni „Gospodnjoj“ a ne prema vlastitim predodžbama ili hirovima.

Pročitaj ponovno Efežanima 6,1–4.

Zašto je ispravno poštivati roditelje?

5 - 9 Sluge i gospodari

Red. 5. Sada Pavao piše o trećem području u kojem novi čovjek treba postati vidljiv. Nakon što je osvijetljeno naše ponašanje u crkvi (prvo područje – Efežanima 4,25–5,21) i u braku i obitelji (drugo područje – Efežanima 5,22–6,4), sada se govori o našem ponašanju u društvu. (Umjesto o tri područja moglo bi se ovdje govoriti i o vjerskoj zajednici, životnoj ili obiteljskoj zajednici i radnoj zajednici).

I ponovno Pavao počinje s podređenima. Možeš pretpostaviti da od sve tri spomenute skupine robovi najteže mogu prikazati „novog čovjeka“. Time je dakle njihov izazov najveći. No njihov položaj nudi najviše mogućnosti da nebesko svjetlo zasija. Svjetlost naime najjače zrači tamo gdje su okolnosti najtamnije. Da su njihove okolnosti – sasvim sigurno u tadašnjim prilikama – bile najteže, to je jasno. Rob je bio osoba bez ikakve imovine, bez prava na hranu, vlastito vrijeme ili odmor. Nije imao ni pravo na svoje vlastito tijelo. To znači da ne možemo sve primijeniti na nama poznatu situaciju, to jest na odnos između radnika i poslodavaca. A ipak je dobro učiti iz onoga što se ovdje govori robovima i gospodarima jer se mnogo toga može primijeniti na današnju situaciju.

Od svih ljudi upravo robovi imaju izvanrednu priliku pokazati što kršćanstvo vrijedi u praksi. Upravo robovi pokazuju novog čovjeka u svojim teškim okolnostima, a ne na okupljanjima. U svojim okolnostima mogu pokazati da nauk nije puka teorija. Na njima se može vidjeti nauk u praksi. U Titu 2 piše da vjerni sluge „krase nauk našega Spasitelja Boga u svemu“ (Tit 2,10). Kako je to lijepo! Kršćanstvo nije program za poboljšanje svijeta, tj. da se iskorijene sve posljedice grijeha. Tako se i ropstvo neće ukinuti; ono jest i ostaje posljedica grijeha. Ali ako rob može postati slobodan, može to iskoristiti (1 Kor 7,21). Ako međutim mora i dalje služiti kao rob, u Pismu nalazi upute kako to najbolje može činiti.

I ovdje je poslušnost polazišna točka; to se očekuje od sluga. Ali u Pismu se ta poslušnost usmjerava u dobrom smjeru i podiže na višu razinu. To motivira kršćanskog slugu na poslušnost. Prije svega treba uzeti u obzir da je u odnosu gospodarom „po tijelu“. Njegov autoritet se međutim ograničava na njegovo postojanje ovdje na zemlji i odnosi se „samo“ na njegovo tijelo. No preko tog „gospodara po tijelu“ može gledati na svog Gospodara na nebu. Sluga treba služiti sa „strahom i drhtanjem“ jer se boji učiniti nešto što ne pripada vjernom izvršavanju svojih dužnosti. Ako međutim misli samo na to, tada sve to postaje grčevito. Zato se tome još i dodaje „u jednostavnosti vašega srca“ – tj. s čistim namjerama, dakle bez dvoličnosti, odnosno iskreno. „Jednostavnost srca“ pristaje „jednostavnom oku“ (Mt 6,22), to je oko koje je usmjereno samo na Krista u slavi. Sluga koji je poslušan „kao Kristu“, okružuje svoju službu nebeskim sjajem.

Red. 6. Ovdje ima još opasnosti. Sluga je okružen suslugama koji ne mare ni za Boga ni za zapovijedi. Čine sve najbolje dokle god ih gospodar vidi. Kada ne gleda, izbjegavaju posao. Ili čine sve najbolje da se dodvore svom gospodaru zbog koristi koju to donosi. U tome kršćanski sluga ne smije sudjelovati. Pritom može misliti na to da je ipak Kristov sluga. Krist nije tvrd gospodar. Koliko god težak bio položaj, koliko god težak bio posao i koliko god „gospodar po tijelu“ zahtijevao – sluga smije preko toga gledati naviše. Smije misliti na to da

je to Božja volja za njegov život; a ono što Bog želi, uvijek je najbolje. Za nas je to ponekad teško vjerovati, ali ipak je tako. Kod oružja o kojem ćemo još govoriti, naići ćemo na dijelove kojima se možeš naoružati protiv sumnje u Božju dobrotu.

Red. 7. Kad sluga dođe dotle da svoj položaj prihvati kao Božju volju za svoj život, tada je u njegovu dušu ušao mir. Tada će ozbiljno željeti što je bolje moguće udovoljiti zahtjevima svog gospodara. Primijetit će da njegov stav prema svom „gospodaru po tijelu“ donosi radost u njegovu dušu i da još radije obavlja svoj posao. Tada naime služi Gospodinu na nebu, a ne čovjeku.

Red. 8. I uza sve to smije znati da je njegov Gospodar pravedan. Ne zaboravlja ništa što se za Njega učini. Čak i ako poslodavac ne vidi što je radnik učinio, čak i ako potpuno pogrešno procijeni njegove učinke, čak i ako poslodavac nepravedno uskrati radniku opravdanu plaću, Gospodin će primjereno nagraditi svakoga „učini li što dobro“. To čuva radnika od toga da svoje pravo traži preko sindikata ili suca. Taj stav može se zauzeti samo ako se živi u vjeri, u pouzdanju u Gospodina: svaki rad koji se za Njega čini nije uzaludan (1 Kor 15,58). To načelo inače vrijedi za svakoga, „bio rob ili slobodan“. Sve zavisi o poticaju zbog kojeg smo (bili) vrijedni. A to Gospodin savršeno zna procijeniti (1 Kor 4,5b). On se neće prevariti pri obračunavanju.

Red. 9. Na kraju još riječ „gospodarima“. Po svom položaju imaju doduše autoritet nad slugama, no ipak postoje stvari koje za njih vrijede u istoj mjeri kao za sluge. Opomena koja je dana slugama vrijedi i za njih: „Činite isto prema njima.“ Time se misli da ne smiju nijednog od svojih podređenih favorizirati i da trebaju u jednostavnosti srca i od srca činiti Božju volju. Osim toga imaju sa slugama zajedničko da su i oni Kristove sluge. Ako na to misle, bolje razumiju u kakvom se položaju nalaze njihovi sluge. U radnom odnosu stoje iznad svojih slugu, ali u odnosu prema svom Gospodinu stoje pored svojih slugu. Ako je neki gospodar dobar Kristov sluga, bit će i svojim slugama dobar gospodar.

U svakom pogledu i za sve okolnosti imamo prekrasan i savršen uzor u Ocu i u Sinu. Kada ih gledamo, učimo kako na zemlji možemo prikazati duhovni, vječni i nebeski red u svim našim odnosima. Jesi li otac? Očevi imaju uzor u Ocu. Jesi li dijete? Djeca imaju uzor u Sinu. Jesi li radnik? Radnik može u istinskom sluzi vidjeti kako provesti nebeske norme u praksu. Jesi li poslodavac? Poslodavac može u nebeskom Gospodinu vidjeti kakav mora biti kao gospodar prema nebeskim normama. On nije gospodar od kojeg bi dolazila prijetnja da će svaki pogrešan korak oštro kazniti.

U Rut 2 postoji lijep uzor. Kod Boaza možeš vidjeti dobro razumijevanje između gospodara i njegovih sluga. To se primjećuje već pri pozdravu: „Boaz ... reče žeteocima: Gospodin s vama! A oni mu rekoše: Gospodin te blagoslovio!“ (Rut 2,4). To vidiš i u nastavku. Ovdje ne vidiš šefa koji svoje radnike zastrašuje prijetnjama i kojega se oni boje. Šef i radnici uključuju Gospodina u svoj pozdrav. Boaz također daje do znanja da kod njega „nema pristranosti“. On se smilovao Ruti, Moapki, koja je pripadala prokletom narodu (Pnz 23,4). Time daje točnu ilustraciju Gospodinova djelovanja „na nebesima“. To što ovdje piše „na nebesima“ umjesto „na nebu“, na poseban način ističe Gospodinovo veličanstvo. Ugled koji zemaljski gospodar može imati potpuno blijedi u usporedbi s tim!

Pročitaj ponovno Efežanima 6,5–9.

Kako sluga u svojim često jadnim okolnostima može učiniti da zasjaji nebesko svjetlo?

10 - 13 Borba u nebeskim predjelima

Red. 10. Izraz „na posljjetku“ ukazuje da još nešto dolazi. Slijedi završna riječ, pa čak i više od toga, jer se čak spominje nova tema koja se uostalom usko nadovezuje na prethodnu. U prethodnim smo poglavljima čitali o veličanstvenim istinama nebeskih blagoslova i o Kristu i Crkvi. Osim toga vidjeli smo da te istine trebaju imati učinka na različita područja u kojima se odvija naš svakodnevni život. Pritom još nije spomenuto da postoji i neprijatelj koji te stalno pokušava spriječiti da uživaš u tim blagoslovima. Želi također spriječiti da se u tvom životu vide učinci tih blagoslova. To sa sobom nosi borbu. S obzirom na tu borbu Pavao te upozorava na tri stvari: prvo na izvor snage, drugo na karakter neprijatelja protiv kojeg se moraš boriti i treće na oružje koje ti se pruža i koje te osposobljava da odbiješ neprijateljeve napade.

Neprijatelj je moćan i lukav. Ti sam nemaš snage da se odupreš njegovim lukavštinama (jer se prije svega o tome radi u ovom odlomku). Ali u Gospodinu imaš na raspolaganju veličanstven izvor snage. On je jači od bilo kojeg neprijatelja. Uz to, to je njegova borba. On kroz tebe želi postići pobjedu. Zato je prvi poziv: „Budite jaki u Gospodinu.“ Traži svoju snagu u Njemu, svemogućem, vječnom Bogu. Uvijek budi svjestan da je On tvoj Gospodin, onaj koji ima autoritet nad tobom. U Njemu se može naći sve da se odnese pobjeda. „U snazi njegove

moći“ ukazuje na to da On ima moć svladati svaki otpor. „Njegova snaga“ sastoji se u tome što je u stanju svoju moć primijeniti na pravi način.

Red. 11. U ovom retku čitaš na koji način možeš pristupiti borbi. Bog ti za to daje oružje. Još ćemo vidjeti od kojih se dijelova to oružje sastoji. Ovdje već piše da moraš obući cijelo oružje. Ne smije nedostajati niti jedan dio. Radi se o tome da se odupreš stalnim đavlovim lukavštinama. Lijep primjer nekoga tko se odupire neprijateljevim napadima nalaziš u 2. Samuelovoj 23 (2 Sam 23,11). Tamo se radi o Šami, jednom od Davidovih junaka. Svojom postojanošću mogao je zaštititi dio zemlje i njezine plodove za Božji narod. Tako je i s našom „zemljom“, odnosno nebeskim predjelima i njezinim plodovima, duhovnim blagoslovima.

Poziv da se odupreš znači da ne odustaneš od svih blagoslova koje si dobio u Kristu. Đavao ima cijeli arsenal trikova i prijevara da te dovede na pogrešan trag. Time mislim da pokušava i nastoji da se baviš stvarima koje nisu određene za tebe. Jedan je njegov vrlo uspješan trik da kršćanima govori da se mogu uključiti u politiku ovoga svijeta. Tko se u to područje upušta, brzo gubi pogled na nebeske blagoslove i njihovo uživanje.

Ali poznaje on i druge strategije kao što su obeshrabrenje, razočaranje, zbunjenost, moralni prekršaji, zablude u pogledu nauka. Sve te lukavštine pristaju mu kao ocu laži (Iv 8,44). Neprestano će izobličavati istinu. Dokaz toga susrećeš već u Postanku 3 (1 Moj 3,1). Tu su zapisane prve riječi koje đavao govori u Bibliji. Čini se kao da citira Boga, ali to čini na svoj način. Rezultat je čovjekov pad u grijeh. I tako on uvijek postupa; upozoren si (2 Kor 2,11; 11,14)! Ali srećom imamo oružje i to od Boga. Ljudsko oružje ništa ne koristi protiv đavlovih lukavština. Bog ne nosi to oružje, nego mi. Bog ne treba štit vjere ni druge dijelove, ali mi trebamo.

Red. 12. Oružje se ne sastoji doslovno od mača i štita. Borba naime nije protiv ljudi od krvi i mesa, što ne znači da đavao ne koristi ljude. On to čini vrlo dobro i to kako nevjernike tako i vjernike. Primjer za potonje stoji u Mateju 16 (Mt 16,23). Borba je dakle duhovne naravi te je usmjerena protiv sila koje vladaju tamom u koju je svijet potonuo, a odvija se u nebeskim prostorima. Tama nije samo odsutnost svjetlosti, nego i prisutnost zla. Svugdje gdje grijeh ima utjecaj ili ga pokušava dobiti, ondje su đavao i njegovi demoni aktivni. Te se sile skrivaju iza tame. Tama još uvijek napreduje i to kroz ljude koji griješe. Na to ih potiču nevidljive duhovne sile zla ili bolje rečeno demoni. Kao sile demoni se kreću na mnogo višoj razini od nas.

Red. 13. Zato se ponovno ukazuje na oružje. Đavao je naime neprestano usmjeren na to da vjernika liši uživanja blagoslova koji su mu poklonjeni i koje je upoznao u ovoj poslanici. Zato

tek na kraju poslanice izbija borba. Sada, kada si uživao u svemu što ti je Bog poklonio i kada imaš želju još više u tome uživati i svoj život prema tome usmjeriti, moraš računati s tim da ćeš postati đavlova meta. Božju djecu koja se ne brinu za blagoslove, koja se tako uključuju u svoje zemaljske, a ponekad čak i svjetovne poslove kao da od toga ovisi njihovo spasenje, ostavlja da mirno idu svojim putem. Ali za tebe je „zli dan“ nastupio, dan u kojem neprijatelj posebno cilja na tebe. Cijelo carstvo tame je u pobuni i mobilizirano da te odvрати od tvoje namjere. To mogu, sasvim praktički gledano, biti dani kada se čini da sve ide naopako, što sigurno nije slučajnost. To te može stvarno staviti pod pritisak.

Ako međutim nosiš oružje, odupriet ćeš se pritisku i nećeš baciti koplje u trnje. Tada ćeš moći „odoljeti“. Taj izraz pronalaziš i u Jakovu 4 i 1. Petrovoj 5 (Jak 4,7; 1 Pet 5,9). Ovdje se radi o tome da ne popustiš ili ne pobjegneš pred prijetnjom koja dolazi od neprijatelja koji želi da iz svijeta nestane svaka misao na nebeske stvari. Nasuprot tomu Bog želi da one budu posvjedočene na zemlji. Na drugim mjestima čitaš o „bježanju“ (1 Kor 6,18; 10,14; 1 Tim 6,11; 2 Tim 2,22). Tu vidiš da upravo u situacijama koje se nadovezuju na grešne požude tvoga srca moraš bježati. Jesi li se odupro tamo gdje se to tražilo, onda je pobjeda postignuta. Ali pazi! „Nema otpusta u ratu“ (Prop 8,8). Nije dovoljno odbiti neprijatelja. Nakon pobjede je potrebno i izdržati. Nije sam napad najopasnije, nego mir nakon toga. Kada izgleda kao da je borba završena, tek tada dolazi najveći napad. Primjer za to nalaziš u priči o Iliji. Nakon svog duhovnog uspjeha na gori Karmel u 1. Kraljevima 18 (1 Kr 18,36–46) u sljedećem poglavlju on jednostavno bježi pred prijetnjom kraljice Izabele (1 Kr 19,1–3).

Za završetak ovog dijela želim ukazati još na to da borba koja se ovdje opisuje nije borba protiv grijeha koji prebiva u nama. Na takvu borbu nigdje nismo pozvani. Što se tiče sile grijeha koja prebiva u nama, u Rimljanima 6 piše: „smatrajte sebe mrtvima grijehu“ (Rim 6,11). Zašto se onda još boriti? U Hebrejima 12 čitamo ipak o borbi protiv grijeha (Heb 12,4)? Da, sigurno. Ali tu se ne radi o grijehu koji prebiva u tebi, nego o grijehu koji postoji izvan tebe, oko tebe, i pritišće te.

Pročitaj ponovno Efežanima 6,10–13.

Zašto se na kraju ove poslanice govori o borbi?

14 - 17 Bojna oprema

Red. 14. Želimo sada nešto pažljivije pogledati cijelo oružje/opremu. Vidjet ćemo što trebamo obući (redak 11), što trebamo uzeti (redak 13) i jesi li to već učinio. Dijelove koji još ne sjede kako treba možeš onda dovesti u red.

Prvi dio, istina, služi za zaštitu bedara. U Bibliji bedra predstavljaju snagu za hodaње. U Izlasku 12 narodu biva rečeno da trebaju jesti Pashu s opasanim bedrima (Izl 12,11), to znači biti spreman napustiti Egipat i krenuti na put u obećanu zemlju. „Bedra opasana istinom“ znači da tvoj hod mora biti u skladu s istinom. To je onda slučaj kada Božju riječ stvarno primjenjuješ na sebe. Time ćeš stvari s kojima dolaziš u dodir vidjeti onakvima kakve stvarno jesu.

Kao što se „istina u Isusu“ (Ef 4,21) vidjela u njegovu hodu, tako ona treba dati snagu i tvome hodu. Istina mora postati dio tvog bića i to u svemu što govoriš i činiš. Cijelo tvoje mišljenje, govorenje i djelovanje mora biti vođeno istinom, onime što je istinito, tj. kako Bog vidi stvari. Ako se budeš držao onoga što je Bog objavio u svojoj riječi, imat ćeš snagu za hod u svijetu u kojem je Sotona još uvijek gospodar i vladar. Ako je tvoj osjećaj prema svijetu opasan istinom, čuvat će te od toga da nešto od svijeta zavoliš. Istina ti naime čini jasnim da je svijet u zlu i da sve što je u svijetu nije od Oca (1 Iv 5,19; 2,15–17).

Biti opasan istinom ne znači da znaš cijelu Bibliju napamet. Radi se o tome želiš li sve s čime imaš dodira preispitati istinom. Ako se pritom pokaže da je nešto u skladu s istinom, dobro je, ako nije, neka bude odbačeno.

Ovaj dio oružja značajan je i u pastirskom pogledu. Svi dolazimo u dodir s drugim ljudima. To mogu biti članovi obitelji, kolege, susjedi, poznanici, brat ili sestra. I nama se štošta može dogoditi. Svi naši odnosi i sve što nam se događa mora biti viđeno u svjetlu istine. Onda pravi karakter tih ljudi ili nekog događaja postaje prepoznatljiv te se prema tomu možemo i postaviti na ispravan način. Ako to ne činimo, velika je opasnost da ti i ja budemo vođeni od drugih ljudi ili od onoga što nas snađe. Ako osobe ili događaje prosuđuješ u svjetlu istine, možeš ih ispravno svrstati i tada oni tobom više neće moći manipulirati. Jedino tako možeš biti naoružan, imajući pritom ispravan pogled na okolnosti. Time možeš odbiti odgovarajuće napade. Tako imaš snagu („bedra“) da živiš za Boga i predstavljaš ga u svijetu. To nije stvar osjećaja, nego stava. Petar kaže: „... opašite bedra svoga uma“ (1 Pet 1,13).

Drugi sastavni dio, pravednost, služi za zaštitu prsa. Pravednost uključuje da svakome daješ ono što mu pripada. Radi se o tome da postupaš ispravno, onako kako Bog to želi. Oklop štiti

srce. „Iz njega su izvori života“ (Izr 4,23). Priznaju li se u svemu što proizlazi iz našega srca Božja prava, tako da postupamo onako kako Bog želi? Pavao se vježbao u tome da „uvijek ima čistu savjest pred Bogom i ljudima“ (Dj 24,16). Kod njega je „oklop pravednosti“ sjedio točno na pravom mjestu. Ako naša savjest nije čista, izloženi smo đavlovim lukavštinama i u borbi protiv njega ostajemo nemoćni.

Red. 15. Treći sastavni dio povezan je s tvojim nogama: „... na nogama obuveni s pripremljenošću evanđelja mira“. Ovdje se ne radi o tome da si spreman propovijedati evanđelje, niti toliko o tome da živiš u sigurnosti mira s Bogom (Rim 5,1). Mir je ovdje mir između Židova i pogana u novom čovjeku (Ef 2,14.17). To je nebeski mir, Božji mir (Fil 4,7). U našem hodu mora biti vidljivo da živimo od mira. Tada Bogu donosimo sve što imamo na srcu. Tada imamo mir u svim okolnostima u koje nas Bog vodi. Gospodin Isus nam je u tome uzor (Mt 11,25–30). Božji mir obilježen je Božjim mirom na njegovu prijestolju, kojemu sav metež na zemlji ne može ništa. Ako nas đavao ne može uhvatiti kod prva dva sastavna dijela, pokušat će nam oduzeti mir. Upravo kao kod Joba, koristit će za to sve moguće (ne baš lijepe okolnosti). Na nebu nema ništa zbog čega bismo postali nemirnim i izgubili svoj mir. Svjedočanstvo o nebeskoj stvarnosti treba na zemlji prije svega biti vidljivo u miru koji odražavamo ili zračimo usred sveg meteža.

Red. 16. Nakon tri vojna odjevna predmeta sada nam se pružaju tri pomagala za zaštitu. Prvo „štit vjere“. Vjera nam se dakle predstavlja kao „štit“. Kakva je to veličanstvena slika: Vidiš pred sobom dugi štit iza kojeg se može sakriti cijelo tijelo. Nedostižan si svim vatrenim strijelama. Ako je tvoje pouzdanje stvarno usmjereno na Boga, ako vjeruješ da On sve drži u ruci i da njega ništa ne iznenađuje, tada će svi naponi Zloga da te obeshrabri ići u prazno. Vjerom vidiš proslavljenog Krista kojemu će Bog uskoro podložiti sve sile. Đavao ti šapće: „Kad bi te Bog ljubio, tada bi...“ Đavao sije misli nevjere i nepovjerenja. To su „vatrene strijele“ koje ispaljuje i koje u tvojoj duši pale vatru koja se brzo širi. Strijela koja pogodi cilj uzrokuje malu rupu. Ali vatrena strijela donosi nešto mnogo gore od male rupe. Đavao želi da sumnjaš da te Bog ljubi i da ti je dobar. U takvom slučaju uzmi štit vjere tako da se sve vatrene strijele odbiju i ugase. Tako je Job ugasio vatrenu strijelu koju je đavao ispalio putem njegove žene (Job 2,9.10). Drži se toga da su sve stvari u ruci Oca i Sina. Bog te ljubi i čini da onima koji ga ljube sve stvari idu na dobro (Rim 8,28).

Red. 17. Kako bi zaštitio tvoju glavu, sjedište misli, Bog te naoružava „kacigom spasenja“. Možeš znati da si „milošću spašen“ (Ef 2,5). Spasenje je Božji dar (Ef 2,8) i ono ne ovisi o ljudima. Zato je spasenje nešto čvrsto i stoga možeš podignute glave odoljeti neprijatelju.

Šesto je pomagalo „mač Duha, koji je Božja riječ“. Mač je Božja riječ koja se upotrebljuje u sili Duha. Kako se treba upotrijebiti to pokazuje Gospodin Isus prilikom kušnje u pustari (Mt 4,1–11). Uvijek iznova odbija neprijatelja citatom iz Božje riječi govoreći: „Pisano je.“

Taj mač koristiš kada u određenim situacijama donosiš izjave Božje riječi. Ako želiš mač Duha sigurno rabiti, moraš vježbati kako se s njime postupa. To ne podrazumijeva samo sve bolje upoznavanje Božje riječi, nego i to da znaš gdje i kada ju moraš upotrijebiti. O 60 junaka koji su okruživali Salomonovu nosiljku rečeno je: „Svi nose mač, vješti su u boju“ (Pj 3,7.8). Zlim silama moguće je odoljeti samo Božjom riječju. Oružjem „raspravljanja“ to nećeš postići, koliko god bio rječit.

Pročitaj ponovno Efežanima 6,14–17.

Razmisli kako pojedini dijelovi oružja djeluju u tvom životu.

18 - 24 Molitva i ljubav

Red. 18. Sada je vojnik odjeven i zaštićen. U punoj opremi stoji na bojnom polju i spreman odbiti napad. Ali što se sada odjednom vidi? Kleči ne mareći više za neprijatelja. Ne čini li ga taj stav zapravo ranjivim? Sve samo ne to. Pasti na koljena i ići u molitvu završni je dio oružja. Možeš sve lijepo obući, ali ako popustiš u molitvi sigurno ćeš izgubiti borbu. U molitvi se ne javljaš neprijatelju, nego Onomu koji ima svu vlast i na nebu i na zemlji. U molitvi se uzdižeš iznad bojišta i ulaziš u Božje svetište kako bi tamo vidio snagu Gospodina Isusa koja se za tebe bori. On je zapovjednik; to je ujedno i njegova borba. On ima pregled cijeloga ratišta i on daje zapovijedi.

Upadljivo je da se za molitvu ne rabi simbol. Koji bi simbol moga biti prikladan da opiše život u stavu molitve? Jasno je da se radi o tome da u svom životu stalno, „u svako doba“, imaš kontakt s Bogom. To se možda može i ovako opisati: molitva je tako reći disanje duše. Bez molitve tvoj duhovni život se guši. Sveti Duh kojeg si primio (Ef 1,13) želi ostvariti kontakt s Bogom kroz molitvu. On je također jedini koji to može. On točno poznaje osjećaje Gospodina Isusa i upravo njih želi pobuditi i u tvom srcu. On te vodi u molitvi i vapajima. Onda također ne recitiraš molitvenu litaniju, nego postojano moliš za ono što je potrebno.

Kada moliš, postoji opasnost da ti misli odlutaju ili da zaspeš. Zato uz moljenje idu i bdijenje i ustrajnost (Mk 13,33; Dj 2,42; Kol 4,2). Molitvom se vojnik stalno nalazi u kontaktu sa zapovjednikom. Bez kontakta sve ide naopako. Tada postupaš svojevorno, a to šteti i jedinstvu u vojsci: Drugi su time ugroženi. Ako tako postupaš, ne misliš više na „sve svete“ s kojima si povezan. Važno je uvijek misliti na „sve svete“ (Ef 1,15; 3,18), jer nijedan sveti nije slobodan od nevolja. Naravno, smijemo moliti za skupine vjernika, ali ipak spomenimo prije svega svakoga svetog po imenu.

Red. 19. S riječima „i za mene“ Pavao čini jasnim koliko je cijenio osobnu molitvu za sebe i za svoju službu. Nije se postavljao iznad toga kao da uopće ne treba molitvu. U tome vidimo jasan naputak da molimo za svakog vjernika osobno i za njegovu ili njezinu službu Gospodinu. Time je Pavao vjernike činio suradnicima u prenošenju blagoslova koje im je predstavio u ovoj poslanici. Kroz njihovu potporu molitvom on i drugima može propovijedati „tajnu evanđelja“. Pavao je bio uvjeren u snagu molitve.

Red. 20. Ne moli ih da mole za njegovo oslobođenje iz zatvoreništva. Stalo mu je do propovijedanja onoga što mu je Bog povjerio i zbog čega je zapravo i došao u zatočeništvo (Ef 3,1; 4,1). Zato ih moli da bi molili kako bi on mogao govoriti na način da njegove riječi budu u potpunom skladu s tajnom evanđelja. Za njega je bilo važno da slušatelji razumiju njegovu poruku. Propovjednik se uvijek mora pitati na kojoj se razini nalaze njegovi slušatelji. Sadržaj poruke ne treba prilagoditi toj razini, ali zato način na koji se donosi. Svaka situacija je drugačija. Zato je potrebna ovisnost o Gospodinu i zagovor vjernika da se u svakoj situaciji prepozna kako treba govoriti.

Red. 21. Sada Pavao dolazi do svojih završnih riječi. Smijemo reći da je ljubav glavna tema ovih posljednjih redaka. U recima 21 i 22 riječ je o ljubavi među nama; u recima 23 i 24 naglasak je na Božjoj ljubavi i ljubavi Gospodina Isusa prema nama i našoj ljubavi prema njima. Pavao se zanimao za sve vjernike, ali je također bio uvjeren da svi vjernici pokazuju zanimanje za njega. Pretpostavka da njegova situacija ide i drugima k srcu, jasan je dokaz ljubavi koja je ispunjavala njegovo srce (1 Kor 13,7). Želi da oni znaju kako je s njime. Zato im i šalje Tihika. Vrlo je vjerojatno da je Tihik prenio ovu poslanicu. Možda je osim toga prenio još i poslanicu crkvi u Kolosi (Kol 4,7).

Pavao ga naziva „ljubljeni brat i vjerni sluga u Gospodinu“. To je lijepo svjedočanstvo. On je poslužio kao poveznica između Pavla u zatvoru i vjernika na drugim mjestima. Takvi ljudi su nažalost rijetki. Nadam se da si kao Tihik, da želiš biti „prenositelj“ istine o Gospodinu Isusu koju si naučio od Pavla. Tada će te tvoja braća i sestre smatrati „ljubljenim bratom“. Ne trebaš

im međutim laskavo govoriti jer to „vjerni sluga u Gospodinu“ ne čini. Takav pored onih istina koje su ugodne govori i o istinama koje su neugodne, odnosno objavljuje sve što mu je povjereno.

Red. 22. Tihik nije prenosio hladne ili statističke činjenice. Bio je netko tko je imao toplo srce i za Pavla i za druge vjernike. Činio je vidljivima i Pavlove osjećaje prema drugim vjernicima. Efežani su ljubili Pavla i stoga su bili tužni zbog njegovih okolnosti. U pogledu toga trebali su utjehu. Tihik je znao kako se Pavao osjeća, kako mu je. Bio je pravi čovjek za tu misiju. Njega je Pavao poslao jer je mogao utješiti srce Efežana. To zahtijeva da se možeš postaviti u ono što srcima treba. Iako Efežani vjerojatno nisu poznavali Tihika, sigurno nije bilo potrebno vrijeme upoznavanja. Tihikova ljubav prema Pavlu i ljubav Efežana prema istom Pavlu sigurno se uzajamno osjetila. Nađemo li se ti ili ja s bilo kime u razgovoru, brzo ćemo primijetiti voli li ta osoba Gospodina Isusa, primjerice po tome ako ljubi istine koje su nam priopćene kroz Pavlovu službu. Pritom mislim prije svega na istine koje su povezane s nebeskim blagoslovima kršćanina i s jedinstvom između Krista i njegove Crkve, koje su tako veličanstveno izražene u ovoj poslanici.

Red. 23. Njegova je želja da „braća“ (uključene su i sestre) dožive „mir od Boga Oca i Gospodina Isusa Krista“, kao i ljubav s vjerom. U ovo vrijeme puno podjela i pomutnja, boli i odbacivanja, srcem se pridružujemo toj želji. Molimo da se ta želja ispuni. Ljubav je ovdje uparena s vjernim pouzdanjem da On stoji iznad svih okolnosti i da će ispuniti svoj naum, odnosno da mu ništa ne ispada iz njegove ruke. Znanje o njegovoj ljubavi prema nama ojačat će naše pouzdanje u Njega. U svojoj ljubavi On će nas držati.

Red. 24. Prethodno izraženim željama sada se nadodaje još i milost. To je osnova sveg života. Ako stojimo u milosti, svijest o ljubavi Oca i Gospodina Isusa Krista prema nama će rasti. I može li s naše strane biti drugačije reakcije nego goruće i neugasive uzajamne ljubavi prema Gospodinu Isusu? Ljubit ćemo ga sve više zajedno s onima koji to također čine. Kada kod nas vidi takvu reakciju, kakva to radost onda mora biti za Njega koji je ljubio Crkvu i sebe predao za nju.

Pročitaj ponovno Efežanima 6,18–24.

Po čemu drugi vjernici mogu primijetiti da se zanimaš za njih?